

KAZNENO-POPRAVNI ZAVOD PT MOSTAR

Odbijaju se molbe za pomilovanje osuđenih lica:

1. TOMISLAV (MARKA) GOLEMAC
2. ZLATKO (LJUBOMIRA) JARKIĆ

KAZNENO POPRAVNI ZAVOD PT BIHAĆ

Odbijaju se molbe za pomilovanje osuđenih lica:

1. HUSEIN (IBRAHIMA) NOVKINIĆ
2. FIKRET (FERIDA) OGREŠEVIĆ

KAZNENO POPRAVNI ZAVOD PT SARAJEVO

Oslobađanje od neizdržanog dijela izrečene kazne zatvora:

1. ŽELJKO (FABIJANA) MRNJAVAC, presudom Općinskog suda u Kiseljaku broj K-22/01 od 25.10.2002. godine osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 8 (osam) mjeseci. Da se oslobodi neizdržanog dijela izrečene kazne zatvora.

Odbijaju se molbe za pomilovanje osuđenih lica:

1. ZORAN (JOVANA) JOKIĆ
2. ELVIR (RASIMA) SULJIĆ

KAZNENO POPRAVNI ZAVOD TUZLA ODJELJENJE PT U ORAŠJU

Odbija se molba za pomilovanje osuđenog lica:

1. SLAVKO (VINKA) GREGUREVIĆ

NALAZE SE NA SLOBODI

Izrečena kazna zatvora zamjenjuje se blažom kaznom sljedećim osuđenima:

1. EJUB (HAMEDA) DEDIĆ, presudom Općinskog suda u Sanskom Mostu broj K-52/02 od 26.02.2003. godine osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 7 (sedam) mjeseci. Da mu se izrečena kazna zatvora snizi za 4 (četiri) mjeseca.

2. MEVLUDIN (AHMETA) GORAN, presudom Općinskog suda u Travniku broj K-42/01 od 28.05.2001. godine osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 6 (šest) godina, presudom Kantonalnog suda u Travniku broj K2-170/01 od 02.11.2001. godine prvostepena presuda preinačena i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 5 (pet) godina. Da mu se izrečena kazna zatvora snizi za 1 (jednu) godinu.

3. ELVEDIN (ŠERIFA) HRELJA, presudom Kantonalnog suda u Goraždu broj K-8/01 od 04.03.2002. godine osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine, presudom Vrhovnog suda Federacije BiH broj K2-272/02 od 28.12.2004. godine prvostepena presuda preinačena i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 5 (pet) mjeseci. Da mu se izrečena kazna zatvora zamijeni novčanom kaznom u iznosu od 6.000,00 (šesthiljada) KM koju će izvršiti Općinski sud u Goraždu po člani 47. KZ Federacije Bosne i Hercegovine.

4. SEAD (EDHEMA) SELIMOVIĆ, presudom Općinskog suda u Zenici broj K-195/01 od 08.04.2003. godine izrečena mu uvjetna osuda kojom je utvrđena kazna zatvora u trajanju od 10 (deset) mjeseci s rokom provjere od 2 (dvije) godine, presudom Kantonalnog suda u Zenici broj K2-211/03 od 04.08.2003. godine prvostepena presuda preinačena i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 8 (osam) mjeseci. Da mu se izrečena kazna zatvora zamijeni novčanom kaznom u iznosu od 7.000,00 (sedamhiljada) KM koju će izvršiti Općinski sud u Zenici po člani 47. KZ Federacije Bosne i Hercegovine.

Odbijaju se molbe za pomilovanje osuđenih lica:

1. SUVADIJA (OMERA) BUREKOVIC
2. VIRNA (NESIMA) ČOLOMAN
3. ELДАР (IBRAHIMA) DELIBAŠIĆ
4. ZAHIR (RAMIZA) FEJZIĆ
5. MUHAREM (JUSUFA) HADŽIĆ
6. ARIF (MAHMUTA) HALILAGIĆ
7. IBRAHIM (HASANA) JAŠIĆ
8. NASIR (MUSTAFA) KARALIJA
9. MAHIR (AHMEDA) KORO
10. CAZIM (ABDULAHA) MAŠIĆ
11. AVDO (ABDULAHA) MEHANOVIĆ
12. AVDIJA (ŠABANA) ŠABANOVIĆ
13. NEZIR (AHMEDA) ŽERIĆ

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja odnosno danom potpisivanja, a ista će biti objavljena u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 01-020/05
23. marta 2005. godine
Sarajevo

Predsjednik
Niko Lozanić, s.
P.

VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

244

Temeljem članka 61. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", broj 39/03) i članka 8. stavak 4. Zakona o prostornom uređenju ("Službene novine Federacije BiH", broj 52/02), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na prijedlog Federalne uprave civilne zaštite i Federalnog ministarstva prostornog uređenja i okoliša, donosi

UREDBU

O MJERILIMA, KRITERIJIMA I NAČINU IZGRADNJE SKLONIŠTA I TEHNIČKIM NORMATIVIMA ZA KONTROLU ISPRAVNOSTI SKLONIŠTA

I - OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovom uredbom, sukladno zakonu, utvrđuju se mjerila i kriteriji o načinu izgradnje skloništa i tehnički normativi za kontrolu ispravnosti skloništa, područja gdje se trebaju graditi skloništa, kao i uvjeti za izgradnju i održavanje skloništa na području Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija).

Pri planiranju, projektiranju i izgradnji skloništa primjenjivat će se odredbe Zakona o prostornom uređenju ("Službene novine Federacije BiH", broj 52/02), Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za izradu dokumenata prostornog uređenja ("Službene novine Federacije BiH", broj 63/04).

Članak 2.

Skloništem, u smislu ove uredbe, podrazumjeva se dvonamjenski objekt ili poseban objekt koji se koristi za zaštitu ljudi i materijalnih dobara od zračnih, raketnih, topničkih, minobacačkih i drugih napada, upotrebe radijacijskih, kemijskih i bioloških sredstava, odnosno nastanka opasnosti od tih sredstava usljed tehničko - tehnoloških nesreća kao i za smještaj evakuiranih građana u slučaju prirodne i druge nesreće.

Skloništa iz stavka 1. ovog članka grade se kao skloništa osnovne zaštite i kao skloništa dopunske zaštite.

Članak 3.

Skloništa se, u pravilu, grade u sklopu objekata ili kao posebni objekti.

Kao dvonamjenski objekt, odnosno dvonamjenska prostorija, u smislu ove uredbe, smatra se građevinski objekt, odnosno dio građevinskog objekta koji se u miru može koristiti za određene gospodarske ili druge namjene, a u ratu za sklanjanje ljudi i materijalnih dobara.

Organiziranje prostora i opreme skloništa za mirnodopske namjene mora biti prilagođeno brzom uklanjanju (montažno - demontažni elementi prilagođeni jednostavnom manipuliranju), tako da se u slučaju opasnosti sklonište može odmah prilagoditi uvjetima korištenja za sklanjanje ljudi i materijalnih dobara.

II - PLANIRANJE I IZGRADNJA SKLONIŠTA

Članak 4.

Potrebe za izgradnju skloništa utvrđuju se temeljem procjene ugroženosti područja kantona, odnosno područja općine od ratnih dejstava ili određenih prirodnih i drugih nesreća i potrebe za sklanjanjem ljudi i materijalnih dobara koja mogu biti u ratu ugrožena ratnim dejstvima, a u miru određenim prirodnim i drugim nesrećama.

Temeljem procjene iz stavka 1. ovog članka, dokument koji se odnosi na prostorno uređenje obvezno sadrži i prilog o

skloništima koji obuhvata detaljne urbanističko-tehničke uvjete izgradnje skloništa usklađene s razinom dokumenta prostornog uređenja.

Prostorni plan kantona definira razmještaj skloništa na području kantona sa makrolokacijom, vrstom i orijentacionim kapacitetom.

Prostorni plan općine, odnosno grada i prostorni plan područja posebnih obilježja (ukoliko je definirana gradnja ovog objekta u dokumentu koji razrađuje šire područje) definira lokaciju, vrstu i kapacitet ovih objekata, u pokazateljima koji su sukladni razini prostornog plana.

Urbanistički plan temeljem preuzetih podataka iz dokumenta prostornog uređenja šireg područja detaljnije razrađuje, pored navedenih podataka i zone gravitacije, otpornost i td.

Regulacioni plan, ukoliko obuhvata lokalitete sa objektima u kojima se treba da grade skloništa detaljno razrađuje podatke iz stavka 2. ovog članka, a naročito: lokaciju sa pripadajućom parcelom, gabarite objekta sa građevinskim i regulacionim linijama, jasno naznačene prilaze, infrastrukturu povezanost i druge temeljne podatke o objektu.

Urbanistički projekat u okviru idejnih rješenja svih objekata razrađuje i idejno rješenje skloništa (ukoliko je projektom obuhvaćeno), a u skladu sa uvjetima prezentiranim iz plana šireg područja.

Suglasnost na planove iz odredaba ovoga članka koji se odnose na skloništa daje kantonalna uprava civilne zaštite u suradnji s kantonalnim tijelom uprave koje je nadležno za poslove prostornog uređenja kantona.

Članak 5.

Za javna skloništa mogu se koristiti pogodni podzemni javni i komunalni objekti koji su prilagođeni za tu namjenu.

Podzemnim komunalnim objektima, u smislu ove uredbe, smatraju se: podzemni prolazi, javni podzemni parking prostori i garaže, tuneli, podzemni dijelovi željezničkih stanica i stanica javnog gradskog prometa i drugi pogodni komunalni objekti.

Članak 6.

Investitor prilikom izgradnje objekata iz članka 5. ove uredbe, obavezan je te objekte prilagoditi i za potrebe sklanjanja ljudi i materijalnih dobara.

Za objekte iz članka 5. ove uredbe, urbanističko - tehničke uvjete u izvedbenom planu utvrđuje kantonalno tijelo uprave nadležno za prostorno uređenje, uz prethodno pribavljeno mišljenje kantonalne uprave civilne zaštite.

Članak 7.

Skloništa se grade temeljem izvedbene projektne dokumentacije.

Projektna dokumentacija mora biti urađena na način definiran čl. 24. do 29. Zakona o građenju ("Službene novine Federacije BiH" broj 55/02).

Članak 8.

Kanton može povjeriti vođenje stručnih poslova vezanih za reviziju i ovjeru projekata skloništa odgovarajućem stručnom tijelu ukoliko nema stručno tijelo koje može kvalificirano da obavlja ove poslove.

Troškove pregleda projektne - tehničke dokumentacije snosi investitor.

Članak 9.

Na izgrađenom dijelu užeg urbanog područja općine može se vršiti prilagođavanje pogodnih prostorija za sklonište dopunske zaštite.

Odluku o prilagođavanju pogodnih prostorija iz stavka 1. ovog članka za sklanjanje, na prijedlog općinske službe civilne zaštite i općinske službe za prostorno i urbanističko planiranje, donosi općinsko vijeće.

Članak 10.

Skloništa osnovne zaštite grade se kao samostalni objekti ili kao dijelovi građevinskog objekta.

Stupanj zaštite skloništa osigurava se poštivanjem sljedećih parametara, i to:

- 1) zaštitna osobina;
- 2) veličina (kapacitet - broj osoba koji boravi u skloništu);
- 3) vrijeme mogućeg neprekidnog boravka.

Članak 11.

Zaštitne osobine skloništa određuju se otpornošću na dejstva koje skloništa izdrže, a da ne bi bila oštećena njihova funkcija, i to:

- 1) mehaničko dejstvo - veličina nadtlaka zračnog udarnog vala eksplozije (u daljnjem tekstu: nadtlak) i težina urušenog materijala;
- 2) radijacijskom dejstvu - s jačinom i intenzitetom radijacijskog zračenja;
- 3) toplotno dejstvo - s intenzitetom i količinom topline;
- 4) kemijsko i biološko dejstvo - s koncentracijom otrovnih tvari u vanjskom okruženju.

Zaštitne osobine skloništa izražavaju se veličinom nadtlaka pri čemu se u obzir uzimaju i zaštitne osobine u pogledu dejstava iz stavka 1. ovog članka (u daljnjem tekstu: obim zaštite).

Članak 12.

Skloništa se razlikuju po obimu zaštite, koji određuju njihove zaštitne osobine, i to:

- 1) sklonište dopunske zaštite mora imati:
 - obim zaštite do 50 kPa nadtlaka;
 - funkcionalno uređene prostorije sukladno ovoj uredbi opremljene za 24 satni neprekidni boravak do 50 ljudi.
- 2) sklonište osnovne zaštite mora imati:
 - obim zaštite od 50 do 100 kPa nadtlaka;
 - funkcionalno izgrađene prostorije sukladno ovoj uredbi opremljene za sedmodnevni neprekidni boravak do 300 ljudi i više.

Članak 13.

Skloništa osnovne zaštite izgrađuju se u objektima koji su namijenjeni za sljedeće potrebe:

- 1) zdravstvene ustanove s više od 50 ležaja;
- 2) vaspitno - obrazovne ustanove za više od 50 djece;
- 3) redovito obrazovanje za više od 100 učenika obrazovnog programa;
- 4) javno - telekomunikacijskim centrima;
- 5) televizije i radio postaje i drugim objektima ovakve namjene ako se grade na području Federacije BiH;
- 6) željezničkim i autobuskim kolodvorima;
- 7) aerodromima;
- 8) važnijim energetskim i industrijskim objektima koji će u slučaju rata obavljati poslove od posebnog značaja za obranu i zaštitu;
- 9) hotelima;
- 10) ustanove za zaštitu dobara kulturno - povijesnog nasleđa (muzeji, galerije, arhive, biblioteke i drugi objekti od povijesnog značaja).

Skloništa osnovne zaštite grade se i u vojnim objektima kao što su stacionarni -telekomunikacijski objekti, uređeni položaji i sjedišta operativnih komandi.

III - MJERILA I KRITERIJI ZA IZGRADNJU SKLONIŠTA

Članak 14.

Veličina skloništa određuje se tako da se osigura sklanjanje:

- 1) u objektima namijenjenim zdravstvenim ustanovama: za broj uposlenih u najbrojnijoj smjeni i predviđen broj bolesnika, odnosno u obimu koji omogućava obavljanje najnužnije medicinske djelatnosti;
- 2) u obdaništima, osnovnim, srednjim, visokoškolskim ustanovama: za štčenika, učenika, đaka ili studenata u smjeni i za $\frac{2}{3}$ uposlenih u najbrojnijoj radnoj smjeni;
- 3) u hotelima: najmanje za $\frac{1}{2}$ ukupnog broja ležaja i za $\frac{2}{3}$ uposlenih u najvećoj smjeni;
- 4) u objektima željezničkih i autobuskih kolodvora i aerodromima: za prosječan jednosatni broj putnika na tim mjestima i za $\frac{2}{3}$ uposlenih u najbrojnijoj smjeni. Prosječan jednosatni broj putnika izračunava se tako da se polovica popunjenosti sjedišta u vlaku, autobusima i avionima koji dnevno dolaze i odlaze, dijeli brojem 16;
- 5) u objektima namijenjenim javnim telekomunikacijama, televiziji i radiju i ovakvim sličnim objektima koji se grade na području Federacije BiH, važnim energetskim i industrijskim objektima u kojima će se obavljati

- djelatnost od posebnog značaja za obranu i zaštitu, za $\frac{2}{3}$ uposlenih i za procijenjeni broj posjetitelja;
- 6) u ustanovama za zaštitu dobara kulturno - povijesnog naslijeđa: za $\frac{2}{3}$ uposlenih u najbrojnijoj smjeni i za $\frac{2}{3}$ predviđenog broja posjetitelja;
 - 7) za javna skloništa - prema procijenjenom broju stanovnika koji se mogu zateći na javnom mjestu, u poluprečniku gravitacije toga skloništa.

Članak 15.

Javna skloništa se grade kao skloništa osnovne zaštite i trebaju ispunjavati sljedeće uvjete:

- 1) moraju biti projektirana i izgrađena na način koji osigurava nesmetan pristup i kretanje osobama sa teškoćama u kretanju, kao i da se tijekom njihovog korištenja izbjegnju mogućnosti njihovih ozljeda;
- 2) lokacija skloništa mora biti takva da se u sklonište može doći u najkraćem vremenu, pri čemu treba u obzir uzeti da udaljenost ulaza u sklonište do najudaljenijeg mjesta iz koga se ide u sklonište iznosi najviše 250 m; vertikalna udaljenost se računa trostruko;
- 3) sklonište mora biti udaljeno najmanje 25 m od lako zapaljivih tvari i otrovnih plinova, kao i od eksplozije opasnih tvari;
- 4) da je osigurano sigurno napuštanje skloništa ako se objekat poruši ili uruši dio objekta u kojem se nalazi sklonište;

Članak 16.

Domet ruševina, odnosno odstojanje do koga se glavne količine ruševina rasprostiru prilikom razaranja zgrada, mjereno upravno na strane osnove zgrade, iznosi:

- 1) Kod zidanih zgrada: $d = H/3$
- 2) Kod skeletnih zgrada: $d = H/4$,

gdje je:

d - domet ruševina u m,

H - visina kuće ili objekta u m, mjereno od površine tla do donje ivice krova.

Članak 17.

Kroz sklonište ne smiju prolaziti instalacije za vodovod, kanalizaciju, grijanje i plin, kao ni električne instalacije visokog napona koje ne pripadaju skloništu.

U dvonamjenskim skloništima, instalacije za vodu, kanalizaciju i grijanje moraju biti izvedene u posebnom prostoru koji je izvan skloništa. Taj prostor omogućava odvajanje napajanja kada treba sklonište upotrijebiti za osnovnu funkciju, a mora imati uređaje, sigurnosne i protuudarne ventile za sve vrste instalacija.

Ukoliko se skloništa grade u sklopu objekata, sukladno članku 52. stavak 1. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća (u daljnjem tekstu: Zakon o zaštiti i spašavanju), u skloništima se ne smiju nalaziti kontrolni, razvodni i drugi šahtovi, dimnjaci, dimovodi, kanali za ventilaciju i razne odvodne cijevi (za smeće, kišnicu i dr.) koji ne pripadaju skloništu.

IV - FUNKCIONALNA RJEŠENJA SKLONIŠTA

1. Ulaz

Članak 18.

Ulaz u sklonište treba konstruirati tako da sredstva za zatvaranje ulaznog otvora budu zaštićena od neposrednog mehaničkog, toplotnog i radijacijskog dejstva oružja ili kontaminacije.

Članak 19.

Otvor skloništa koji se koristi samo u vrijeme mira, a neposredno je izložen mehaničkom, toplotnom, radijacijskom i kemijskom dejstvu oružja, zatvara se hermetički sredstvom za zatvaranje otvora otpornim na proboj.

Kada prestane mirnodopsko korištenje otvora iz stavka 1. ovog članka, otvor se mora zatvoriti i isključiti iz upotrebe.

Članak 20.

Broj i minimalne dimenzije ulaznih otvora u sklonište su sljedeći:

- 1) za skloništa do 100 osoba jedan svijetli otvor 100/200 cm;

- 2) za skloništa preko 100 do 200 osoba po jedan svijetli otvor 120/200 cm ili po jedan svijetli otvor 100/200 cm na svakih 100 osoba;
- 3) za skloništa preko 200 osoba jedan svijetli otvor 120/200 na svakih 200 osoba.

Članak 21.

Ispred ulaznog otvora može se po potrebi proširiti ulazni hodnik. Dimenzije tog proširenja određuju se prema vrsti i konstrukciji sredstava za zatvaranje ulaznog otvora tako da se svijetli ulazni otvor i svijetli otvor ulaznog hodnika, ne smanjuju kada su vrata otvorena.

Članak 22.

Ulazni hodnik skloništa, kao samostalnog objekta, može biti vodoravan ili u nagibu - sa rampom, odnosno sa stepenicama, sukladno Uredbi o prostornim standardima, urbanističko-tehničkim uvjetima i normativima za sprečavanje stvaranja svih barijera za osobe sa umanjnim tjelesnim sposobnostima ("Službene novine Federacije BiH," broj 10/04);

Ulazni hodnik skloništa dopunske zaštite kao samostalnog objekta, treba da ima najmanje jedan vodoravni i jedan kosti zalom.

Ulazni hodnik skloništa osnovne zaštite, kao samostalnog objekta, mora imati najmanje dva vodoravna zavoja pod uglom $d = 90^\circ \pm 15^\circ$, razmjere između dužnih osa pravokutnog dijela hodnika i svijetla širina hodnika mora biti što veća i tolika da ulazni otvor nije neposredno izložen dejstvima iz članka 11. ove uredbe.

Članak 23.

Svijetla širina ulaznog hodnika u sklonište iznosi najmanje:

- 1) za prolaz do 100 osoba 120 cm;
- 2) za prolaz više od 100 osoba do 200 osoba 140 cm;
- 3) za prolaz 200-300 osoba 180 cm.

Najmanja svijetla visina ulaznog hodnika u sklonište iznosi 220 cm.

Članak 24.

Ako se predviđa da se u sklonište ulazi iz podrumске prostoriје, ulazni hodnik treba da je paralelan sa ulaznim otvorom uz proširenje sukladno članku 22. ove uredbe.

Ulazni hodnik mora pokrivati ulazni otvor s jedne, odnosno s obje strane za veličinu:

$$L = 1,5 \times \check{S}, \text{ gdje je } \check{S} - \text{širina hodnika.}$$

2. Pomoćni izlaz

Članak 25.

Pomoćni izlaz iz skloništa mora biti konstruiran tako da je sredstvo za zatvaranje izlaznog otvora zaštićeno od neposrednog mehaničko - toplotnog i radijacijskog dejstva.

Članak 26.

Ispred elemenata za zatvaranje izlaznog otvora, obrazuje se, po potrebi, proširenje izlaznog hodnika. Dimenzije tog proširenja određuju se prema vrsti i konstrukciji sredstva za zatvaranje otvora i elemenata sustava za provjetranje, tako da se svijetli otvor izlaza i izlaznog hodnika ne smanjuje kad su vrata otvorena.

Članak 27.

Hodnik pomoćnog izlaza - kanal rezervnog izlaza i usisni otvor moraju voditi izvan područja rušenja objekta.

Hodnik pomoćnog izlaza, u pravilu se upotrebljava za dovod zraka i mora imati vodoravni ili vertikalni zalom pod uglom $\alpha = 90^\circ \pm 15^\circ$.

Pomoćni izlaz iz skloništa može se izvesti kao ulaz, sukladno odredbama čl. 18. do 24. ove uredbe.

Vertikalno okno mora imati penjalice, metalne ljestve ili stepenice.

Sukladno Uredbi iz članka 22. ove uredbe, za osobe sa umanjnom tjelesnom sposobnošću treba osigurati iznošenje iz skloništa.

Članak 28.

Dimenzije hodnika pomoćnog izlaza iz skloništa su:

- 1) za pravokutni presjek: 80 cm x 140 cm;

2) za kružni presjek \varnothing 100 cm.

Najmanje dimenzije hodnika pomoćnog izlaza iz skloništa iznose:

- 1) za kvadratni presjek: 60 x 60 cm;
- 2) za kružni presjek: \varnothing 80 cm.

Osobe sa umanjanim tjelesnim sposobnostima koje se u određenom momentu nalaze u skloništu, u slučaju napuštanja skloništa kroz pomoćni izlaz trebaju se iznositi na nosilima ili izvoditi uz pomoć drugih osoba.

Članak 29.

3. Prostorije skloništa

Skloništa moraju imati ovisno od kapaciteta sljedeće prostorije:

Red broj	NAZIV PROSTORIJE U SKLONIŠTU	do 50 osoba	do 300 osoba	preko 300 osoba
1	2	3	4	5
1.	PROSTORIJE ZA KRETANJE (Ustava ulaza)	0	0	0
	Ustava pomoćnog izlaza		0	0
	Prostorija za dekontaminiranje		(0) ⁺	(0) ⁺
2.	PROSTORIJA ZA BORAVAK	0	0	0
3.	SANITARNE PROSTORIJE (Toalet)	0	0	0
	Predprostor		0	0
	Prostorija za otpatke i ekspanziona komora	0	0	0
4.	PROSTORIJE ZA UREĐAJE Prostorije za ventilacione i električne uređaje		0	0
	Prostorija za pretfilter i ekspanziona komora	(0)	0	0
5.	DRUGE PROSTORIJE Prostorija za vodu		0	0
	Prostorije za rukovoditelja skloništa			(0)
	Ostavka za hranu, opremu, pribor i alat		(0)	(0)
	Prostorija za podgrijavanje hrane			(0)
	Prostorija za pružanje medicinske pomoći			(0)

0 - prostorije koje moraju da imaju skloništa

(0) - prostorije koje mogu da imaju skloništa

+ - samo u skloništimu u kojima se predviđa ulazak i izlazak specijaliziranih ekipa civilne zaštite za vrijeme opasnosti

a) Prostorije za kretanje

Članak 30.

Najmanja površina ustave ulaza određuje se po normativu 0,03 m² po jednoj osobi s tim što ukupna površina ustave ulaza ne može biti manja od 3 m².

Ako se ustava ulaza koristi za odlaganje otpadaka mora se povećati.

Visina ustave ulaza ne može da bude manja od 220 cm.

Otvori ustave ulaza zatvaraju se vratima.

Članak 31.

Spoljna vrata ustave ulaza moraju biti otporna na nadtlak iz članka 19. ove uredbe. Unutarnja vrata ustave ulaza moraju biti otporna na toplotni udar, moraju se hermetički zatvarati i otvarati u prostor ustave ulaza.

Propusna moć unutarnjih vrata ustave ulaza mora biti jednaka propusnoj moći spoljnih vrata ustave ulaza.

Ustava ulaza može imati i vrata prema prostoru za otpatke koja se otvaraju u prostor ustave ulaza, a otporna su na toplotni val i hermetički se zatvaraju.

Otvor za odvod iskorištenog zraka iz prostorija za boravak u ustavu ulaza zatvara se ventilom za podešavanje nadtlaka, otvor za odvod iskorištenog zraka iz ustave ulaza odvodi se protuudarnim ventilom za održavanje nadtlaka.

Članak 32.

Površina ustave pomoćnog izlaza mora biti najmanje 3 m². Visina ustave pomoćnog izlaza ne smije biti manja od 220 cm i mora biti prilagođena visini nasipa pješčanog predfiltera i ugradnji vrata u pješčani predfilter.

Članak 33.

Otvor ustave pomoćnog izlaza zatvara se vratima veličine 80 cm x 200 cm ili kapkom veličine 60 cm x 60 cm, za skloništa do 50 osoba.

Spoljna vrata, odnosno kapak ustave pomoćnog izlaza treba da bude otporan na dejstva iz članka 19. ove uredbe. Unutarnja vrata, odnosno kapak, treba da bude otporan na temperaturni val, da se hermetički zatvara i da se otvara u ustavu pomoćnog izlaza.

Donja ivica unutarnjeg kapka ustave pomoćnog izlaza treba da bude podignuta od kote poda skloništa za 40 cm do 50 cm.

Članak 34.

Najmanja površina prostorije za dekontaminiranje određuje se po normativu od 0,045 m² po jednoj osobi, s tim što ukupna površina te prostorije ne može biti manja od 4,5 m².

Visina prostorije za dekontaminiranje jednaka je visini prostorije za boravak.

Prostorija za dekontaminiranje treba da ima:

- 1) na svakih 100 ljudi kabinu za pranje;
- 2) prostor za smještaj sredstava za radijacijsko-biološko-kemijsku zaštitu;
- 3) prostor za čistu odjeću i obuću za predviđeni broj ljudi specijaliziranih ekipa u skloništu;
- 4) prostor za kontaminiranu odjeću i obuću;
- 5) prostor za smještaj vode za dekontaminiranje.

Otvori prostorije za dekontaminiranje zatvaraju se vratima koja su otporna na temperaturni val i koja se hermetički zatvaraju. Vrata između ustave i prostorije za dekontaminiranje otvaraju se u ustavu ulaza, a vrata između prostorije za dekontaminiranje i prostorije za boravak otvaraju se u prostoriju za dekontaminiranje.

b) Prostorije za boravak

Članak 35.

Površina prostorije za boravak određuje se po sljedećim normativima:

- 1) najmanje 0,10 $\left(6 + \frac{n}{100}\right)$ m² po jednoj osobi u skloništimu koja se prinudno provjetravaju, a ne klimatiziraju se, gdje je n - predviđeni broj osoba u popunjenom skloništu.
- 2) najmanje 0,60 m² po jednoj osobi u skloništimu koja se provjetravaju prinudno i klimatiziraju se.

Visina prostorije za boravak nesmije biti manja od 2,60 m, a u dvonamjenskom objektu, visina ove prostorije određuje se prema predviđenoj mirnodopskoj upotrebi.

Prostori za boravak, u pravilu, se predviđaju najviše za 100 osoba i mogu biti međusobno odvojeni unutarnjim montažnim zidovima.

c) Sanitarne prostorije

Članak 36.

U skloništu potrebno je predvidjeti, zavisno od funkcije skloništa, određen broj toaleta za druge namjene.

Sukladno Uredbi iz članka 22. stavak 1. ove uredbe u skloništu treba predvidjeti i toalet za osobe sa umanjanim tjelesnim sposobnostima, odnosno koje koriste kolica, dimenzija 225 x 225 cm tip -A ili 155 x 225 cm tip - B ili 190 x 190 cm tip - C.

Ako broj toaleta u skloništu ne zadovoljava uvjet, jedan toalet na 30 osoba, u skloništu se dodatno predviđaju suhi toaleti.

Suhi toaleti moraju biti dimenzija 0,90 m x 1,20 m i imati predprostor sa vratima koja se sama zatvaraju. U predprostoru mora biti barem jedan umivaonik za tri toaleta. Najmanja površina predprostora iznosi 0,035 m² po jednoj osobi, ali površina predprostora ne smije biti manja od 1,50 m².

Članak 37.

U skloništu treba predvidjeti prostoriju za otpatke i fekalije. Površina prostora za ovu namjenu određuje se prema normativu od najmanje 0,03 m² po jednoj osobi.

Članak 38.

Prostoriju za otpatke treba, u pravilu, koristiti kao ekspanzionu komoru u koju se ventilom za reguliranje nadtlaka dovodi iskorišteni zrak iz sanitarnih prostorija iz članka 37. ove uredbe i odvodi u spoljnu sredinu preko protuudarnog ventila za reguliranje nadtlaka. Otvor treba da se zatvara vratima koja su otporna na toplotni val i koja se hermetički zatvaraju, a otvaraju se u prostoriju za otpatke.

Sukladno članku 36. stavak 1. ove uredbe, sanitarne prostorije dvonamjenskih objekata koji se koriste u vrijeme mira grade se odvojeno od skloništa.

d) Prostor i prostorije za uređaje

Članak 39.

Površina dijela prostora za ventilacione uređaje određuje se zavisno od vrste ventilacionog uređaja.

Dimenzije prostorije u koju se smješta generator jednosmjernne struje iznose najmanje 0,80 x 1,20 m.

Površina dijela prostora za razvodni ormar sa električnom opremom mora da iznosi najmanje 1 m², s tim što se mora osigurati slobodan prostor na udaljenosti od 0,80 m ispred razvodnog ormara.

Površina dijela prostora za rezervne filtere mora da iznosi od 0,5 m² do 1,0 m², zavisno od tipa primjenjenog filtera.

Svi uređaji navedeni u ovom članku, u pravilu, postavljaju se u jedan prostor.

Članak 40.

Za smještaj pješčanih predfiltera, odnosno mehaničkih predfiltera osigurava se posebna prostorija. Prostorija za predfiltere treba da bude odvojena od prostorije za uređaje i od prostorije za boravak betonskim zidom debljine 40 cm.

Pristup u prostoriju za predfiltere mora biti predviđen iz ustave pomoćnog izlaza. Ulaz se hermetički zatvara vratima otpornim protiv toplotnog vala koja se otvaraju u prostor za predfiltere.

Članak 41.

Površina prostorije za smještaj predfiltera određuje se zavisno od broja, veličine i rasporeda jedinica od kojih se ti filtri obrazuju. Dno prostorije za pješčane predfiltere treba da bude sa nagibom od 2%. Na najnižoj točki te prostorije treba predvidjeti odvod kondenzirane vode iz pješčanog filtera u ustavu izlaza. Zračni prostor u prostoriji za predfiltere namjenjen je za ekspanziju udarnog vala.

e) Druge prostorije

Članak 42.

Najneophodnije količine vode za piće i higijenske potrebe, treba držati u posebnom prostoru ili u prostoriji za boravak.

Površina prostora, odnosno prostorije određuje se zavisno od potrebne količine vode i usvojenog načina uskladištenja vode, odnosno treba da iznosi najmanje 0,025 m² po jednoj osobi.

Površina prostora za vodu osigurava se u prostoru za skladištenje opreme.

Za smještaj vode i hrane koju, u sklonište, donose korisnici, po pravilu, koriste se neiskorišteni dijelovi prostora skloništa.

Veličina prostora za skladištenje opreme, određuje se prema količini opreme koju treba uskladištiti.

Članak 43.

Veličina prostorija za rukovođenje i administraciju skloništa, ostave, kuhinje, medicinsku pomoć i drugih prostorija određuje se prema veličini i prvobitnoj namjeni skloništa.

4. Obrada unutarnjih prostorija

Članak 44.

Podovi skloništa moraju biti ravni i glatki, ali ne i klizavi. Podna obloga mora biti izrađena od materijala koji se lako čisti, pere i dekontaminira i mora biti otporna na habanje.

Hodne površine moraju biti protuklizno obrađene, pragovi moraju biti zaobljeni, a razlika u visinama ne smije biti veća od 2 cm, sukladno Uredbi iz članka 22. ove uredbe.

Podovi u dvonamjenskom objektu moraju ispunjavati uvjete propisane za toplotnu provodljivost.

Članak 45.

Površina zidova, pregrada, tavanica i drugih konstrukcionih elemenata skloništa ne malteriše se. Površine se moraju izravnati, okrečiti i bojiti premazima koji osiguravaju i zaštitu za beton i armaturu betona.

Zidovi, pregrade i tavanice skloništa mogu se trajno oblagati svim vrstama obloga koje nisu lomljive i koje se ne odvajaju od podloge prilikom potresa. Ukrasne obloge i drugi predmeti od lomljivih materijala moraju se ukloniti pri korištenju takvog objekta kada se koristi za zaštitu.

V - ZAŠTITNE OSOBINE SKLONIŠTA

1. Otpornost skloništa na mehanička dejstva

Članak 46.

Otpornost skloništa na mehanička dejstva određuje se na:

- 1) osnovno opterećenje (stalna, prometna i druga opterećenja);
- 2) naročito opterećenje (opterećenje od udarnog vala eksplozije, parčadi i ruševina).

Članak 47.

Opterećenje od udarnog vala eksplozije uzima se kao zamjenjujuće statičko ravnomjerno podijeljeno opterećenje okomito na površine elemenata konstrukcije skloništa i uređaja za zatvaranje.

Zamjenjujuće statičko opterećenje iznosi:

$$P = K \cdot p_0$$

gdje je:

P - zamjenjujuće statičko opterećenje

K - koeficijent zamjenjujućeg opterećenja

p₀ - najveći nadtlak udarnog vala eksplozije, i to:

- za skloništa dopunske zaštite 50 kPa.
- za skloništa osnovne zaštite do 50 osoba 50 kPa
- za skloništa osnovne zaštite preko 50 osoba 100 kPa

Koeficijent K, zavisno od elemenata konstrukcije i njegovog položaja, iznosi:

REDNI BROJ	ELEMENTI KONSTRUKCIJE	KOEFICIJENT K
1	2	3
1	Tavanica-strop	1
2.	Spoljni zidovi- iznad površine tla:	2,5
3.	Spoljni zidovi u podrumskoj prostoriji:	
3.1	Na prvom podrumskom katu	2
3.2	Na drugom podrumskom katu	1
4.	Spoljni zidovi u dodiru sa tlom:	
4.1	Nevezano tlo- suho u prirodno vlažno	0,5
4.2	Vežano tlo- prirodno vlažno	0,5
4.3	Nevezano i vežano tlo zasićeno vodom	1,00
5.	Temeljna ploča:	1,0

Članak 48.

Zamjenjujuće opterećenje od potresa usljed eksplozije za pregradne zidove ili stropove je statičko opterećenje ravnomjerno raspoređeno okomito na površinu u oba smjera i određuje se po obrascu

$$q_p = \pm K_1 q$$

gdje je:

q_p - zamjenjujuće opterećenje;

q - opterećenje vlastite težine elemenata;

K₁ - koeficijent zamjenjujućeg opterećenja koji iznosi, i to:

1,0 za obim zaštite 50 kPa;

2,0 za obim zaštite 50 - 100 kPa.

Članak 49.

Zamjenjujuće statičko koncentrirano opterećenje usljed eksplozije za predmete, uređaje, instalacije i opremu u skloništu djeluje u svim smjerovima i određuje se po obrascu:

$$Q_p = K_2 G$$

Q_p - zamjenjujuće opterećenje;

G - sopstvena težina predmeta;

K_2 - koeficijent zamjenjujućeg opterećenja koji iznosi $2K_1$ ako su predmeti i uređaji priključeni na tavanicu i K_1 kada su priključeni na zidove i pod.

Članak 50.

Opterećenje od ruševina zgrade iznad podrumskih prostorija uzimati u obzir kao osnovno opterećenje kao zamjenjujuće ravnomjerno podijeljeno opterećenje, i to:

- 1) vertikalno opterećenje
 - 10 kN/m²- za zidane zgrade do P+2;
 - 5 kN/m² za svaki sljedeći kat, a ukupno najviše 50 kN/m²;
 - 2,5 kN/m² za svaki slijedeći kat u skeletnim zgradama.
- 2) horizontalno opterećenje na zidove
 - 10 kN/m² za sve vanjske zidove skloništa ispod površine tla,
 - 20 kN/m² za zidove iznad površine tla.

Opterećenje iz stava 1. ovoga člana, ne stavlja se iznad opterećenja od udarnog vala (ne superponiraju se sa opterećenjem od udarnog vala).

Ova opterećenja ne uzimaju se u obzir ukoliko je pokretno opterećenje u vrijeme mira veće.

2. Otpornost skloništa na toplotno dejstvo

Članak 51.

Za osiguranje otpornosti skloništa na toplotno dejstvo, dijelovi konstrukcije skloništa koji mogu biti izloženi toplotnom djelovanju moraju imati:

- 1) debljinu betona najmanje 30 cm za skloništa otpornosti 50 kPa;
- 2) debljinu betona najmanje 40 cm za skloništa otpornosti 100 kPa;
- 3) odgovarajuću debljinu drugog nezapaljivog materijala sa jednakom toplotnom provodljivošću.

Nezavisno od zahtijevanih minimalnih debljina elemenata skloništa, preporučuje se dodatna zaštita slojevima zemlje, šljunka, pijeska i sl.

3. Otpornost skloništa na radijacijska dejstva

Članak 52.

Otpornost skloništa na radijacijska dejstva osigurava se površinskom gustoćom dopunskih zaštitnih elemenata, i to:

- 1) tavanica skloništa (tavanicom skloništa, zatim podrumskom tavanicom, kao i tavanicama katova iznad skloništa i nasipima od zemlje ukoliko je sklonište ukopanog tipa);
- 2) spoljnjih zidova skloništa iznad površine tla (spoljni zid skloništa, zid ulaznog i izlaznog hodnika, nasip od zemlje);
- 3) spoljnjih zidova skloništa u podrumu (spoljni zid skloništa, zid ulaznog ili izlaznog hodnika, tavanica iznad podrumске prostorije).

Površinska gustoća zaštitnih elemenata određuje se po sljedećem obrascu:

$$\sum d_i \cdot p_i \geq m_p$$

gdje je:

d_i - debljina pojedinog zaštitnog elementa(m);

p_i - gustoća pojedinog sloja (kg/m³);

m_p - potrebna površinska gustoća svih slojeva, koja iznosi:

OBIM ZAŠTITE kPa	POVRŠINSKA GUSTOĆA ZBIJENOG MATERIJALA mp kg/m ²	
	Skloništa van zgrada- m_{p1}	Skloništa ispod jednokatnih i višekatnih zgrada- m_{p2}
50	1000	750
50 do 100	1800	1300

Spoljašni zidovi ukopanih skloništa koji dodiruju tlo ne računaju se na opterećenja radijacijskog zračenja ako je tavanica prostorije za boravak ispod razine okolnog terena.

4. Dokazivanje otpornosti skloništa na mehanička dejstva

Članak 53.

Materijali koji se koriste za izgradnju skloništa moraju osigurati statičku i dinamičku čvrstoću konstrukcija.

Za sve vanjske dijelove konstrukcije (ploče i zidove) mora se koristiti armirani beton. Unutarnji nosivi elementi mogu se graditi i od čelika, a za pregradne zidove mogu se koristiti i ostali građevinski materijali.

Za noseće (nosive) elemente konstrukcije skloništa osnovne zaštite mora se upotrijebiti armirani beton najmanje MB - 30 i čelik za armirani beton prema važećim standardima i propisima.

Za vrata sa betonskim punilom mora se upotrijebiti beton najmanje MB - 40.

Članak 54.

Proračunska analiza konstrukcija vrši se prema priznatim teorijama za proračun konstrukcija.

Članak 55.

Za proračun graničnih uticaja u presjecima konstrukcija parcijalni koeficijent sigurnosti za neočekivana projektna stanja iznosi $\gamma = 1.0$.

Članak 56.

Čelične noseće konstrukcije mogu se proračunavati i po metodi dopuštenih napona.

Ako se čelične konstrukcije proračunavaju metodom dopuštenih napona dopušteni napon čelika ne smije preći 80 % karakteristične vrijednosti granice tečenja.

Članak 57.

Kontrola naprezanja u tlu nije potrebna za naročitu kombinaciju opterećenja (nadtlak).

Članak 58.

Predmeti, uređaji, instalacije i oprema koji se ugrađuju u skloništa ili se nalaze u skloništu moraju biti otporni na potres i osigurani da se ne prevrnu i da se nekontrolirano ne pomjeraju.

VI - POSEBNI UVJETI KOJE MORA DA ISPUNJAVA KONSTRUKCIJA SKLONIŠTA

Članak 59.

Minimalni procenat armiranja na mjestu ekstremnih momenta savijanja (sredina polja i uklještenja) na zategnutoj strani presjeka mora iznositi 0,2% od betonskog presjeka.

Armatura za poprečne sile određuje se prema važećim propisima.

Svi vanjski i unutarnji zidovi armiraju se obostrano sa minimalnom armaturom prema važećim propisima.

Unutarnje strane tavanice i zidova moraju biti armirane u dva ortogonalna pravca s razmakom šipki od najviše 15 cm.

Članak 60.

Armatura postavljena na obje strane presjeka ploča i zidova mora biti povezana međusobno sa najmanje četiri S-kuke na 1m² površine, prečnika 6mm ili većeg prečnika.

Članak 61.

Debljina zaštitnog sloja betona prema važećim propisima.

Članak 62.

Svi konstrukcijski elementi skloništa moraju biti međusobno kruto povezani.

Elementi ulaza i pomoćnog izlaza koji se nalaze izvan osnovne geometrijske figure skloništa i koji se ne zatvaraju hermetički, moraju se izvesti sa dilatacionim spojnicaama na dodirnim površinama.

Dilatacione spojnice na dijelu konstrukcije skloništa koje se nehermetički zatvara nisu dozvoljene.

VII - SREDSTVA ZA ZATVARANJE OTVORA ZA KRETANJE

1. Opći uvjeti

Članak 63.

Otvori za kretanje u skloništu moraju se zatvarati vratima, kapcima ili pokretnim pregradama (u daljnjem tekstu: sredstva za zatvaranje) koji funkcionalnim rješenjem, konstrukcijom, oblikom i položajem osiguravaju zaštitu od ratnih dejstava i drugih opasnosti.

Članak 64.

Zaštitna svojstva sredstava za zatvaranje izražavaju se otpornošću na dejstvo različitih djelovanja koje sredstvo za zatvaranje mora da podnese bez narušavanja funkcije i to:

- 1) sredstva za zatvaranje koja su neposredno izložena mehaničkom, toplotnom, radijacijskom i kemijskom dejstvu (u daljnjem tekstu: sredstva za zatvaranje) koja su otporna na proboj i koja se hermetički zatvaraju treba da su: otporna na proboj parčadi, na nadtlak udarnog vala, eksplozije i na požar i nepropusna na prodiranje kontaminiranog materijala;
- 2) sredstva za zatvaranje koja su posredno izložena mehaničkom, toplotnom, radijacijskom i kemijskom dejstvu (u daljnjem tekstu: sredstva za zatvaranje) koja su otporna na tlak i koja se hermetički zatvaraju treba da su otporna na nadtlak udarnog vala eksplozije i nepropusna za prodiranje kontaminiranog materijala;
- 3) sredstva za zatvaranje koja su posredno izložena toplotnom i kemijskom dejstvu (u daljnjem tekstu: sredstva za zatvaranje) koja su otporna na temperaturni val i koja se hermetički zatvaraju treba da su otporna na toplotno opterećenje i povišeni tlak i nepropusna za prodiranje kontaminiranog materijala;
- 4) sredstva za zatvaranje koja nisu izložena ratnim dejstvima iz članka 11. ove uredbe treba da su otporna na dejstvo potresa.

Članak 65.

Svijetla širina vrata iznosi od 80 do 120 cm, a visina 200 cm.

Vrata pomoćnog izlaza mogu biti dimenzija 60x60 cm ili 80x200 cm, pod uvjetom da se osigura pomoć osobama sa umanjanim tjelesnim sposobnostima.

Članak 66.

Čelični dijelovi sredstava za zatvaranje moraju biti zaštićeni protiv korozije. Premazna sredstva za zaštitu od korozije nakon sušenja na zraku ne smiju oslobađati otrovne tvari pri temperaturi 363K (Kelvina).

Članak 67.

Materijali koji se primjenjuje za izradu zaptivke (zaptivne trake) sredstva za zatvaranje treba da imaju tvrdoću 40° ShA so 50° ShA, prekidnu čvrstoću najmanje 10 MPa i prekidno izduženje najmanje 250%. Dopuštene promjene fizičko - mehaničkih karakteristika poslije ubrzanog starenja u toplom zraku na 373 K tijekom 70 sati iznose: prekidna čvrstoća najviše -15%, prekidno izduženje najviše - 20% i tvrdoća najviše +5° ShA. Dopuštena trajna deformacija može da iznosi najviše 40%.

2. Zaštitna svojstva sredstava za zatvaranje

Članak 68.

Otpornost sredstva za zatvaranje na proboj parčadi izražava se debljinom od 30 cm armiranog betona ili ekvivalentnom debljinom drugog materijala.

Otpornost sredstava za zatvaranje na nadtlak udarnog vala određuje se za opterećenje od udarnog vala i to:

- 1) na spoljnu stranu krila sredstava za zatvaranje kao zamjenjujuće statičko ravnomjerno podijeljeno opterećenje koje djeluje okomito na površinu krila (pozitivno opterećenje);
- 2) na unutarnju stranu krila sredstava za zatvaranje u iznosu od 20% pozitivnog opterećenja (negativno opterećenje).

Pozitivno opterećenje sredstava za zatvaranje iz članka 64. točka 1. ove uredbe utvrđuje se prema članku 47. ove uredbe i iznosi 125 odnosno 250 kPa.

Pozitivno opterećenje sredstava za zatvaranje iz članka 64. točka 2. ove uredbe utvrđuje se prema članku 47. stavak 3. ove uredbe i iznosi 50, 100, 150, 200 odnosno 300 kPa.

Pozitivno i negativno opterećenje ne superponiraju se.

Članak 69.

Otpornost sredstva za zatvaranje iz članka 64. točka 3. ove uredbe, na povišeni tlak izražava se otpornošću konstrukcije na statičko ravnomjerno podijeljeno opterećenje od najmanje 10 kPa koje djeluje upravno na površinu krila u oba smijera.

Članak 70.

Statički uticaji opterećenja iz članka 69. ove uredbe, u presjecima konstrukcijskih sustava sredstava za zatvaranje izračunavaju se po teoriji konstrukcija. Ti uticaji se mogu odrediti i ispitivanjem konstrukcije i njenih elemenata.

Granična stanja otpornosti materijala za izradu sredstava zatvaranja određuju se sukladno stavku 1. ovoga članka.

Članak 71.

Otpornost sredstva za zatvaranje na toplotno opterećenje izražava se toplotnom otpornošću od 90 minuta.

Toplotno opterećenje kome je izložena spoljna površina krila sredstva za zatvaranje odgovara srednjoj aritmetičkoj vrijednosti mjerenih temperatura zraka (t) u ispitnoj komori i treba da iznosi:

Vrijeme (min)	10	20	30	40	50	60	70	80	90
T (K)	333	429	464	493	519	543	564	584	603

Otpornost na toplotno opterećenje je zadovoljavajuće ako nakon izlaganja toplotnom opterećenju temperatura na neizloženoj strani krila ne pređe 343 K iznad početne temperature okoline.

Članak 72.

Otpornost sredstava za zatvaranje protiv požara izražava se 90 minutnom otpornošću konstrukcije.

Otpornost je zadovoljavajuća ako tijekom 90 minutnog požarnog ispitivanja ne nastanu pukotine i drugi otvori i ako temperatura na neizloženoj strani krila ne pređe srednju temperaturu 413 K iznad početne temperature okoline.

Članak 73.

Otpornost sredstva za zatvaranje na radijacijsko zračenje izražava se debljinom krila koja je ekvivalentna debljini armiranog betona i to:

- 1) 0,40 m - za obim zaštite 50 kPa;
- 2) 0,70 m - za obim zaštite 100 kPa.

Članak 74.

Otpornost sredstava za zatvaranje na prodiranje kontaminiranog zraka izražava se hermetičkim zatvaranjem krila i dopuštenim padom tlaka u ispitnoj komori.

Uvjeti u pogledu nepropusnosti su ispunjeni kada tlak u ispitnoj komori tijekom 5 min ne padne više od 100 Pa.

Početni nadtlak u komori mora biti 1700 Pa.

3. Konstruktivne karakteristike

Članak 75.

Vrata iz članka 64. toč. 1., 2. i 3. ove uredbe, moraju biti s pragom koji može biti stalan, pokretan ili upušten, odnosno moraju biti usklađena sa člankom 22. ove uredbe.

Prag mora biti na istoj strani na koju nadiježe krilo vrata visok najmanje 5 cm.

Pokretne pregrade mogu biti sa stalnim pragom, pokretnim pragom, upuštenim pragom ili bez praga, ako je konstruktivnim rješenjem zagarantirana funkcionalnost zatvaranja otvora.

Članak 76.

Mehanizmi za zatvaranje - odnosno otvaranje vrata i kapaka moraju omogućiti otvaranje i zatvaranje s vanjske i unutarnje strane.

Mehanizmi moraju imati na unutarnjoj strani izvedenu zaštitu od nekontroliranog otvaranja s vanjske strane.

Smijerovi pokretanja mehanizama za zatvaranje, odnosno otvaranje treba da budu vidno obilježeni.

Članak 77.

Vrata i kapci koji se ugrađuju u spoljne zidove ustava skloništa treba da budu konstruirani tako da i u zatvorenom položaju omogućuje odvajanje krila od okvira s unutarnje strane skloništa bez pokretanja zatvarača.

Zaptivka mora biti funkcionalna i postavljena tako da ne bude izravno izložena požarnom, odnosno toplotnom opterećenju, a po potrebi, treba je dodatno zaštititi termoizolacijskim sredstvima.

Okviri sredstava za zatvaranje treba da imaju sidra za prenošenje opterećenja u zidnu masu.

Raspored sidara treba da bude takav da se osigura izravno prenošenje opterećenja sukladno čl. 49., 69. i 70. ove uredbe, sa zatvarača i šarki, odnosno drugih vrsta ležišta na sidra.

Sredstva za zatvaranje treba ugraditi tada kada se gradi sklonište, odnosno konstruktivni element u koji se ugrađuju.

VIII - OPREMA ZA SKLONIŠTA

1. Oprema za boravak

Članak 78.

Opremu za boravak čine: sjedišta i ležaji, a po potrebi, stolovi, stolice, ormari i police i dr.

Oprema skloništa namijenjena za korištenje u osnovnoj funkciji skloništa, koja se može koristiti i za opremanje skloništa kada je u zaštitnoj funkciji, za opremanje prostora za boravak mora biti osigurana tako da se ne može preturati.

Članak 79.

Broj ležaja u skloništu treba da iznosi najmanje jednu trećinu od broja osoba koje se mogu smjestiti u sklonište.

Najmanja širina prolaza između sjedišta, odnosno ležaja treba da iznosi 70 cm.

Ležaji mogu biti postavljeni jedan pored drugoga bez prolaza između njih, ali mora biti prolaz do ležaja moguć sa njihove čeonu strane.

Gornji ležaj, po dužoj strani prema prolazu, treba opremiti sigurnosnim pojasem, a pristup osigurati penjalicama, ljestvicama i sl.

Smještaj na ležaj osoba sa umanjenom tjelesnom sposobnošću i osoba koje se kreću u kolicima omogućit će ekipa za održavanje reda u skloništu, kao i druga pokretna osoba.

Naputak za održavanje reda u skloništu izrađuje kantonalna uprava civilne zaštite.

2. Sanitarna oprema

Članak 80.

Sanitarnu opremu čine: toaleti, pisoari, umivaonici, posude za fekalije, posude za otpatke i druga slična oprema.

Članak 81.

Sklonište može imati i suhe toalete.

Ako sklonište nema suhih toaleta moraju biti mokri toaleti opremljeni tako da se po potrebi mogu koristiti i kao suhi toaleti.

Suhi toaleti, posude za otpatke i fekalije moraju biti funkcionalni i zaptiveni te odgovarati higijenskim uvjetima za upotrebu i korištenje. Masa napunjene posude ne smije iznositi više od 30 kg.

3. Oprema za pripremanje hrane i oprema za vodu

Članak 82.

U kuhinjama se mogu koristiti sva standardna oprema koja odgovara odredbama ove uredbe i drugim sanitarnim uvjetima.

Posude i rezervoari za držanje obveznih zaliha vode moraju odgovarati propisanim higijensko-tehničkim uvjetima i mogu se održavati puniti, prazniti i čistiti.

Za punjenje i pražnjenje posuda koriste se PVC ili gumene cijevi i priključci. Dužina cijevi za pitku vodu određuje se od rezervoara za vodu u skloništu do najbližega izvora vode i za otpadnu vodu od posuda za otpadnu vodu u skloništu do platoa ispod skloništa.

4. Vatrogasna i oprema za samospašavanje

Članak 83.

Skloništa, u pravilu treba da imaju jedan komplet vatrogasne opreme na 50 sklonišnih mjesta i to: po jedan vatrogasni aparat S6, S9 i CO₂-5 kg i 5 komada naprtnjača (25 litara).

Pored sredstava iz stavka 1. ovoga članka sklonište na 50 sklonišnih mjesta treba da ima i sredstva navedena u točki IV stavak 1. pod. toč. 1) do 5) Odluke o vrsti i minimalnim količinama sredstava potrebnih za provođenje osobne i kolektivne zaštite građana i uposlenika u poslovnim objektima i stambenim zgradama od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", broj 23/04).

IX - OSIGURANJE VODOM I ODSTRANJIVANJE OTPADNIH VODA I FEKALIJA

1. Zalihe vode

Članak 84.

Zalihe vode za piće i zalihe vode za higijenske potrebe iznose tri litra na dan po jednoj osobi, u najmanjoj ukupnoj količini za jedan dan u skloništima dopunske zaštite, odnosno u najmanjoj ukupnoj količini za sedam dana u skloništima osnovne zaštite.

2. Vodovodne instalacije

Članak 85.

Vodovodne instalacije moraju zadovoljiti sljedeće uvjete:

- 1) vodovodna cijev za prostoriju za dekontaminiranje na mjestu prolaska kroz spoljni zid skloništa mora da bude ugrađena hermetički;
- 2) obje strane zida moraju biti opremljene sa zapornim zasunima ili ventilima;
- 3) na spoljnoj strani moraju biti cijevi fleksibilno priključene na dovodne cijevi tako da je omogućen relativni pomak 7 cm;
- 4) mora biti omogućen pristup do ventila s obje strane prolaza;
- 5) ako se vodovod u skloništu ne koristi stalno mora biti izveden kao protočni sustav;
- 6) ako se vodovod koristi samo za osnovnu namjenu skloništa može se izvesti kao suhi slijepi vod. U tom slučaju mora imati jasno označene zaporne ventile i ispust za pražnjenje slijepog voda.

3. Kanalizacija

Članak 86.

Kanalizacija u skloništu može biti izvedena u kineti temeljne ploče ili iznad temeljne ploče.

Mora ispunjavati sljedeće uvjete:

- 1) izlaz kanalizacije iz skloništa treba biti izveden preko sabirne jame u skloništu;
- 2) prolaz kanalizacije iz skloništa mora biti zaštićen od protuudara;
- 3) cijevi kroz spoljni zid moraju biti ugrađene nepropusno i opremljene zasunima.

Članak 87.

Septička jama u skloništu mora biti izvedena i opremljena tako da su ispunjeni ovi uvjeti:

- 1) Veličina jame mora biti najmanje 1 m³ za skloništa do 100 osoba i najmanje 2 m³ za skloništa do 300 osoba;
- 2) pretočna jama mora biti zatvorena nepropusnim pokrivačem;
- 3) sredstva za crpljenje su na električni pogon, dodatno mogu biti na ručni pogon;
- 4) crpljenje se u pravilu izvodi u spoljnu kanalizaciju, dodatno se može predvidjeti i crpljenje na slobodni prostor.

Članak 88.

Otpadne vode, fekalije iz suhih toaleta i otpaci skupljaju se u namjenskim posudama u skloništu. Njihov volumen određuje se u ukupnoj količini za jedan dan u skloništu dopunske zaštite, odnosno za sedam dana u skloništu osnovne zaštite, po normativu:

- 1) za otpadne vode - 1 litra po osobi dnevno;
- 2) za fekalije - 1,3 litra po osobi dnevno;
- 3) za otpatke - 2 litra po osobi dnevno.

X - INSTALACIJE ZA PROVJETRAVANJE

1. Vrste i načini provjetravanja

Članak 89.

Skloništa moraju imati instalacije za prinudno provjetranje na električni ili ručni pogon. Izuzetno, skloništa dopunske zaštite za smještaj do 50 osoba mogu biti i bez instalacija za prinudno provjetranje.

Skloništa veća za smještaj više od 300 osoba moraju biti klimatizirana. U njima treba osigurati poseban kablovski vod za ventilacione uređaje koji je neovisan od ostalih instalacija ili je rezervni izvor napajanja.

U skloništimu treba osigurati prinudno provjetranje, i to:

- 1) za osnovnu namjenu skloništa po propisima zaštite na radu i drugim propisima za provjetranje radnih i drugih prostorija;
- 2) za zaštitnu funkciju skloništa sukladno odredbama ove uredbe.

Članak 90.

Sustavom za provjetranje treba osigurati normalno i zaštitno provjetranje skloništa, kao i brz prelaz s jednog načina provjetranja na drugi ili u stanje izoliranosti skloništa.

Pod normalnim provjetranjem podrazumjeva se dovodjenje zraka u sklonište, prečišćavanje od grube prašine i odvođenje iskorištenog zraka iz skloništa.

Pod zaštitnim provjetranjem podrazumjeva se dovodjenje zraka u sklonište, prečišćavanje od grube prašine i radijacijskih, bioloških i kemijskih kontaminata i odvođenje iskorištenog zraka iz skloništa.

Pod stanjem izoliranosti podrazumjeva se hermetičko zatvaranje svih otvora u skloništu i prestanak rada uređaja za provjetranje.

Članak 91.

Pri normalnom provjetranju, ukupna količina zraka koja se dovodi u sklonište treba da iznosi najmanje 6,0 m³/h po jednoj osobi.

Pri zaštitnom provjetranju, ukupna količina zraka koja se dovodi u sklonište treba da iznosi najmanje 2 m³/h po jednoj osobi.

U stanju izoliranosti skloništa vrijeme boravka ograničeno je količinom zraka u skloništu, računajući da je za jedan sat potrebno 1,5 m³ zračnog prostora za jednu osobu.

Članak 92.

Ukupnu količinu zraka iz članka 91. ove uredbe treba razdijeliti:

- 1) u prostor za uređaje - 10 m³/h po osobi koji pokreće uređaj;
- 2) u prostor za vodu - količina potrebna za jednokratnu izmjenu zraka na sat;
- 3) u prostorije za boravak - preostale količine zraka srazmjerno broju osoba u tim prostorijama.

Obvezno je redovito provjetravati ustavu ulaza prostora za otpatke i sanitarne prostorije.

Količina zraka iz stavka 2. ovog članka, razdjeljuje se:

- 1) u ustavu ulaza: 60% ukupno iskorištenog zraka;
- 2) u sanitarne prostorije: 40% ukupno iskorištenog zraka.

Članak 93.

Pri zaštitnom provjetranju treba u sklonišnim prostorijama osigurati nadtlak od 50 do 200 Pa kod odvođenja iskorištenog zraka taj nadtlak treba osigurati:

- 1) ventilima za reguliranje nadtlaka između prostora za boravak i ekspanzione komore;
- 2) protuudarnim ventilima za reguliranje nadtlaka između ekspanzione komore i spoljnjih prostora.

Članak 94.

Sustav za provjetranje skloništa mora imati elemente za dovod zraka, za zaštitu od udarnog vala, za podjelu zraka za

čišćenje zraka, za odvod zraka, za ispitivanje kvalitete zraka, a po potrebi i za prigušenje buke.

2. Otvori za dovođenje i odvođenje zraka i elementi za zaštitu od udarnog vala

Članak 95.

Za dovođenje i odvođenje zraka i kao elemente zaštite od udarnog vala treba koristiti:

- 1) usisne otvore i otvore za dovođenje svježeg zraka u sklonište;
- 2) otvore za dovođenje zraka iz skloništa;
- 3) protuudarne ventile;
- 4) protuudarne ventile za reguliranje nadtlaka;
- 5) ekspanzione komore.

Veličina svih napajanja i uređaja određuje se u pogledu potrebnih količina zraka po standardnim metodama za izračun provjetravanja.

Usisni otvori postavljaju se, u pravilu, u hodniku pomoćnog izlaza ili u okno pomoćnog izlaza, sukladno čl. 25. do 28. ove uredbe.

Članak 96.

Otvor za dovođenje svježeg zraka u prostoriju za uređaje treba zaštititi od dejstva nadtlaka udarnog vala protuudarnim ventilom i ekspanzionom komorom pješčanoga filtra, otvor za odvođenje zraka van skloništa - protuudarnim ventilom za reguliranje nadtlaka koji su ugrađeni u vanjski zid ustave ulaza i odlagališta otpadaka.

Članak 97.

Otvore za dovođenje i odvođenje zraka dijela instalacije za provjetranje skloništa koji se koriste isključivo za osnovnu namjenu skloništa treba, u slučaju promjene u zaštitnu funkciju skloništa hermetički zatvoriti zasunima, kopcima, vratima, montažno - demontažnim pregradama i drugim elementima sukladno obimu zaštite skloništa.

Članak 98.

Instalacije i uređaji za zaštitu od udarnog vala moraju biti otporne sukladno obimu zaštite skloništa.

Promjena nadtlaka kod udarnog vala je linearna. Vrijeme trajanja pozitivne faze nadtlaka je linearno. Vrijeme trajanja pozitivne faze nadtlaka iznosi najviše tri sekunde - za nadtlak 100 kPa.

Kod djelovanja nadtlaka, elementi za zaštitu od udarnog vala treba da zadrže svoju funkciju.

Članak 99.

Protuudarnim ventilom treba da se osigura:

- 1) dovođenje svježeg zraka u sklonište;
- 2) zatvaranje otvora za dovođenje svježeg zraka u slučaju udarnog ili protuudarnog vala;
- 3) pri normalnom provjetranju otpor ne može biti veći od 200 Pa.

Protuudarnim ventilom za reguliranje nadtlaka treba da se osigura:

- 1) odvođenje iskorištenog zraka iz skloništa;
- 2) za reguliranje nadtlaka u skloništu prema odredbi članka 93. ove uredbe;
- 3) zatvaranje otvora za odvođenje zraka;
- 4) zaštita otvora za odvođenje zraka od prodiranja udarnog vala u sklonište;
- 5) nadtlak koji je potreban za otvaranje ventila ne smije biti veći od 50 Pa.

Otvori za odvod zraka iz sklonišnih prostora u ustave i ekspanzione komore moraju biti opremljeni ventilima za reguliranje nadtlaka.

Ventil za reguliranje nadtlaka mora osigurati:

- 1) odvod zraka iz sklonišnog prostora u ustavu ili ekspanzionu komoru;
- 2) reguliranje nadtlaka u skloništu;
- 3) zatvaranje otvora za odvod zraka.

Članak 100.

Dužina uzidanih elemenata protivudarnih ventila i protivudarnih ventila za reguliranje nadtlaka mora biti usuglašena sa zaštitnim debljinama zidova u koje se ti ventili ugrađuju.

Dužine uzidanih elemenata protuudarnih ventila i protuudarnih ventila za reguliranje nadtlaka mogu se prilagoditi različitim debljinama zidova i tavanica sa montažnim nastavcima sa vanjske strane.

Sve cijevi treba ugraditi tijekom betoniranja zidova skloništa.

Članak 101.

Protuudarni ventili za reguliranje nadtlaka treba da budu izvedeni tako da se sami zatvaraju prema ekspanzionoj komori skloništa kad nadtlak udarnog vala dostigne vrijednost od 30 kPa, odnosno da se zatvaraju u suprotnom smjeru kad podtlak dostigne vrijednost od 15 kPa i da se, pošto prestane opterećenje, sami otvaraju, ne smanjujući nominalan protočni presjek.

Vrijeme zatvaranja protuudarnog ventila i protuudarnog ventila za reguliranje nadtlaka iznosi najviše 5 m/s - za nadtlak od 100 kPa.

3. Uredaji za dovod zraka

Članak 102.

Kao elemente za dovodenje zraka treba koristiti dovodne cjevovode za normalno i zaštitno provjetravanje, brzo - zatvarajuće ventile, obilazne cjevovode, ventile za promjenu načina provjetravanja i elastične veze.

Članak 103.

Otvor dovodnog cjevovoda za zaštitno provjetravanje postavlja se na sabirni kanal rešetke pješčanog predfiltera ili se priključuje na mehanički predfilter.

Na dovodne cjevovode treba ugraditi brzozatvarajuće ventile za hermetičko zatvaranje protočnog presjeka.

U cjevovode i druge elemente filtroventilacionog sustava brzozatvarajuće ventile treba ugraditi sa standardnim priručnicima, s vijcima i odgovarajućim dihtunzima.

Članak 104.

Zaobilazni cjevovod povezuje cjevovode za zaštitno i normalno provjetravanje. Nominalne veličine zaobilaznog cjevovoda određuju se od protočnih količina zraka sa fleksibilnom spojnicom povezanom sa filtroventilacionim uređajem.

4. Instalacije i uređaji za prečišćavanje zraka

Članak 105.

Kao instalacije i uređaji za prečišćavanje zraka u skloništu treba koristiti pješčane predfiltre ili druge mehaničke predfiltre za grubu prašinu i filtere za RKB zaštitu, a mogu se koristiti i filtri za ugljični monoksid.

Članak 106.

Pješčani predfilter koristi se pri zaštitnom provjetranju skloništa sam ili u vezi sa filtrom za RKB zaštitu i filtrom za ugljični monoksid.

Pješčani predfilter čine pješčane ispune smještene u sud i sabirni kanali s prorezima koji su smješteni na dnu pješčanog predfiltera.

Zidovi sabirnog kanala dimenzioniraju se na izvanredno opterećenje od 30 kPa i težinu ispuhe uvećane za koeficijent K_1 iz članka 48. ove uredbe.

Za ispunu pješčanog predfiltera mora se upotrijebiti prirodni ili drobljeni agregat za pripremanje betona frakcije 1 mm do 4 mm, ili 4 mm do 8 mm.

Ako se za ispunu upotrijebi agregat frakcije 1 mm do 4 mm, visina sloja ispuhe treba da iznosi 80 cm, a ako se upotrijebi agregat frakcije 4 mm do 8 mm, visina sloja ispuhe treba da iznosi 120 cm od gornje ivice sabirnog kanala.

Pješčani predfiltre čine jedinice osnove 1m x 1m ili 1m x 2m.

Broj jedinica pješčanih predfiltera određuje se prema protoku zraka za zaštitno provjetravanje skloništa koje iznosi za 1m² površine:

- 1) 50 m³/h - za pješčanu ispunu Φ 1 mm do 4 mm;
- 2) 100 m³/h - za pješčanu ispunu Φ 4 mm do 8 mm.

Članak 107.

Efikasnost prečišćavanja zraka filtrom za grubu prašinu uvjetuje se zadržavanjem čestica prašine za najmanje 80%, a određuje se po jednoj od priznatih metoda.

Početni otpor strujanja zraka pri nominalnim protocima treba da iznosi najviše 100 Pa.

Filtri za grubu prašinu treba da podnesu nadtlak od 10 kPa bez narušavanja funkcije.

5. Instalacije i uređaji za raspodjelu zraka

Članak 108.

Kao instalacije i uređaje za raspodjelu zraka u skloništu treba koristiti ventilacione uređaje, anemostate, cjevovode za raspodjelu zraka, prigušivače buke, zasune za zrak i ventile za reguliranje nadtlaka.

Članak 109.

U skloništa treba ugrađivati ventilacione uređaje koji, pored električnih, imaju i ručni ili nožni pogon i koji osiguravaju neprekidan rad u trajanju od najmanje 400 sati.

Pogonska snaga na ručici za pokretanje ventilacionog uređaja ne smije prelaziti 60W i pri 30 do 45 obrtaja u minuti.

Veličina i broj ventilacionih uređaja određuje se ovisno od potrebne količine zraka.

Za raspodjelu zraka u skloništu treba koristiti anemostate koji svojom konstrukcijom omogućuju reguliranje količine zraka koji ulazi.

Članak 110.

Nivo buke u praznoj prostoriji za boravak ne smije da prelazi 65 dB.

Buka se mjeri na sredini prazne prostorije za boravak na 1,5 m od poda.

Za prigušivanje nedozvoljene buke, u cjevovode za raspodjelu zraka moraju se ugraditi standardni prigušivači.

6. Instalacije i uređaji za kontrolu sustava za provjetravanje skloništa

Članak 111.

Kao instalacije i uređaje za kontrolu sustava za provjetravanje skloništa treba koristiti mjerачe protoka zraka, mjerачe nadtlaka, termometre, detektor ugljičnog monoksida i po potrebi druge elemente za kontrolu i druge detektore.

Članak 112.

Ventilacione uređaje treba opremiti mjerачem protoka zraka za kontinuiranu kontrolu protoka zraka pri normalnom i zaštitnom provjetranju.

Članak 113.

Mjerач nadtlaka treba postavljati u prostoriju za smještaj ventilacionih uređaja ili u njegovu neposrednu blizinu.

Područje mjerenja mjerачa nadtlaka treba da iznosi od 0 do 1500 Pa.

Mjerач nadtlaka povezuje se s vanjskom atmosferom preko cijevi.

Priključni otvor mjerачa nadtlaka treba da ima hermetički zatvarač.

7. Svojstva korištenog materijala

Članak 114.

Materijal za izradu elemenata sustava za provjetravanje mora biti elastičan, žilav i negoriv.

Materijal za izradu elemenata za zaštitu od udarnog vala treba da bude otporan na toplotno opterećenje od 473 K u trajanju od 180 minuta.

Članak 115.

Materijali koji se upotrebljavaju za zaštitu elemenata sustava za provjetravanje od korozije moraju ispunjavati uvjete iz članka 66. ove uredbe.

8. Postupak i način kontroliranja i verifikacije svojstva, karakteristika i kvalitete elemenata sustava za provjetravanje i ostalih elemenata skloništa

Članak 116.

Nakon završene montaže sustava za provjetravanje i opreme za zatvaranje otvora u skloništu treba provjeriti:

- 1) količinu zraka za normalno i zaštitno provjetravanje koja se dovodi u sklonište kroz otvore za dovod zraka pri strojnom i ručnom pogonu i to tako da se u obzir uzmu svi otpori odnosno njihovi simulatori (filtri za kolektivnu zaštitu, pješčani predfilter);
- 2) djelovanje ventila za reguliranje nadtlaka i protuudarnih ventila za reguliranje nadtlaka te dostignuti nadtlak u skloništu pri zaštitnom ventiliranju;
- 3) funkcije svih elemenata sustava za zračenje skloništa;
- 4) nivo buke;
- 5) uvjetno trajanje nadtlaka.

Članak 117.

Uvjetno trajanje nadtlaka određuje se mjerenjem opadanja nadtlaka od početnog $P_1=250$ Pa na $P_2= 50$ Pa u zatvorenom prostoru boravka ako su zatvoreni svi otvori za kretanje i drugi otvori u skloništu. Uvjetno trajanje nadtlaka u intervalu $P_1=250$ Pa do $P_2= 50$ Pa u vremenskom intervalu od 15 minuta ne smije biti veći od 60%.

XI - ELEKTROENERGETSKE I KOMUNIKACIJSKE INSTALACIJE I UREĐAJI

1. Instalacije u skloništu

Članak 118.

Skloništa moraju da imaju instalacije za:

- 1) osnovnu rasvjetu;
- 2) rezervno osvjjetljenje;
- 3) snagu;
- 4) telekomunikacijske uređaje.

Elektroenergetski i komunikacijski uređaji i instalacije u skloništima moraju ispunjavati i uvjete za vlažne prostorije te posebne zahtjeve zbog mogućih vibracija i impulsa u slučaju eksplozija.

2. Izvori električne energije

Članak 119.

Električni potrošači u skloništu napajaju se iz distributivne električne mreže, rezervnog izvora električne energije u objektu ili vlastitog rezervnog izvora električne energije.

Za rezervni samostalni izvor koriste se agregati na motorni pogon. Dovod i odvod zraka za motorni pogon mora biti izveden odvojeno od sustava za provjetravanje skloništa.

Pomoćna rasvjeta može se napajati ručnim električnim generatorom ili pomoćnim akumulatorima, svjetilkama koje osiguravaju najmanje tri sata električne energije iz vlastitog akumulatora.

Ako u objektu u kome se nalazi sklonište postoji rezervni izvor električne energije mora se i sklonište napajati iz toga izvora električne energije.

3. Elektroenergetske instalacije

Članak 120.

Razvodni ormar električne energije u skloništu mora biti u prostoru za uređaje ili u hodniku ako je dovoljno širok za nesmetano kretanje.

Prolazi kablova električnih instalacija kroz spoljnje zidove i zidove ekspanzionih komora moraju biti nepropusni za plin.

Članak 121.

Prekidači pomoćne rasvjete moraju se vidno razlikovati od drugih prekidača po obliku ili oznakama.

Članak 122.

Broj električnih priključnica određuje se po normativu, jedan komad na svakih 25 osoba, a ne manje od dva komada u prostoriji za boravak.

4. Osvjetljenje

Članak 123.

Najmanja prosječna osvjjetljenost pri osnovnom osvjjetljenju prostorija za boravak i uređaja mora biti 80 luksa, a za ostale prostorije 50 luksa.

Osvjetljen mora biti prostor ispred ulaza u sklonište i pomoćni izlaz.

Članak 124.

Kao pomoćno osvjjetljenje koriste se svjetiljke čiji svjetlosni izvor ima snagu od $0,2 \text{ W/m}^2$ osnove, pri čemu snaga jedne svjetiljke ne smije biti manja od 5W. Površina osnove koja osvjetljava jednom svjetiljkom pomoćnog osvjjetljenja ne može biti veća od 50 m^2 .

Svjetiljke osnovnog i pomoćnog osvjjetljenja moraju biti zaštićene od mehaničkih oštećenja.

Svjetiljke pomoćnog osvjjetljenja uključuju se centralno za prostorije za boravak, a za ostale prostorije - lokalno.

5. Komunikacijski uređaji

Članak 125.

Telefonsku instalaciju za vezu sa mjesnom telefonskom kablovskom mrežom treba izvesti u prostoriji za boravak.

Članak 126.

Kablovsko napajanje za prijem radiosignala treba izvesti od priključka za antenu do priključka potrošača koji treba da bude u prostoriji za boravak.

Priključci korisnika moraju biti označeni simbolom za prijemne antene.

Antena mora biti napravljena za prijem opsega vrlo visokih frekvencija - VHF, FM, montažnog tipa, u obliku štapa i sukladno planu radio - veza u sustavu zaštite i spašavanja.

Za učvršćivanje antene treba sa spoljnje strane rezervnog ulaza predvidjeti odgovarajući nosač.

Članak 127.

Sva oprema u skloništu mora pored odredbi ove uredbe biti sukladna važećim propisima i standardima.

Članak 128.

Skloništa iz članka 50. stavak 2. Zakona o zaštiti i spašavanju, koja štite od mehaničkih dejstava, mogu štiti od toplotnih, kemijskih i radijacijskih dejstava, ako ispunjavaju uvjete iz odredbi čl. 12., 15., 16., i 17 ove uredbe.

Članak 129.

Za skloništa dopunske zaštite nije obavezna instalacija za prisilno provjetravanje, pješčani predfilter i filter za RKB zaštitu. Zbog toga se kod skloništa dopunske zaštite prema potrebi planski koriste odredbe čl. 89. do 117. ove uredbe.

Površina prostora za boravak u skloništima dopunske zaštite određena je po normativu 2 m^2 po osobi.

XII - ZAKLONI

Članak 130.

Kao zaklon za zaštitu stanovništva od ratnih dejstava smatra se djelomično zatvoren prostor, koji je izgrađen ili prilagođen tako da po svom funkcionalnom rješenju, konstrukciji i oblikovanju pruža ograničenu zaštitu od ratnih dejstava.

Član 131.

Zakloni, zavisno od mjesta na kome se grade, mogu biti:

- 1) samostalni zakloni izvan objekata (u daljnjem tekstu: zakloni izvan objekata), i to:
 - otvoreni rovovi;
 - pokriveni rovovi;
 - jame;
 - prirodni i vještački objekti (spilje, vrtače, uvale, napuštene rudničke jame, tuneli, podvožnjaci i sl.);
- 2) zakloni u pogodnim ukopanim ili djelomično ukopanim prostorijama postojećih i novih objekata (u daljnjem tekstu: zakloni u objektima), i to:
 - zakloni u zgradama i individualnim stambenim objektima;
 - zakloni u drugim građevinskim objektima.

Zakloni iz stavka 1. točka 1. ovoga članka, zavisno od nivoa tla, mogu biti: podzemni, ukopani, djelomično ukopani i nadzemni.

Otvoreni rovovi i pokriveni rovovi mogu biti: duboki, plitki ili izdignuti.

Zakloni iz stavka 1. točka 2. ovog članka, podrazumjevaju podrumske prostorije, potpuno ili djelomično ukopane u tlo. Ovi

zakloni moraju biti projektirani i izgrađeni sukladno odredbama čl. 46. do 63. ove Uredbe.

Članak 132.

Zakloni se moraju graditi na mjestima koja nisu neposredno ugrožena od drugih objekata, postrojenja, materijala i predmeta, koji mogu za zaklone predstavljati izvor opasnosti.

Zakloni izvan objekata moraju biti lako pristupačni. Odstojanje od zaklona do najudaljenijeg mjesta sa koga se vrši zaposjedanje zaklona iznosi najviše 250 m.

Vertikalna udaljenost računa se trostruko.

Članak 133.

Zakloni izvan objekata izgrađuju se na mjestima koja su izvan dometa ruševina susjednih objekata.

Zakloni u objektima iz članka 131. stavak 1. točka 2. ove uredbe izgrađuju se tako da imaju izlaz izvan dometa ruševina, odnosno izlaz neposredno povezan sa susjednim objektom.

Članak 134.

Položaj zaklona izvan objekata treba odrediti na slobodnim površinama izvan trasa podzemnih instalacija (vodovodnih, kanalizacionih, plinskih, telefonskih, grejnih, električnih i dr.).

Članak 135.

Otvoreni rovovi i pokriveni rovovi izgrađuju se za smještaj najviše 60 osoba, s tim da u jednom dijelu rova, koji se prostire pravolinijski, ne smije da bude smješteno više od 15 osoba.

Jame se izgrađuju za individualni smještaj.

Kapacitet zaklona u objektima određuje se zavisno od vrste, otpornosti i položaja objekta u kome se zaklon nalazi.

Članak 136.

Zakloni se, u pravilu, uređuju za sjedenje, osim otvorenih rovova koji se izgrađuju za stajanje.

Otvoreni rovovi i pokriveni rovovi treba da budu izvedeni tako da se mogu u donjim fazama izgradnje prilagoditi za skloništa dopunske zaštite.

Članak 137.

Osnovni dijelovi otvorenih rovova i pokrivenih rovova izgrađuju se po izlomljenoj trasi čiji prijelomni ugao iznosi od 90° do 120°.

Međusobna udaljenost zaklona ne može biti manja od 15 m.

Zakloni moraju imati ulaz, odnosno izlaz, prostor za boravak i toalet.

Članak 138.

Zakloni za smještaj preko 50 osoba moraju imati rezervni izlaz.

Ulaz u zaklon može biti horizontalan ili u nagibu sa rampom, odnosno stepenicama.

Svjetla širina ulaznog otvora u zaklonu treba da iznosi najmanje:

- 1) za 50 osoba - 62,5 cm;
- 2) za 100 osoba - 80 cm;
- 3) za 150 osoba - 100 cm;
- 4) za 200 osoba - 25 cm.

Otvoreni rovovi i pokriveni rovovi za smještaj do 15 osoba moraju imati jedan ulaz, a za smještaj preko 15 osoba moraju imati dva ulaza postavljena na suprotnim krajevima.

Osa ulaza u rov, postavlja se, u pravilu, upravno na pravac trase rova.

Svjetla širina ulaza u rov jednaka je širini rova i mora biti usklađena sa Uredbom iz članka 22. ove uredbe.

Članak 139.

Prostor za boravak u zaklonima u objektima iznosi 1,5 m² površine osnove po jednoj osobi, a u rovu iznosi 60 cm dužine rova po jednoj osobi.

Visina zaklona u objektima osigurava se zavisno od dimenzije objekta u kome se zaklon nalazi.

Visina rova iznosi najmanje 190 cm.

Svjetla širina rova iznosi, i to:

- 1) za stajanje - pri dnu 40 cm, a pri vrhu 70 cm
- 2) za sjedenje - pri dnu 80 cm, a pri vrhu 110 cm.

Članak 140.

U zaklonima treba predvidjeti jedan toalet za 30 osoba. Toaleti se osiguravaju kao septička jama ili kao toaletna posuda.

Septičke jame grade se u otvorenim rovovima i pokrivenim rovovima.

Volumen septičke jame, odnosno broj toaletnih posuda određuje se po normativu 1,3 litra na dan po jednoj osobi.

Toaletni prostori u otvorenim rovovima i pokrivenim rovovima treba da budu u vidu niša koje su od prostora za boravak odvojene lakom pregradom.

Članak 141.

Za izradu zaklona iz članka 131. stavak 1. točka 2. ove uredbe mogu se upotrijebiti sve vrste građevinskog materijala.

Članak 142.

Zaštitne osobine zaklona iz članka 131. stavak 1. točka 2. ove uredbe osiguravaju se:

- 1) dimenzioniranjem elemenata konstrukcije prema odredbama važećih tehničkih propisa u građevinarstvu. Pri proračunu za stanje granične otpornosti parcijalni koeficijent sigurnosti za naročito opterećenje iznosi $\gamma = 1.0$. Ukoliko se proračun vrši po metodi dopuštenih napona dozvoljeni naponi za neočekivana dejstva mogu se uvećati do 50%.
- 2) debljinom elemenata konstrukcije zavisno od vrste upotrijebljenog materijala:
 - od betona - debljine najmanje 20 cm;
 - od opeke ili kamena - debljine najmanje 40 cm;
 - od pijeska ili šljunka - debljine najmanje 70 cm;
 - od zbijene zemlje - debljine najmanje 80 cm;
 - od oble građe debljine najmanje 40 cm.

Kod slojevitih konstrukcija izgrađenih od raznorodnih materijala, ukupna debljina slojeva mora odgovarati ekvivalentnoj debljini bilo kog materijala iz stavka 1. točke 2. ovog članka.

Članak 143.

Pod zaklona treba, u pravilu, da se nalazi najmanje 30 cm iznad nivoa podzemne vode.

Otvoreni rovovi i pokriveni rovovi treba da imaju uzdužni pad, a po potrebi, i drenažni kanal na dnu rova.

Vodu koja se sakuplja u rovu treba odvoditi izvan rova ili u drenažne jame, odnosno u bunare koji se postavljaju na najniža mjesta rova.

Drenažna jama za prikupljanje vode mora biti pokrivena, ako nije ispunjena šljunkom ili drugim poroznim materijalom.

Od površinske vode rovove treba osigurati izradom kanala na odstojanju 2 do 3 m od iverice rova.

Članak 144.

U pokrivenim rovovima treba izvesti hidroizolaciju, ako za to postoje uvjeti. Hidroizolaciju treba izvesti uobičajenim postupcima u građevinarstvu ili improvizacijom priručnim sredstvima.

Članak 145.

U zaklonima treba predvidjeti najnužniju opremu za samo-spašavanje.

U zaklonima se koristi individualna oprema za boravak, posude za hranu i vodu, oprema za prvu pomoć i minimum obveznih sredstava za osobnu zaštitu od ratnih dejstava.

XIII - KONTROLA I ODRŽAVANJE OPREME, INSTALACIJA I UREĐAJA U SKLONIŠTU

1. Oprema skloništa, instalacije i uređaji

Članak 146.

Oprema skloništa, instalacije i uređaji su:

- 1) oprema za zatvaranje otvora za kretanje;
- 2) instalacije i uređaji za odvod zraka i elementi za zaštitu od udarnog vala;
- 3) instalacije i uređaji za dovod zraka;
- 4) instalacije i uređaji za čišćenje zraka;
- 5) instalacije i uređaji za raspodjelu zraka;
- 6) instalacije i uređaji za kontrolu sustava za provjetranje.

2. Imenovanje tijela za pregled skloništa

Članak 147.

Tehničke i kontrolne preglede i izdavanje uporabnih dozvola za skloništa može vršiti nadležno tijelo, odnosno općinska služba za upravu, sukladno čl. 48. do 50. Zakona o građenju.

Nadležno tijelo iz stavka 1. ovoga članka, mora ispunjavati sve uvjete iz članka 50. Zakona o građenju.

3. Tehničko ispitivanje

Članak 148.

Tehničko ispitivanje se obavlja za novoizgrađena skloništa osnovne zaštite, i to:

- 1) tehničko ispitivanje tijekom gradnje;
- 2) tehničko ispitivanje po završetku gradnje.

Tehničko ispitivanje skloništa obuhvaća:

- 1) pregled konstrukcije;
- 2) pregled opreme za zatvaranje otvora za kretanje;
- 3) pregled instalacija i uređaja za odvod zraka i elemenata za zaštitu od udarnog vala;
- 4) pregled instalacija i uređaja za dovod zraka;
- 5) pregled instalacija i uređaja za čišćenje zraka;
- 6) pregled instalacija i uređaja za raspodjelu zraka;
- 7) pregled instalacija i uređaja za kontrolu sustava za provjetranje;
- 8) pregled elektroenergetskih i drugih instalacija;
- 9) pregled opreme za boravak.

Kod tehničkog pregleda skloništa moraju se provjeriti još i:

- 1) zapisnici mjerenja električnih i strojnih uređaja, instalacija i kanalizacije;
- 2) potvrda o izvršenoj reviziji projektne dokumentacije za skloništa;
- 3) naputak za korištenje skloništa;
- 4) naputak za održavanje skloništa.

Ispitivanje iz stavka 1. ovoga članka, vrši se sukladno odredbama čl. 48. do 60. Zakona o građenju.

Članak 149.

Jedan izvod zapisnika o izvršenom tehničkom pregledu predviđenog u odredbama čl. 48. do 60. Zakona o građenju, dostavlja se i kantonalnoj upravi civilne zaštite i općinskoj službi civilne zaštite.

4. Održavanje skloništa i kontrolni pregled skloništa

Članak 150.

Skloništa se moraju redovito održavati. Korisnik skloništa mora imati knjigu održavanja, u koju se unose podatci o tijelu koji ima nadležnost nad skloništem i korisniku skloništa, o kontrolnim ispitivanjima, izvršenim inspekcijskim pregledima i mjerama koje treba poduzeti za saniranje nedostataka u slučaju utvrđivanja nedostataka koji narušavaju zaštitnu funkciju skloništa.

Kantonalna uprava civilne zaštite svojim općim aktom regulirat će način održavanja i korištenja javnih skloništa u miru, u skladu sa člankom 59. stavak 2. i člankom 60. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Općim aktom iz stavka 2. ovoga članka, utvrđuje se i visina zakupnine sukladno članku 60. stavak 1. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Ukoliko je korisnik skloništa prilikom sklapanja ugovora o zakupu skloništa sa kantonalnom upravom civilne zaštite, prihvatio uvjete za saniranje, adaptiranje, održavanje i sl. iznos zakupnine će se umanjiti za tu vrijednost.

Visinu troškova iz stavka 4. ovoga članka, korisnik skloništa dokazuje priloženim računima, važećim certifikatima i kod kontrolnog ispitivanja utvrđenim stanjem.

Pored uvjeta iz stavka 4. ovoga članka, zakupnina se može svesti na najmanji iznos ili se ne bi trebala naplaćivati, ako sklonište koriste (udruženja ratnih vojnih invalida ili organizacije koje u svojim programima rada imaju utvrđene zadaće i aktivnosti za zaštitu i spašavanje i sl.), pod uvjetom da se skloništa redovito održavaju u ispravnom i funkcionalnom stanju.

Članak 151.

Kontrolni pregled skloništa osnovne i dopunske zaštite obavlja se svake pete godine. Temeljem kontrolnog pregleda

skloništa iz stavka 1. ovoga članka, izrađuje se zapisnik o tehničkoj ispravnosti skloništa.

Ukoliko se ustanove nedostatci prilikom pregleda iz stavka 1. ovog članka, u zapisnik se unose nedostatci sa rokovima za otklanjanje tih nedostataka. Provjera otklanjanja nedostataka je obvezna i zapisnički se konstatira.

Ukoliko se prilikom kontrolnog pregleda konstatira da propisana sanitarna, vatrogasna i samospasilačka, kao i oprema za boravak nisu u ispravnom i dostatnom stanju, to se zapisnički se konstatira i nalaže da se pomenuta oprema i sredstva nabave u roku od 90 dana za postojeća skloništa, a za novoizgrađena skloništa ova sredstva se moraju nabaviti u roku od 90 dana od dana izdavanja uporabne dozvole.

Kontrolni pregled iz stavka 1. ovoga članka, obuhvata preglede iz članka 148. ove uredbe i funkcionalno ispitivanje skloništa (samo kod skloništa osnovne zaštite).

Članak 152.

Po jedan primjerak zapisnika iz članka 151. stavak 1. ove uredbe, dostavlja se kantonalnoj upravi civilne zaštite i općinskoj službi civilne zaštite.

XIV - NADZOR NAD PRIMJENOM OVE UREDBE

Članak 153.

Nadzor nad primjenom ove uredbe vrši Federalno ministarstvo prostornog uređenja i okoliša i kantonalno ministarstvo nadležno za poslove prostornog uređenja i okoliša, svaki po pitanju iz svoje nadležnosti s tim što u kontroli sudjeluju i predstavnici kantonalne uprave civilne zaštite, za skloništa za koja je nadležna ta uprava, a za ostala skloništa predstavnici općinske službe civilne zaštite.

Na području na kome se za izgradnju skloništa koriste opći propisi iz oblasti gradnje objekata, nadležan je inspektor kantonalnog ministarstva nadležnog za poslove prostornog uređenja i okoliša.

XV - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 154.

Za skloništa izgrađena do stupanja na snagu Zakona o zaštiti i spašavanju, koja nemaju uporabnu dozvolu, provest će se postupak za izdavanje ove dozvole sukladno odredbama čl. 48. do 60. Zakona o građenju i članka 151. ove uredbe.

Članak 155.

Blokovska, kućna i skloništa u gospodarskim društvima koja nisu privatizirana, a koja su izgrađena do stupanja na snagu Zakona o zaštiti i spašavanju, moraju se prilagoditi odredbama ove uredbe.

Kada se izvrši prilagodavanje skloništa iz stavka 1. ovog članka, prema odredbama ove uredbe, ta skloništa postaju javna skloništa ili skloništa dopunske zaštite, zavisno od nalaza kontrolnog ispitivanja koje se izvrši sukladno članku 154. ove uredbe.

Nadzor nad prilagodavanjem skloništa iz stavka 1. ovog članka, vrši kantonalna uprava civilne zaštite, odnosno općinska služba civilne zaštite, svaki u odnosu na skloništa koja im pripadaju.

Kontrolno ispitivanje iz članka 154. ove uredbe i prilagodavanje skloništa iz stavka 1. ovoga članka, izvršiće se najkasnije u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ove uredbe.

Troškove kontrolnog ispitivanja snosi kantonalna uprava civilne zaštite.

Članak 156.

Kantoni i općine su dužni u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ove uredbe, uskladiti svoje propise o građenju sa odredbama ove uredbe.

Članak 157.

Danom stupanja na snagu ove uredbe prestaje primjena Pravilnika o tehničkim normativima za izgradnju skloništa ("Službeni list SFRJ", broj 55/83).

Članak 158.

Ova uredba stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

V broj 158/05

23. ožujka 2005. godine
Sarajevo

Premijer

dr. Ahmet Hadžipašić, v.r.

На основу члана 61. Закона о заштити и спасавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа ("Службене новине Федерације БиХ", број 39/03) и члана 8. став 4. Закона о просторном уређењу ("Службене новине Федерације БиХ", број 52/02), Влада Федерације Босне и Херцеговине, на приједлог Федералне управе цивилне заштите и Федералног министарства просторног уређења и околиша, доноси

УРЕДБУ

**О МЈЕРИЛИМА, КРИТЕРИЈИМА И НАЧИНУ
ИЗГРАДЊЕ СКЛОНИШТА И ТЕХНИЧКИМ
НОРМАТИВИМА ЗА КОНТРОЛУ ИСПРАВНОСТИ
СКЛОНИШТА**

I - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овом уредбом, у складу са законом, утврђују се мјерила и критерији о начину изградње склоништа и технички нормативи за контролу исправности склоништа, подручја гдје се требају градити склоништа, као и услови за изградњу и одржавање склоништа на подручју Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Федерација).

При планирању, пројектовању и изградњи склоништа примјењиват ће се одредбе Закона о просторном уређењу ("Службене новине Федерације БиХ", број 52/02). Уредбе о јединственој методологији за израду докумената просторног уређења ("Службене новине Федерације БиХ", број 63/04).

Члан 2.

Склоништем, у смислу ове уредбе, подразумјева се двонамјенски објект или посебан објект који се користи за заштиту људи и материјалних добара од ваздушних, ракетних, топовских, минобачких и других напада, употребе радиоактивних, хемијских и биолошких средстава, односно настанка опасности од тих средстава услед техничко - технолошких несрећа.

Склоништа из става 1. овог члана граде се као склоништа основне заштите и као склоништа допунске заштите.

Члан 3.

Склоништа се, у правилу, граде у склопу објеката или као посебни објекти.

Као двонамјенски објект, односно двонамјенска просторија, у смислу ове уредбе, сматра се грађевински објект, односно дио грађевинског објекта који се у миру може користити за одређене привредне или друге намјене, а у рату за склањање људи и материјалних добара.

Организовање простора и опреме склоништа за мирнодопске намјене морају бити прилагођене брзом уклањању (монтажно - демонтажни елементи прилагођени једноставној манипулацији), тако да се у случају опасности склониште може одмах прилагодити увјетима кориштења за склањање људи и материјалних добара.

II - ПЛАНИРАЊЕ И ИЗГРАДЊА СКЛОНИШТА

Члан 4.

Потребе за изградњу склоништа утврђују се на основу процјене угрожености подручја кантона, односно подручја општине од ратних дејстава или одређених природних и других несрећа и потребе за склањањем људи и материјалних добара која могу бити у рату угрожена ратним дејствима, а у миру одређеним природним и другим несрећама.

На основу процјене из става 1. овог члана, документ који се односи на просторно уређење обавезно садржи и прилог о склоништима који обухвата детаљне урбанистичко-техничке увјете изградње склоништа усклађене са нивоом документа просторног уређења.

Просторни план кантона дефинира размјештај склоништа на подручју кантона са макролокацијом, врстом и оријентацијом капацитетом.

Просторни план општине, односно града и просторни план подручја посебних обиљежја (уколико је дефинирана градња овог објекта у документу који разрађује шире подручје) дефинира локацију, врсту и капацитет ових објеката, у показатељима који су у складу са нивоом просторног плана.

Урбанистички план на основу преузетих података из докуманата просторног уређења ширег подручја детаљније разрађује, поред наведених података, и зоне гравитације, отпорност и тд.

Регулациони план, уколико обухвата локалитете са објектима у којима се треба да граде склоништа детаљно разрађује податке из става 2. овог члана, а нарочито: локацију са припадајућом парцелом, габарите објекта са грађевинским и регулационим линијама, јасно назначене прилазе, инфраструктурну повезаност и друге темељне податке о објекту.

Урбанистички пројекат у оквиру идејних рјешења свих објеката разрађује и идејно рјешење склоништа (уколико је пројектом обухваћено), а у складу условима презентираним из плана ширег подручја.

Сагласност на планове из одредаба овога члана који се односе на склоништа даје кантонална управа цивилне заштите у сурадњи с кантоналним органом управе који је надлежан за послове просторног уређења кантона.

Члан 5.

За јавна склоништа могу се користити погодни подземни јавни и комунални објекти који су прилагођени за ту намјену.

Подземним комуналним објектима, у смислу ове уредбе, сматрају се: подземни пролази, јавни подземни паркинг простори и гараже, тунели, подземни дијелови жељезничких станица и станица јавног градског промета и други погодни комунални објекти.

Члан 6.

Инвеститор приликом изградње објеката из члана 5. ове уредбе, обавезан је те објекте прилагодити и за потребе склањања људи и материјалних добара.

За објекте из члана 5. ове уредбе, урбанистичко - техничке услове у изведбеном плану утврђује кантонални орган управе надлежан за просторно уређење, уз претходно прибављено мишљење кантоналне управе цивилне заштите.

Члан 7.

Склоништа се граде на основу изведбене пројектне документације.

Пројектна документација мора бити урађена на начин дефинисан чл. 24. до 29. Закона о грађењу.

Члан 8.

Кантон може повјерити вођење стручних послова везаних за ревизију и овјеру пројеката склоништа одговарајућем стручном органу уколико нема стручни орган који може квалификовано да обавља ове послове.

Трошкове прегледа пројектно - техничке документације сноси инвеститор.

Члан 9.

На изграђеном дијелу ужег урбаног подручја општине може се вршити прилагођавање погодних просторија за склониште допунске заштите.

Одлуку о прилагођавању погодних просторија из става 1. овог члана за склањање, на приједлог општинске службе цивилне заштите и општинске службе за просторно и урбанистичко планирање, доноси општинско вијеће.

Члан 10.

Склоништа основне заштите граде се као самостални објекти или као дијелови грађевинског објекта.

Степен заштите склоништа осигурава се поштивањем следећих параметара, и то:

- 1) заштитна особина;
- 2) величина (капацитет - број особа који борави у склоништу);
- 3) вријеме могућег непрекидног боравка.

Члан 11.

Заштитне особине склоништа одређују се отпорношћу на дејства које склоништа издрже, а да не би била оштећена њихова функција, и то:

- 1) механичко дејство - величина надпритиска зрачног ударног вала експлозије (у даљем тексту: надпритисак) и тежина урушеног материјала;
- 2) радиоактивном дејству - с јачином и интензитетом радиоактивног зрачења;

- 3) топлотно дејство - с интензитетом и количном топлоте;
- 4) хемијско и биолошко дејство - с концентрацијом отровних материја у вањском окружењу.

Заштитне особине склоништа изражавају се величином надпритиска при чему се у обзир узимају и заштитне особине у погледу дејстава из става 1. овог члана (у даљем тексту: обим заштите).

Члан 12.

Склоништа се разликују по обиму заштите, који одређују њихове заштитне особине, и то:

- 1) склониште допунске заштите мора имати:
 - обим заштите до 50 кПа надпритиска;
 - функционално уређене просторије сукладно овој уредби опремљене за 24 сатни непрекидни боравак до 50 људи.
- 2) склониште основне заштите мора имати:
 - обим заштите од 50 до 100 кПа надпритиска;
 - функционално изграђене просторије сукладно овој уредби опремљене за седмодневни непрекидни боравак до 300 људи и више.

Члан 13.

Склоништа основне заштите изграђују се у објектима који су намјењени за следеће потребе

- 1) здравствене установе с више од 50 лежаја;
- 2) васпитно - образовне установе за више од 50 дјеце;
- 3) редовно образовање за више од 100 ученика образовног програма;
- 4) јавно - телекомуникацијским центрима;
- 5) телевизије и радио постаје и другим објектима овакве намјене ако се граде на подручју Федерације БиХ;
- 6) железничким и аутобуским станицама;
- 7) аеродромима;
- 8) важнијим енергетским и индустријским објектима који ће у случају рата обављати послове од посебног значаја за одбрану и заштиту;
- 9) хотелима;
- 10) установе за заштиту добара културно - историјског наслеђа (музеји, галерије, архиве, библиотеке и други објекти од историјског значаја).

Склоништа основне заштите граде се и у војним објектима као што су стационарни - телекомуникациски објекти, уређени положаји и сједишта оперативних команди.

III - МЈЕРИЛА И КРИТЕРИЈИ ЗА ИЗГРАДЊУ СКЛОНИШТА

Члан 14.

Величина склоништа одређује се тако да се осигура склањање:

- 1) у објектима намијењеним здравственим установама: за број упослених у најбројнијој смјени и предвиђен број болесника, односно у обиму који омогућава обављање најнужније медицинске дјелатности;
- 2) у објектима, основним, средњим, високошколским установама; за штићеника, ученика, ђака или студената у смјени и за $\frac{2}{3}$ упослених у најбројнијој радној смјени;
- 3) у хотелима: најмање за $\frac{1}{2}$ укупног броја лежаја и за $\frac{2}{3}$ упослених у највећој смјени;
- 4) у објектима железничких и аутобуских станица и аеродромима: за просјечан једносатни број путника на тим мјестима и за $\frac{2}{3}$ упослених у најбројнијој смјени. Просјечан једносатни број путника израчунава се тако да се половина попуњености сједишта у возу, аутобусима и авионима који дневно долазе и одлазе, дијели бројем 16;
- 5) у објектима намијењеним јавним телекомуникацијама, телевизији и радију и оваквим сличним објектима који се граде на подручју Федерације БиХ, важним енергетским и индустријским објектима у којима ће се обављати дјелатност од посебног значаја за одбрану и заштиту, за $\frac{2}{3}$ упослених и за процијењени број посјетилаца;
- 6) у установама за заштиту добара културно - историјског наслеђа: за $\frac{2}{3}$ упослених у најбројнијој смјени и за $\frac{2}{3}$ предвиђеног броја посјетитеља;
- 7) за јавна склоништа - према процијењеном броју становника који се могу затећи на јавном мјесту, у полупречнику гравитације тога склоништа.

Члан 15

Јавна склоништа се граде као склоништа основне заштите и требају испуњавати слиједеће услове:

- 1) морају бити пројектована и изграђена на начин који осигурава несметан приступ и кретање особама са тешкоћама у кретању, као и да се током њиховог кориштења избјегну могућности њихових озледа;
- 2) локација склоништа мора бити таква да се у склониште може доћи у најкраћем времену, при чему треба у обзир узети да удаљеност улаза у склониште до најудаљенијег мјеста из кога се иде у склониште износи највише 250 м; вертикална удаљеност се рачуна троструко;
- 3) склониште мора бити удаљено најмање 25 м од лако запаљивих материја и отровних гасова, као и од експлозије опасних материја;
- 4) да је осигурано безбједно напуштање склоништа ако се објекат поруши или уруши дио објекта у којем се налази склониште;

Члан 16.

Домет рушевина, односно одстојање до кога се главне количине рушевина распостире приликом разарања зграда, мјерено управно на стране основе зграде, износи:

- 1) Код зиданих зграда: $d = X/3$
- 2) Код скелетних зграда: $d = X/4$,

гдје је:

d - домет рушевина у м,
 X - висина куће или објекта у м, мјерено од површине тла до доње ивице крова.

Члан 17.

Кроз склониште не смију пролазити инсталације за водовод, канализацију, гријање и гас, као ни електричне инсталације високог напона и др., које не припадају склоништу.

У двонајенским склоништима, инсталације за воду, канализацију и гријање морају бити изведене у посебном простору који је изван склоништа. Тај простор омогућава одвајање нападања када треба склониште употријебити за основну функцију, а мора имати уређаје, сигурносне и протуударне вентиле за све врсте инсталација.

Уколико се склоништа граде у склопу објекта, сукладно члану 52. став 1. Закона о заштити и спасавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа (у даљем тексту: Закон о заштити и спасавању), у склоништима се не смију налазити контролни, разводни и други шахтови, димњаци, димоводи, канали за вентилацију и разне одводне цијеви (за смеће, кишницу и др.) који не припадају склоништу.

IV - ФУНКЦИОНАЛНА РЈЕШЕЊА СКЛОНИШТА

1. Улаз

Члан 18.

Улаз у склониште треба конструисати тако да средства за затварање улазног отвора буду заштићена од непосредног механичког, топлотног и радиоактивног дејства оружја или контаминације.

Члан 19.

Отвор склоништа који се користи само у вријеме мира, а непосредно је изложен механичком, топлотном, радиоактивном и хемијском дејству оружја, затвара се херметички средством за затварање отвора отпорним на пробој.

Када престане мирнодопско кориштење отвора из става 1. овог члана, отвор се мора затворити и искључити из употребе.

Члан 20.

Број и минималне димензије улазних отвора у склониште су следећи:

- 1) за склоништа до 100 лица један свијетли отвор 100/200 цм;
- 2) за склоништа преко 100 до 200 лица по један свијетли отвор 120/200 цм или по један свијетли отвор 100/200 цм на сваких 100 лица;
- 3) за склоништа преко 200 лица један свијетли отвор 120/200 на сваких 200 лица.

Члан 21.

Испред улазног отвора може се по потреби проширити улазни ходник. Димензије тог проширења одређују се према врсти и конструкцији средстава за затварање улазног отвора тако да се

свијетли улазни отвор и свијетли отвор улазног ходника, не смањују када су врата отворена.

Члан 22.

Улазни ходник склоништа, као самосталног објекта, може бити водораван или у нагибу - са рампом, односно са степеницама, у складу са Уредбом о просторним стандардима, урбанистичко - техничким увјетима и нормативима за спречавање стварања свих баријера за особе са умањеним тјелесним способностима ("Службене новине Федерације БиХ," број 10/04);

Улазни ходник склоништа допунске заштите као самосталног објекта, треба да има најмање један водоравни и један коси залом.

Улазни ходник склоништа основне заштите, као самосталног објекта, мора имати најмање два водоравна завоја под углом $\alpha = 90^\circ \pm 15^\circ$, размјере између дужних оса правокутног дијела ходника и свијетла ширина ходника мора бити што већа и толика да улазни отвор није непосредно изложен дејствима из члана 11. ове уредбе.

Члан 23.

Свијетла ширина улазног ходника у склониште износи најмање:

- 1) за пролаз до 100 особа 120 цм;
- 2) за пролаз више од 100 особа до 200 особа 140 цм;
- 3) за пролаз 200-300 особа 180 цм.

Најмања свијетла висина улазног ходника у склониште износи 220 цм.

Члан 24.

Ако се предвиђа да се у склониште улази из подрумске просторије, улазни ходник треба да је паралелан са улазним отвором уз проширење у складу са чланом 22. ове уредбе.

Улазни ходник мора покривати улазни отвор с једне, односно с обје стране за величину:

$$L = 1,5 \times W, \text{ гдје је } W - \text{ширина ходника.}$$

2. Помоћни излаз

Члан 25.

Помоћни излаз из склоништа мора бити конструиран тако да је средство за затварање излазног отвора заштићено од непосредног механичко - топлотног и радиоактивног дејства.

Члан 26.

Испред елемената за затварање излазног отвора, образује се, по потреби, проширење излазног ходника. Димензије тог проширења одређују се према врсти и конструкцији средства за затварање отвора и елемената система за провјетравање, тако да се свијетли отвор излаза и излазног ходника не смањује кад су врата отворена.

Члан 27.

Ходник помоћног излаза - канал резервног излаза и усисни отвор морају водити изван подручја рушења објекта.

Ходник помоћног излаза, у правилу се употребљава за довод зрака и мора имати водоравни или вертикални залом под углом $\alpha = 90^\circ \pm 15^\circ$.

Помоћни излаз из склоништа може се извести као улаз у складу са одредбама чл. 19. до 24. ове уредбе.

Вертикално окно мора имати пењалице, металне љестве или степенице.

У складу са Уредбом из члана 22. ове уредбе, за особе са умањеном тјелесном способношћу треба осигурати изношење из склоништа.

Члан 28.

Димензије ходника помоћног излаза из склоништа су:

- 1) за правокутни пресјек: 80 цм x 140 цм;
- 2) за кружни пресјек \varnothing 100 цм.

Најмање димензије ходника помоћног излаза из склоништа изnose:

- 1) за квадратни пресјек: 60 x 60 цм;
- 2) за кружни пресјек: \varnothing 80 цм.

Особе са умањеним тјелесним способностима које се у одређеном моменту налазе у склоништу, у случају напуштања склоништа кроз помоћни излаз требају се износити на носилима или изводити уз помоћ других лица.

Члан 29.

3. Просторије склоништа

Склоништа морају имати овисно од капацитета слиједеће просторије:

Ред. број	НАЗИВ ПРОСТОРИЈЕ У СКЛОНИШТУ	до 50 лица	до 300 лица	преко 300 лица
1	2	3	4	5
1.	ПРОСТОРИЈЕ ЗА КРЕТАЊЕ (Усјава улаза)	0	0	0
	Устава помоћног излаза		0	0
	Просторија за деконтаминацију		(0) ⁺	(0) ⁺
2.	ПРОСТОРИЈА ЗА БОРАВАК	0	0	0
3.	САНИТАРНЕ ПРОСТОРИЈЕ (Нужник)	0	0	0
	Предпростор		0	0
	Просторија за отпатке и експанзиона комора	0	0	0
4.	ПРОСТОРИЈЕ ЗА УРЕЂАЈЕ Просторије за вентилационе и електричне уређаје		0	0
	Просторија за претфилтар и експанзиона комора	(0)	0	0
5.	ДРУГЕ ПРОСТОРИЈЕ Просторија за воду		0	0
	Просторије за руководиоца склоништа			(0)
	Остава за храну, опрему, прибор и алат		(0)	(0)
	Просторија за подгријавање хране			(0)
	Просторија за пружање медицинске помоћи			(0)

0 - просторије које морају да имају склоништа

(0) - просторије које могу да имају склоништа

+ - само у склоништима у којима се предвиђа улазак и излазак специјализираних екипе цивилне заштите за вријеме ојачања

а) Просторије за кретање

Члан 30.

Најмања површина уставе улаза одређује се по нормативу $0,03 \text{ м}^2$ по једној особи с тим што укупна површина уставе улаза не може бити мања од 3 м^2 .

Ако се устава улаза користи за одлагање отпадака мора се повећати.

Висина уставе улаза не може да буде мања од 220 цм.

Отвори уставе улаза затварају се вратима.

Члан 31.

Спољња врата уставе улаза морају бити отпорна на надпритисак из члана 19. ове уредбе. Унутарња врата уставе улаза морају бити отпорна на топлотни удар, морају се херметички затварати и отворати у простор уставе улаза.

Пропусна моћ унутарњих врата уставе улаза мора бити једнака пропусној моћи спољних врата уставе улаза.

Устава улаза може имати и врата према простору за отпатке која се отварају у простор уставе улаза, а отпорна су на топлотни талас и херметички се затварају.

Отвор за одвод искориштеног зрака из просторија за боравак у уставу улаза затвара се вентилом за подешавање надпритиска, отвор за одвод искориштеног зрака из уставе улаза одводи се протуударним вентилом за одржавање надпритиска.

Члан 32.

Површина уставе помоћног излаза мора бити најмање 3 м^2 .

Висина уставе помоћног излаза не смије бити мања од 220 цм и мора бити прилагођена висини насипа пјешчаног предфилтра и уградњи врата у пјешчани предфилтар.

Члан 33.

Отвор уставе помоћног излаза затвара се вратима величине 80 цм x 200 цм или капком величине 60 цм x 60 цм, за склоништа до 50 лица.

Спољња врата, односно капак уставе помоћног излаза треба да буде отпоран на дејства из члана 19. ове уредбе. Унутарња врата, односно капак треба да буде отпоран на температурни талас, да се херметички затвара и да се отвара у уставу помоћног излаза.

Доња ивица унутарњег капка уставе помоћног излаза треба да буде подигнута од коте пода склоништа за 40 цм до 50 цм.

Члан 34.

Најмања површина просторије за деконтаминацију одређује се по нормативу од 0,045 м² по једном лицу, с тим што укупна површина те просторије не може бити мања од 4,5 м².

Висина просторије за деконтаминацију једнака је висини просторије за боравак.

Просторија за деконтаминацију треба да има:

- 1) на сваких 100 људи кабину за прање;
- 2) простор за смјештај средстава за радиолошко-биолошко-хемијску заштиту од ратних дејстава;
- 3) простор за чисту одјећу и обућу за предвиђени број људи специјализираних екипа у склоништу;
- 4) простор за контаминирану одјећу и обућу;
- 5) простор за смјештај воде за деконтаминацију.

Отвори просторије за деконтаминацију затварају се вратима која су отпорна на температурни талас и која се херметички затварају. Врата између уставе и просторије за деконтаминацију отварају се у уставу улаза, а врата између просторије за деконтаминацију и просторије за боравак отварају се у просторију за деконтаминацију.

б) Просторије за боравак

Члан 35.

Површина просторије за боравак одређује се по следећим нормативима:

- 1) најмање $0,10 \left(6 + \frac{n}{100} \right) \text{ м}^2$ по једном лицу у склоништима

која се принудно провјетравају, а не климатизирају се, гдје је n - предвиђени број особа у попуњеном склоништу.

- 2) најмање 0,60 м² по једној особи у склоништима која се провјетравају принудно и климатизирају се.

Висина просторије за боравак не смеје бити мања од 2,60 м, а у двонамјенском објекту, висина ове просторије одређује се према предвиђеној мирнодопској употреби.

Простори за боравак, у правилу, се предвиђају највише за 100 особа и могу бити међусобно одвојени унутрашњим монтажним зидовима.

ц) Санитарне просторије

Члан 36.

У склоништу потребно је предвидјети, зависно од функције склоништа, одређен број тоалета за друге намјене.

У складу са Уредбом из члана 22. став 1. ове уредбе у склоништу треба предвидјети и тоалет за особе са умањеним тјелесним способностима, односно које користе колица, димензија 225 x 225 цм тип - А или 155 x 225 цм тип - Б или 190 x 190 цм тип - Ц.

Ако број нужника у склоништу не задовољава увјет, један тоалет на 30 особа, у склоништу се додатно предвиђају суви тоалети.

Суви нужници морају бити димензија 0,90 м x 1,20 м и имати предпростор са вратима која се сама затварају. У предпростору мора бити барем један умиваоник за три тоалета. Најмања површина предпростора износи 0,035 м² по једном лицу, али површина предпростора не смеје бити мања од 1,50 м².

Члан 37.

У склоништу треба предвидјети просторију за отпатке, и фекалије. Површина простора за ову намјену одређује се према нормативу од најмање 0,03 м² по једном лицу.

Члан 38.

Просторију за отпатке треба, у правилу, користити као експанзиону комору у коју се вентилом за регулисање надпритиска доводи искористени зрак из санитарних просторија из члана 37. ове уредбе и одводи у спољњу средину преко протуударног вентила за регулисање надпритиска. Отвор треба да се затвара вратима која су отпорна на топлотни вал и која се херметички затварају, а отварају се у просторију за отпатке.

У складу са чланом 36. став 1. ове уредбе, санитарне просторије двонамјенских објеката који се користе у вријеме мира граде се одвојено од склоништа.

д) Простори и просторије за уређаје

Члан 39.

Површина дијела простора за вентилационе уређаје одређује се зависно од врсте вентилационог уређаја.

Димензије просторије у коју се смјешта генератор једносмјерне струје износи најмање 0,80 x 1,20 м.

Површина дијела простора за разводни ормар са електричном опремом мора да износи најмање 1 м², с тим што се мора осигурати слободан простор на удаљености од 0,80 м испред разводног ормара.

Површина дијела простора за резервне филтере мора да износи од 0,5 м² до 1,0 м², зависно од типа примјењеног филтера.

Сви уређаји наведени у овом члану, у правилу, постављају се у један простор.

Члан 40.

За смјештај пјешчаних предфилтара, односно механичких предфилтара осигурава се посебна просторија. Просторија за предфилтере треба да буде одвојена од просторије за уређаје и од просторије за боравак бетонским зидом дебљине 40 цм.

Пристап у просторију за претфилтере мора бити предвиђен из уставе помоћног излаза. Улаз се херметички затвара вратима отпорним против топлотног таласа која се отварају у простор за предфилтере.

Члан 41.

Површина просторије за смјештај предфилтара одређује се зависно од броја, величине и распореда јединица од којих се ти филтри образују. Дно просторије за пјешчане предфилтере треба да буде са нагибом од 2%. На најнижој тачки те просторије треба предвидјети одвод кондензиране воде из пјешчаног филтера у уставу излаза. Зрачни простор у просторији за предфилтере намјењен је за експанзију ударног вала.

е) Друге просторије

Члан 42.

Најнеопходније количине воде за пиће и хигијенске потребе, треба држати у посебном простору или у просторији за боравак.

Површина простора, односно просторије одређује се зависно од потребне количине воде и усвојеног начина ускладиштења воде, односно треба да износи најмање 0,025 м² по једном лицу.

Површина простора за воду осигурава се у простору за ускладиштење опреме.

За смјештај воде и хране коју, у склониште, доносе корисници, по правилу, користе се неискористени дијелови простора склоништа.

Величина простора за ускладиштење опреме, одређује се према количини опреме коју треба ускладиштити.

Члан 43.

Величина просторија за руковођење и администрацију склоништа, оставе, кухиње, медицинску помоћ и других просторија одређује се према величини и првобитној намјени склоништа.

4. Обрада унутрашњих просторија

Члан 44.

Подови склоништа морају бити равни и глатки, али не и клизави. Подна облога мора бити израђена од материјала који се лако чисти, пере и деконтаминира и мора бити отпорна на хабање.

Ходне површине морају бити протуклизно обрађене, прагови морају бити заобљени, а разлика у висинама не смеје бити већа од 2 цм, у складу са Уредбом из члана 22. ове уредбе.

Подови у двонамјенском објекту морају испуњавати услове прописане за топлотну проводљивост.

Члан 45.

Површина зидова, преграда, таваница и других конструкционих елемената склоништа не малтерише се. Површине се морају изравнати, окречити и бојити премазима који осигуравају и заштиту за бетон и арматуру бетона.

Зидови, преграде и таванице склоништа могу се трајно облагати свим врстама облога које нису ломљиве и које се не одвајају од подлоге приликом потреса. Украсне облоге и други предмети од ломљивих материјала морају се уклонити при кориштењу таквог објекта када се користи за заштиту.

V - ЗАШТИТНЕ ОСОБИНЕ СКЛОНИШТА

1. Отпорност склоништа на механичка дејства

Члан 46.

Отпорност склоништа на механичка дејства одређује се на:

- 1) основно оптерећење (стална, прометна и друга оптерећења);
- 2) нарочито оптерећења (оптерећење од ударног вала експлозије, парчади и рушевина).

Члан 47.

Оптерећење од ударног вала експлозије узима се као замјењујуће статичко равнорјерно подијељено оптерећење окомито на површине елемената конструкције склоништа и уређаја за затварање.

Замјењујуће статичко оптерећење износи:

$$P = K \cdot p_0$$

гдје је:

P - замјењујуће статичко оптерећење

K - коефицијент замјењујућег оптерећења

p_0 - највећи надпритисак ударног таласа експлозије, и то:

- за склоништа допунске заштите 50 кПа.
- за склоништа основне заштите до 50 особа 50 кПа
- за склоништа основне заштите преко 50 особа 100 кПа

Коефицијент K, зависно од елемената конструкције и његовог положаја, износи:

РЕДНИ БРОЈ	ЕЛЕМЕНТИ КОНСТРУКЦИЈЕ	КОЕФИЦИЈЕНТ К
1	2	3
1	Таваница-сирој	1
2.	Спољњи зидови- изнад површине тла:	2,5
3.	Спољњи зидови у подрумској просторији:	
3.1	На првом подрумском каћу	2
3.2	На другом подрумском каћу	1
4.	Спољњи зидови у додиру са тлом:	
4.1	Невезано тло- суво у природно влажно	0,5
4.2	Везано тло- природно влажно	0,5
4.3	Невезано и везано тло засићено водом	1,00
5.	Темељна тлоча:	1,0

Члан 48.

Замјењујуће оптерећење од потреса услед експлозије за преградне зидове или стропове је статичко оптерећење равнорјерно распоређено окомито на површину у оба смјера и одређује се по обрасцу

$$q_n = K_1 q$$

гдје је:

q_n - замјењујуће оптерећење;

q - оптерећење властите тежине елемената;

K_1 - коефицијент замјењујућег оптерећења који износи, и то:

- 1,0 за обим заштите 50 кПа;
- 2,0 за обим заштите 50 - 100 кПа.

Члан 49.

Замјењујуће статичко концентрично оптерећење услед експлозије за предмете, уређаје, инсталације и опрему у склоништу дјелује у свим смјеровима и одређује се по обрасцу:

$$Q_n = K_2 G$$

Q_n - замјењујуће оптерећење;

G - сопствена тежина предмета;

K_2 - коефицијент замјењујућег оптерећења који износи $2K_1$ ако су предмети и уређаји прикључени на таваницу и K_1 када су прикључени на зидове и под.

Члан 50.

Оптерећење од рушевина зграде изнад подрумских просторија узимати у обзир као основно оптерећење као замјењујуће равнорјерно подијељено оптерећење, и то:

- 1) вертикално оптерећење
 - 10 кН/м² за задане зграде до П+2;

– 5 кН/ м² за сваки слиједећи спрат, а укупно највише 50 кН/ м²;

– 2,5 кН/м² за сваки слиједећи спрат у скелетним зградама.

2) хоризонтално оптерећење на зидове

– 10 кН/м² за све вањске зидове склоништа испод површине тла,

– 20 кН/м² за зидове изнад површине тла.

Оптерећење из става 1. овога члана, не ставља се изнад оптерећења од ударног вала (не суперпонирају се са оптерећењем од ударног вала).

Ова оптерећења не узимају се у обзир у колико је покретно оптерећење у вријеме мира веће.

2. Отпорност склоништа на топлотно дејство

Члан 51.

За осигурање отпорности склоништа на топлотно дејство, дијелови конструкције склоништа који могу бити изложени топлотном дјеловању морају имати:

- 1) дебљину бетона најмање 30 цм за склоништа отпорности 50Кпа;
- 2) дебљину бетона најмање 40 цм за склоништа отпорности 100Кпа;
- 3) одговарајућу дебљину другог незапаљивог материјала са једнаком топлотном проводљивошћу.

Независно од захтијеваних минималних дебљина елемената склоништа, препоручује се додатна заштита слојевима земље, шљунка, пијеска и сл.

3. Отпорност склоништа на радијацијска дејства

Члан 52.

Отпорност склоништа на радиоактивна дејства осигурава се површинском густином допунских заштитних елемената, и то:

- 1) таваница склоништа (таваницом склоништа, затим подрумском таваницом, као и таваницама катова изнад склоништа и насипима од земље уколико је склониште укопаног типа);
- 2) спољних зидова склоништа изнад површине тла (спољњи зид склоништа, зид улазног и излазног ходника, насип од земље);
- 3) спољних зидова склоништа у подруму (спољњи зид склоништа, зид улазног или излазног ходника, таваница изнад подрумске просторије).

Површинска густоћа заштитних елемената одређује се по слиједећем обрасцу:

$$\sum d_i \cdot p_i \geq m_p$$

гдје је:

d_i - дебљина појединог заштитног елементa (м);

p_i - густина појединог слоја (кг/м³);

m_p - пошребна површинска густоћа свих слојева, која износи:

ОБИМ ЗАШТИТЕ кПа	ПОВРШИНСКА ГУСТОЋА ЗБИЈЕНОГ МАТЕРИЈАЛА	
	m_p кг/м ²	
	Склоништа ван зграда- m_{p1}	Склоништа испод једнокаћних и вишекaћних зграда- m_{p2}
50	1000	750
50 до 100	1800	1300

Спољњи зидови укопаних склоништа који додирују тло не рачунају се на оптерећења радијацијског зрачења ако је таваница просторије за боравак испод равине околног терена.

4. Доказивање отпорности склоништа на механичка дејства

Члан 53.

Материјали који се користе за изградњу склоништа морају осигурати статичку и динамичку чврстоћу конструкција.

За све вањске дијелове конструкције (плоче и зидове) мора се користити армирани бетон. Унутрашњи носиви елементи могу се градити и од челика, а за преградне зидове могу се користити и остали грађевински материјали.

За носеће (носиве) елементе конструкције склоништа основне заштите мора се употребити армирани бетон најмање МБ - 30 и челик за армирани бетон према важећим стандардима и прописима.

За врата са бетонским пунилом мора се ушотријебити бетон најмање МБ - 40.

Члан 54.

Прорачунска анализа конструкција врши се према признатим теоријама за прорачун конструкција.

Члан 55.

За прорачун граничних утицаја у пресецима конструкција парцијални коефицијент сигурности за изнимна пројектна стања износи $\gamma = 1.0$.

Члан 56.

Челичне носеће конструкције могу се прорачунавати и по методи допуштених напона.

Ако се челичне конструкције прорачунавају методом допуштених напона допуштени напон челика не смије прећи 80 % карактеристичне вриједности границе течења.

Члан 57.

Контрола напрезања у тлу није потребна за изнимну комбинацију оптерећења (надпритисак).

Члан 58.

Предмети, уређаји, инсталације и опрема који се уграђују у склоништа или се налазе у склоништу морају бити отпорни на потрес и осигурани да се не преврну и да се неконтролисано не помјерају.

VI - ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОЈЕ МОРА ДА ИСПУЊАВА КОНСТРУКЦИЈА СКЛОНИШТА

Члан 59.

Минимални проценат армирања на мјесту екстремних моментних савијања (средина поља и укљештења) на затегнутој страни пресека мора износити 0.2% од бетонског пресека.

Арматура за попречне силе одређује се према важећим прописима.

Сви вањски и унутрашњи зидови армирају се обострано са минималном арматуром према важећим прописима.

Унутрашње стране таваница и зидова морају бити армиране у два ортогонална правца с размаком шипки од највише 15 цм.

Члан 60.

Арматура постављена на обје стране пресека плоча и зидова мора бити повезана међусобно са најмање четири С-куке на 1м² површине, пречника бмм или већег пречника.

Члан 61.

Дебљина заштитног слоја бетона према важећим прописима.

Члан 62.

Сви конструкцијски елементи склоништа морају бити међусобно круто повезани.

Елементи улаза и помоћног излаза који се налазе ван основне геометријске фигуре склоништа и који се не затварају херметички, морају се извести са дилатационим спојницама на додирним површинама.

Дилатационе спојнице на дијелу конструкције склоништа које се нехерметички затвара нису дозвољене.

VII - СРЕДСТВА ЗА ЗАТВАРАЊЕ ОТВОРА ЗА КРЕТАЊЕ

1. Општи услови

Члан 63.

Отвори за кретање у склоништу морају се затварати вратима, капцима или покретним преградама (у даљњем тексту: средства за затварање) који функционалним рјешењем, конструкцијом, обликом и положајем осигуравају заштиту од ратних дејстава и других опасности.

Члан 64.

Заштитна својства средстава за затварање изражавају се отпорношћу на дејство различитих дјеловања које средство за затварање мора да поднесе без нарушавања функције и то:

- 1) средства за затварање која су непосредно изложена механичком, топлотном, радиоактивном и хемијском дејству (у даљем тексту: средства за затварање) која су отпорна на пробој и која се херметички затварају треба да су: отпорна на пробој парчади, на надпритисак ударног вала, експлозије и

на пожар и непропусна на продирање контаминираног материјала;

- 2) средства за затварање која су посредно изложена механичком, топлотном, радиоактивном и хемијском дејству (у даљем тексту: средства за затварање која су отпорна на притисак и која се херметички затварају) треба да су отпорна на надпритисак ударног вала експлозије и непропусна за продирање контаминираног материјала;
- 3) средства за затварање која су посредно изложена топлотном и хемијском дејству (у даљем тексту: средства за затварање) која су отпорна на температурни вал и која се херметички затварају треба да су отпорна на топлотно оптерећење и повишени притисак и непропусна за продирање контаминираног материјала;
- 4) средства за затварање која нису изложена ратним дејствима из члана 11. ове уредбе треба да су отпорна на дејство земљотреса.

Члан 65.

Свијетла ширина врата износи од 80 до 120 цм, а висина 200 цм. Врата помоћног излаза могу бити димензија 60х60 цм или 80х 200 цм, под условом да се осигура помоћ лицама са умањеним тјелесним способностима.

Члан 66.

Челични дијелови средстава за затварање морају бити заштићени против корозије. Премазна средства за заштиту од корозије након сушења на зраку не смију ослобађати отровне твари при температури 363К (Келвина).

Члан 67.

Материјал који се примјењује за израду заптивке (заптивне траке) средства за затварање треба да имају тврдоћу 40° СхА со 50° СхА, прекидну чврстоћу најмање 10 МПа и прекидно издужење најмање 250%. Допуштене промјене физичко - механичких карактеристика послје убрзаног старења у топлој зраку на 373 К у току 70 сати износе: прекидна чврстоћа највише - 15%, прекидно издужење највише - 20% и тврдоћа највише +5° СхА. Допуштена трајна деформација може да износи највише 40%.

2. Заштитна својства средстава за затварање

Члан 68.

Отпорност средстава за затварање на пробој парчади изражава се дебљином од 30 цм армираног бетона или еквивалентном дебљином другог материјала.

Отпорност средстава за затварање на надпритисак ударног вала одређује се за оптерећење од ударног вала и то:

- 1) на спољњу страну крила средстава за затварање као замјењујуће статичко равномерно подијељено оптерећење које дјелује окомито на површину крила (позитивно оптерећење);
- 2) на унутарњу страну крила средстава за затварање у износу од 20% позитивног оптерећења (негативно оптерећење).

Позитивно оптерећење средстава за затварање из члана 64. тачка 1. ове уредбе утврђује се према члану 47. ове уредбе, и износи 125 односно 250 кПа.

Позитивно оптерећење средстава за затварање из члана 64. тачка 2. ове уредбе утврђује се према члану 47. став 3. ове уредбе и износи 50, 100, 150, 200 односно 300 кПа.

Позитивно и негативно оптерећење не поништавају (суперпонирају) се.

Члан 69.

Отпорност средстава за затварање из члана 64. тачка 3. ове уредбе, на повишени притисак изражава се отпорношћу конструкције на статичко равномерно подијељено оптерећење од најмање 10 кПа које дјелује управно на површину крила у оба смијера.

Члан 70.

Статички утицаји оптерећења из члана 69. ове уредбе, у пресецима конструкцијских суштава средстава за затварање израчунавају се по теорији конструкција. Ти утицаји се могу одредити и испитивањем конструкције и њених елемената.

Гранична стања отпорности материјала за израду средстава затварања одређују се сукладно ставу 1. овога члана.

Члан 71.

Отпорност средстава за затварање на топлотно оптерећење изражава се топлотном отпорношћу од 90 минута.

Топлотно оптерећење коме је изложена спољња површина крила средства за затварање одговара средњој аритметичкој вриједности мјерених температура зрака (t) у испитној комори и треба да износи:

Вријеме (мин)	10	20	30	40	50	60	70	80	90
T (К)	333	429	464	493	519	543	564	584	603

Отпорност на топлотно оптерећење је задовољавајуће ако након излагања топлотном оптерећењу температура на неизложеној страни крила не пређе 343 К изнад почетне температуре околине.

Члан 72.

Отпорност средстава за затварање против пожара изражава се 90 минутном отпорношћу конструкције.

Отпорност је задовољавајућа ако током 90 минутног пожарног испитивања не настану пукотине и други отвори и ако температура на неизложеној страни крила не пређе средњу температуру 413 К изнад почетне температуре околине.

Члан 73.

Отпорност средстава за затварање на радијацијско зрачење изражава се дебелином крила која је еквивалентна дебелини армираног бетона, и то:

- 1) 0,40 м - за обим заштите 50 кПа;
- 2) 0,70 м - за обим заштите 100 кПа.

Члан 74.

Отпорност средстава за затварање на продирање контаминаног зрака изражава се херметичким затварањем крила и допуштеним падом притиска у испитној комори.

Услови у погледу непропусности су испуњени када притисак у испитној комори у току 5 мин не падне више од 100 Па.

Почетни надпритисак у комори мора бити 1700 Па.

3. Конструктивне карактеристике

Члан 75.

Врата из члана 64. тач. 1., 2. и 3. ове уредбе, морају бити с прагом који може бити сталан, покретан или упуштен, односно морају бити усклађена са чланом 22. ове уредбе.

Праг мора бити на истој страни на коју надлијеже крило врата висок најмање 5 цм.

Покретне преграде могу бити са сталним прагом, покретним прагом, упуштеним прагом или без прага, ако је конструктивним рјешењем загарантирана функционалност затварања отвора.

Члан 76.

Механизми за затварање - односно отварање врата и капака морају омогућити отварање и затварање с вањске и унутарње стране.

Механизми морају имати на унутарњој страни изведену заштиту од неконтролираног отварања с вањске стране.

Смијерови покретања механизма за затварање, односно отварање треба да буду видно обиљежени.

Члан 77.

Врата и капци који се уграђују у спољње зидове устава склоништа треба да буду конструирани тако да и у затвореном положају омогуће одвајање крила од оквира с унутарње стране склоништа без покретања затварача.

Зативка мора бити функционална и постављена тако да не буде изравно изложена пожарном, односно топлотном оптерећењу, а по потреби, треба је додатно заштитити термоизолацијским средствима.

Оквири средстава за затварање треба да имају сидра за преношење оптерећења у зидну масу.

Распоред сидара треба да буде такав да се осигура изравно преношење оптерећења у складу са чл. 49., 69. и 70. ове уредбе, са затварача и шарки, односно других врста лежишта на сидра.

Средства за затварање треба уградити тада када се гради склониште, односно конструктивни елемент у који се уграђују.

VIII - ОПРЕМА ЗА СКЛОНИШТА

1. Опрема за боравак

Члан 78.

Опрему за боравак чине: сједишта и лежаји, а по потреби, столови, столице, ормари и полице и др.

Опрема склоништа намјењена за кориштење у основној функцији склоништа, која се може користити и за опремање склоништа када је у заштитној функцији, за опремање простора за боравак мора бити осигурана тако да се не може претурати.

Члан 79.

Број лежаја у склоништу треба да износи најмање једну трећину од броја особа које се могу смјестити у склониште.

Најмања ширина пролаза између сједишта, односно лежаја треба да износи 70 цм.

Лежаји могу бити постављени један поред другог без пролаза између њих, али мора бити пролаз до лежаја могућ са њихове чеоне стране.

Горњи лежај, по дугој страни према пролазу, треба опремити сигурносним појасем, а приступ осигурати пењалицама, љествицама и сл.

Смјештај особа са умањеном тјелесном способношћу и особама које се крећу у колицима смјештај на лежај омогућит ће екипа за одржавање реда у склоништу, као и друга покретна лица.

Упутство за одржавање реда у склоништу израђује кантонална управа цивилне заштите.

2. Санитарна опрема

Члан 80.

Санитарну опрему чине: тоалети, писоари, умиваоници, посуде за фекалије, посуде за отпатке и друга слична опрема.

Члан 81.

Склониште може имати и суве нужнике.

Ако склониште нема сувих тоалети морају бити мокри тоалети опремљени тако да се по потреби могу користити и као суви тоалети.

Суви тоалети, посуде за отпатке и фекалије морају бити функционални и заптивени те одговарати хигијенским увјетима за употребу и кориштење. Маса напуњене посуде не смије износити више од 30 кг.

3. Опрема за припремање хране и опрема за воду

Члан 82.

У кухињама се могу користити сва стандардна опрема која одговара одредбама ове уредбе и другим санитарним увјетима.

Посуде и резервоари за држање обезбених залиха воде морају одговарати прописаним хигијенско-техничким увјетима и могу се одржавати пунити, празнити и чистити.

За пуњење и пражњење посуда користе се ПВЦ или гумене цијеви и прикључци. Дужина цијеви за питку воду одређује се од резервоара за воду у склоништу до најближега извора воде и за отпадну воду од посуда за отпадну воду у склоништу до платоа испед склоништа.

4. Ватрогасна и опрема за самоспашавање

Члан 83.

Склоништа, у правилу треба да имају један комплет ватрогасне опреме на 50 склонишних мјеста и то: поједан ватрогасни апарат С6, С9 и CO₂-5 кг и 5 комада напргњача (25 литара).

Поред средстава из става 1. овога члана склониште на 50 склонишних мјеста треба да има и средства наведена у тачки IV став 1. под. тач. 1) до 5) Одлуке о врсти и минималним количинама средстава потребних за провођење личне и колективне заштите грађана и запосленика у пословним објектима и стамбеним зградама од природних и других несрећа ("Службене новине Федерације БиХ", број 23/04).

IX - ОСИГУРАЊЕ ВОДОМ И ОДСТРАЊИВАЊЕ ОТПАДНИХ ВОДА И ФЕКАЛИЈА

1. Залихе воде

Члан 84.

Залихе воде за пиће и залихе воде за хигијенске потребе износе три литра на дан по једном лицу, у најмањој укупној количини за један дан у склоништима допунске заштите, односно у најмањој укупној количини за седам дана у склоништима основне заштите.

2. Водоводне инсталације

Члан 85.

Водоводне инсталације морају задовољити следеће услове:

- 1) водоводна цијев за просторију за деконтаминацију на мјесту проласка кроз спољњи зид склоништа мора да буде уграђена херметички;
- 2) обје стране зида морају бити опремљене са запорним засунима или вентилима;
- 3) на спољној страни морају бити цијеви флексибилно прикључене на доводне цијеви тако да је омогућен релативни помак 7 цм;
- 4) мора бити омогућен приступ до вентила с обје стране пролаза;
- 5) ако се водовод у склоништу не користи стално мора бити изведен као проточни систем;
- 6) ако се водовод користи само за основну намјену склоништа може се извести као суви слијепи вод. У том случају мора имати јасно означене запорне вентиле и испуст за прањење слијепог вода.

3. Канализација

Члан 86.

Канализација у склоништу мора бити изведена у кинети темелне плоче или изнад темелне плоче.

Мора испуњавати слиједеће услове:

- 1) излаз канализације из склоништа треба бити изведен преко сабирне јаме у склоништу;
- 2) пролаз канализације из склоништа мора бити заштићен од протудара;
- 3) цијеви кроз спољњи зид морају бити уграђене непропусно и опремљене засунима.

Члан 87.

Септичка јама у склоништу мора бити изведена и опремљена тако да су испуњени ови услови:

- 1) Величина јаме мора бити најмање 1 м³ за склоништа до 100 лица и најмање 2 м³ за склоништа до 300 лица;
- 2) преточна јама мора бити затворена непропусним покривачем;
- 3) средства за црпљење су на електрични погон, додатно могу бити на ручни погон;
- 4) црпљење се у правилу изводи у спољњу канализацију, додатно се може предвидјети и црпљење на слободни простор.

Члан 88.

Отпадне воде, фекалије из сувих тоалета и отпади скупљају се у намјенским посудама у склоништу. Њихова запремина одређује се у укупној количини за један дан у склоништу допунске заштите, односно за седам дана у склоништу основне заштите, по нормативу:

- 1) за отпадне воде - 1 литра по лицу дневно;
- 2) за фекалије - 1,3 литра по лицу дневно;
- 3) за отпатке - 2 литра по лицу дневно.

X - ИНСТАЛАЦИЈЕ ЗА ПРОВЈЕТРАВАЊЕ

1. Врсте и начини провјетравања

Члан 89.

Склоништа морају имати инсталације за принудно провјетравање на електрични или ручни погон. Изузетно, склоништа допунске заштите за смјештај до 50 лица могу бити и без инсталација за принудно провјетравање.

Склоништа већа за смјештај више од 300 лица морају бити климатизирана. У њима треба осигурати посебан кабловски вод за вентилационе уређаје који је неовисан од осталих инсталација или је резервни извор напајања.

У склоништима треба осигурати принудно провјетравање, и то:

- 1) за основну намјену склоништа по прописима заштите на раду и другим прописима за провјетравање радних и других просторија;
- 2) за заштитну функцију склоништа у складу са одредбама ове уредбе.

Члан 90.

Системом за провјетравање треба осигурати нормално и заштитно провјетравање склоништа, као и брз прелаз с једног начина провјетравања на други или у стање изолације склоништа.

Под нормалним провјетравањем подразумјева се довођење зрака у склониште, пречишћавање од грубе прашине и одвођење искоришћеног зрака из склоништа.

Под заштитним провјетравањем подразумјева се довођење зрака у склониште, пречишћавање од грубе прашине и радиоакти-

вних, биолошких и хемијских контамината и одвођење искоришћеног зрака из склоништа.

Под стањем изолације подразумјева се херметичко затварање свих отвора у склоништу и престанак рада уређаја за провјетравање.

Члан 91.

При нормалном провјетравању, укупна количина зрака која се доводи у склониште треба да износи најмање 6,0 м³/х по једном лицу.

При заштитном провјетравању, укупна количина зрака која се доводи у склониште треба да износи најмање 2 м³/х по једном лицу.

У стању изолације склоништа вријеме боравка ограничено је количином зрака у склоништу, рачунајући да је за један сат потребно 1,5 м³ зрачног простора за једно лице.

Члан 92.

Укупну количину зрака из члана 91. ове уредбе треба разлијежити:

- 1) у простор за уређаје - 10 м³/х по лицу који покреће уређај;
- 2) у простор за воду - количина потребна за једнократну измјену зрака на сат;
- 3) у просторије за боравак - преостале количине зрака сразмјерно броју лица у тим просторијама.

Обавезно је редовно провјетравати уставу улаза простора за отпатке и санитарне просторије.

Количина зрака из става 2. овог члана, раздјељује се:

- 1) у уставу улаза: 60% укупно искоришћеног зрака
- 2) у санитарне просторије: 40% укупно искоришћеног зрака.

Члан 93.

При заштитном провјетравању треба у склонишним просторијама осигурати надпритисак од 50 до 200 Па код одвођења искоришћеног зрака тај надпритисак треба осигурати:

- 1) вентилима за регулисање надпритиска између простора за боравак и експанзионе коморе;
- 2) протударним вентилима за регулисање надпритиска између експанзионе коморе и спољњих простора.

Члан 94.

Систем за провјетравање склоништа мора имати елементе за довод зрака, за заштиту од ударног вала, за подјелу зрака за чишћење зрака, за одвод зрака, за испитивање квалитета зрака, а по потреби и за пригушење буке.

2. Отвори за довођење и одвођење зрака и елементи за заштиту од ударног вала

Члан 95.

За довођење и одвођење зрака и као елементе заштите од ударног таласа треба користити:

- 1) усисне отворе и отворе за довођење свјежег зрака у склониште;
- 2) отворе за довођење зрака из склоништа;
- 3) противударне вентиле;
- 4) противударне вентиле за регулисање надпритиска;
- 5) експанзионе коморе.

Величина свих напајања и уређаја одређује се у погледу потребних количина зрака по стандардним методама за израчун провјетравања.

Усисни отвори постављају се, у правилу, у ходнику помоћног излаза или у окно помоћног излаза, у складу са чл. 25. до 28. ове уредбе.

Члан 96.

Отвор за довођење свјежег зрака у просторију за уређаје треба заштитити од дејства надпритиска ударног вала противударним вентилом и експанзионом комором пјешчаног филтра, отвор за одвођење зрака ван склоништа - противударним вентилом за регулисање надпритиска који су уграђени у вањски зид уставе улаза и одлагалишта отпадака.

Члан 97.

Отворе за довођење и одвођење зрака дијела инсталације за провјетравање склоништа који се користе искључиво за основну намјену склоништа треба, у случају промјене у заштитну функцију склоништа херметички затворити засунима, капцима, вратима, монтажном - демонтажним преградама и другим елементима у складу са обимом заштите склоништа.

Члан 98.

Инсталације и уређаји за заштиту од ударног вала морају бити отпорне у складу са обимом заштите склоништа.

Промена надпритиска код ударног вала је линеарна. Вријеме трајања позитивне фазе надпритиска је линеарно. Вријеме трајања позитивне фазе надпритиска износи највише три секунде - за надпритисак 100 кПа.

Код дјеловања надпритиска, елементи за заштиту од ударног вала треба да задрже своју функцију.

Члан 99.

Противударним вентилом треба да се осигура:

- 1) довођење свјежег зрака у склониште;
- 2) затварање отвора за довођење свјежег зрака у случају ударног или протударног вала;
- 3) при нормалном провјетравању отпор не може бити већи од 200 Па.

Противударним вентилом за регулисање натпритиска треба да се осигура:

- 1) одвођење искориштеног зрака из склоништа;
- 2) за регулисање натпритиска у склоништу према одредби члана 93. ове уредбе;
- 3) затварање отвора за одвођење зрака;
- 4) заштита отвора за одвођење зрака од продирања ударног вала у склониште;
- 5) надпритисак који је потребан за отварање вентила не смије бити већи од 50 Па.

Отвори за одвод зрака из склонишних простора у уставе и експанзионе коморе морају бити опремљени вентилима за регулисање надпритиска.

Вентил за регулисање надпритиска мора осигурати:

- 1) одвод зрака из склонишног простора у уставу или експанзиону комору;
- 2) регулисање надпритиска у склоништу;
- 3) затварање отвора за одвод зрака.

Члан 100.

Дужина узиданих елемената противударних вентила и противударних вентила за регулисање натпритиска мора бити усаглашена са заштитним дебелинама зидова у које се ти вентили уграђују.

Дужине узиданих елемената противударних вентила и противударних вентила за регулисање надпритиска могу се прилагодити различитим дебелинама зидова и таваница са монтажним наставцима са ванске стране.

Све цијеви треба уградити у току бетонирања зидова склоништа.

Члан 101.

Протударни вентили за регулисање надпритиска треба да буду изведени тако да се сами затварају према експанзионој комори склоништа кад надпритисак ударног вала достигне вриједност од 30 кПа, односно да се затварају у супротном смјеру кад подпритисак достигне вриједност од 15 кПа и да се, пошто престане оптерећење, сами отварају, не смањујући номиналан проточни пресјек.

Вријеме затварања противударног вентила и противударног вентила за регулисање надпритиска износи највише 5 м/с - за натпритисак од 100 кПа.

3. Уређаји за довод зрака

Члан 102.

Као елементе за довођење зрака треба користити доводне цјевоводе за нормално и заштитно провјетравање, брзо - затварајуће вентиле, обилазне цјевоводе, вентиле за промјену начина провјетравања и еластичне везе.

Члан 103.

Отвор доводног цјевовода за заштитно провјетравање поставља се на сабирни канал решетке пјешчаног претфилтра или се прикључује на механички претфилтар.

На доводне цјевоводе треба уградити брзозатварајуће вентиле за херметичко затварање проточног пресјека.

У цјевоводе и друге елементе филтровентилационог система брзозатварајуће вентиле треба уградити са стандардним прирубницама, с вијцима и одговарајућим дихтунзима.

Члан 104.

Заобилазни цјевовод повезује цјевоводе за заштитно и нормално провјетравање. Номиналне величине заобилазног цјевовода одређују се од проточних количина зрака са флексибилном спојницом повезаном са филтровентилационим уређајем.

4. Инсталације и уређаји за пречишћавање зрака

Члан 105.

Као инсталације и уређаји за пречишћавање зрака у склоништу треба користити пјешчане предфилтере или друге механичке предфилтере за грубу праšину и филтере за РХБ заштиту, а могу се користити и филтри за угљични моноксид.

Члан 106.

Пјешчани претфилтар користи се при заштитном провјетравању склоништа сам или у вези са филтром за РХБ заштиту и филтром за угљен-моноксид.

Пјешчани претфилтер чине пјешчане испуне смјештене у суд и сабирни канали с прорезима који су смјештени на дну пјешчаног предфилтера.

Зидови сабирног канала димензионишу се на ванредно оптерећење од 30 кПа и тежину испуне увећане за коефицијент K_1 из члана 48. ове уредбе.

За испуну пјешчаног претфилтра мора се употријевити природни или дробљени агрегат за припремање бетона фракције 1 мм до 4 мм, или 4 мм до 8 мм.

Ако се за испуну употријеби агрегат фракције 1 мм до 4 мм, висина слоја испуне треба да износи 80 цм, а ако се употријеби агрегат фракције 4 мм до 8 мм, висина слоја испуне треба да износи 120 цм од горње ивице сабирног канала.

Пјешчани претфилтере чине јединице основе 1 м x 1 м или 1 м x 2 м.

Број јединица пјешчаних претфилтара одређује се према протоку зрака за заштитно провјетравање склоништа које износи за 1 м² површине:

- 1) 50 м³/х - за пјешчану испуну Φ 1 мм до 4 мм;
- 2) 100 м³/х - за пјешчану испуну Φ 4 мм до 8 мм.

Члан 107.

Ефикасност пречишћавања зрака филтром за грубу праšину условљава се задржавањем честица праšине за најмање 80%, а одређује се по једној од признатих метода.

Почетни отпор струјања зрака при номиналним протоцима треба да износи највише 100 Па.

Филтри за грубу праšину треба да поднесу надпритисак од 10 кПа без нарушавања функције.

5. Инсталације и уређаји за распојелу зрака

Члан 108.

Као инсталације и уређаје за распојелу зрака у склоништу треба користити вентилационе уређаје, анемоустате, цјевоводе за распојелу зрака, пригушиваче буке, засуне за зрак и вентиле за регулисање надпритиска.

Члан 109.

У склоништа треба уграђивати вентилационе уређаје који, поред електричних, имају и ручни или ножни погон и који осигуравају непрекидан рад у трајању од најмање 400 сати.

Погонска снага на ручици за покретање вентилационог уређаја не смије прелазити 60W и при 30 до 45 обртаја у минути.

Величина и број вентилационих уређаја одређује се овисно од потребне количине зрака.

За распојелу зрака у склоништу треба користити анемоустате који својом конструкцијом омогућују регулисање количине зрака који улази.

Члан 110.

Ниво буке у празној просторији за боравак не смије да прелази 65 дБ.

Бука се мјери на средини празне просторије за боравак на 1,5 м од пода.

За пригушивање недозвољене буке, у цјевоводе за распојелу зрака морају се уградити стандардни пригушивачи.

6. Инсталације и уређаји за контролу система за провјетравање склоништа

Члан 111.

Као инсталације и уређаје за контролу система за провјетравање склоништа треба користити мјераче протока зрака, мјераче натпритиска, термометре, детектор угљен монооксида и по потреби друге елементе за контролу и друге детекторе.

Члан 112.

Вентилацијске уређаје треба опремити мјерачем протока зрака за континуирану контролу протока зрака при нормалном и заштитном провјетравању.

Члан 113.

Мјерач натпритиска треба поставити у просторију за смјештај вентилацијских уређаја или у његову непосредну близину.

Подручје мјерења мјерача натпритиска треба да износи од 0 до 1500 Па.

Мјерач натпритиска повезује се с вањском атмосфером преко цијеви.

Прикључни отвор мјерача натпритиска треба да има херметички затварач.

7. Својства кориштеног материјала

Члан 114.

Материјал за израду елемената система за провјетравање мора бити еластичан, живав и негорив.

Материјал за израду елемената за заштиту од ударног вала треба да буде отпоран на топлотно оптерећење од 473 К у трајању од 180 минута.

Члан 115.

Материјали који се употребљавају за заштиту елемената система за провјетравање од корозије морају испуњавати услове из члана 66. ове уредбе.

8. Поступак и начин контролисања и верифицирања својства, карактеристика и квалитета елемената система за провјетравање и осталих елемената склоништа

Члан 116.

Након завршене монтаже система за провјетравање и опреме за затварање отвора у склоништу треба провјерити:

- 1) количину зрака за нормално и заштитно провјетравање која се доводи у склониште кроз отворе за довод зрака при машинском и ручном погону и то тако да се у обзир узму сви отпори односно њихови симулатори (филтри за колективну заштиту, пјешчани предфилтер);
- 2) дјеловање вентила за регулисање надпритиска и протуударних вентила за регулисање надпритиска те достигнути надпритисак у склоништу при заштитном вентилисању;
- 3) функције свих елемената система за зрачење склоништа;
- 4) ниво буке;
- 5) условно трајање надпритиска.

Члан 117.

Условно трајање надпритиска одређује се мјерењем опадања надпритиска од почетног $P_1=250$ Па на $P_2= 50$ Па у затвореном простору боравака ако су затворени сви отвори за кретање и други отвори у склоништу. Условно трајање надпритиска у интервалу $P_1=250$ Па до $P_2= 50$ Па у временском интервалу од 15 минута не смије бити већи од 60%.

XI - ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКЕ И КОМУНИКАЦИЈСКЕ ИНСТАЛАЦИЈЕ И УРЕЂАЈИ

1. Инсталације у склоништу

Члан 118.

Склоништа морају да имају инсталације за:

- 1) основну расвјету;
- 2) резервно освјетљење;
- 3) снагу;
- 4) телекомуникацијске уређаје.

Електроенергетски и комуникацијски уређаји и инсталације у склоништима морају испуњавати и услове за влажне просторије те посебне захтјеве због могућих вибрација и импулса у случају експлозија.

2. Извори електричне енергије

Члан 119.

Електрични потрошачи у склоништу напајају се из дистрибутивне електричне мреже, резервног извора електричне енергије у објекту или властитог резервног извора електричне енергије.

За резервни самостални извор користе се агрегати на моторни погон. Довод и одвод зрака за моторни погон мора бити изведен одвојено од система за провјетравање склоништа.

Помоћна расвјета може се напајати ручним електричним генератором или помоћним акумулаторима, светиљкама које осигуравају најмање три сата електричне енергије из властитог акумулатора.

Ако у објекту у коме се налази склониште постоји резервни извор електричне енергије мора се и склониште напајати из тога извора електричне енергије.

3. Електроенергетске инсталације

Члан 120.

Разводни ормар електричне енергије у склоништу мора бити у простору за уређаје или у ходнику ако је довољно широк за несметано кретање.

Пролази каблова електричних инсталација кроз спољне зидове и зидове експанзионих комора морају бити непропусни за плин.

Члан 121.

Прекидачи помоћне расвјете морају се видно разликовати од других прекидача по облику или ознакама.

Члан 122.

Број електричних прикључница одређује се по нормативу, један комад на сваких 25 лица, а не мање од два комада у просторији за боравак.

4. Освјетљење

Члан 123.

Најмања просјечна освјетљеност при основном освјетљењу просторија за боравак и уређаја мора бити 80 лукса, а за остале просторије 50 лукса.

Освијетљен мора бити простор испред улаза у склониште и помоћни излаз.

Члан 124.

Као помоћно освјетљење користе се свјетилке чији свјетлосни извор има снагу од $0,2 \text{ W/m}^2$ основе, при чему снага једне свјетилке не смије бити мања од 5W. Површина основе која освјетљава једном свјетилком помоћног освјетљења не може бити већа од 50 m^2 .

Свјетилке основног и помоћног освјетљења морају бити заштићене од механичких оштећења.

Свјетилке помоћног освјетљења укључују се централно за просторије за боравак, а за остале просторије - локално.

5. Комуникацијски уређаји

Члан 125.

Телефонску инсталацију за везу са мјесном телефонском кабловском мрежом треба извести у просторији за боравак.

Члан 126.

Кабловско напајање за пријем радиосигнала треба извести од прикључка за антену до прикључка потрошача који треба да буде у просторији за боравак.

Прикључци корисника морају бити означени симболом за пријемне антене.

Антена мора бити направљена за пријем опсега врло високих фреквенција - ВХФ, ФМ, монтажног типа, у облику штапа и у складу са планом радио - веза у систему заштите и спасавања.

За учвршћивање антене треба са спољашње стране резервног улаза предвидјети одговарајући носач.

Члан 127.

Сва опрема у склоништу мора поред одредби ове уредбе бити у складу са важећим прописима и стандардима.

Члан 128.

Склоништа из члана 50. став 2. Закона о заштити и спасавању, која штите од механичких дејстава, могу штитити од топлотних, хемијских и радиоактивних дејстава, ако испуњавају услове из одредби чл. 12., 15., 16., и 17 ове уредбе.

Члан 129.

За склоништа допунске заштите није обавезна инсталација за присилно провјетравање, пјешчани предфилтер и филтер за РХБ заштиту. Због тога се код склоништа допунске заштите према потреби плански користе одредбе чл. 89. до 117. ове уредбе.

Површина простора за боравак у склоништима допунске заштите одређена је по нормативу 2 m^2 по лицу.

XII - ЗАКЛОНИ

Члан 130.

Као заклон за заштиту становништва од ратних дејстава сматра се дјелимично затворен простор, који је изграђен или прилагођен тако да по свом функционалном рјешењу, конструкцији и обликовању пружа ограничену заштиту од ратних дејстава.

Члан 131.

Заклони, зависно од мјеста на коме се граде, могу бити:

- 1) самостални заклони изван објеката (у даљем тексту: заклони изван објеката), и то:
 - отворени ровови;
 - покривени ровови;
 - природни и вјештачки објекти (шпиље, вртаче, увале, напуштене рудничке јаме, тунели, подвожњаци и сл.);
- 2) заклони у погодним укопаним или дјелимично укопаним просторијама постојећих и нових објеката (у даљем тексту: заклони у објектима), и то:
 - заклони у зградама и индивидуалним стамбеним објектима;
 - заклони у другим грађевинским објектима.

Заклони из става 1. тачка 1. овога члана, зависно од нивоа тла, могу бити: подземни, укопани, дјелимично укопани и надземни.

Отворени ровови и покривени ровови могу бити: дубоки, плитки или издигнути.

Заклони из става 1. тачка 2. овог члана, подразумјевају подрумске просторије, потпуно или дјелимично укопане у тло. Ови заклони морају бити пројектовани и изграђени у складу са одредбама чл. 46. до 63. ове уредбе.

Члан 132.

Заклони се морају градити на мјестима која нису непосредно угрожена од других објеката, постројења, материјала и предмета, који могу за законе представљати извор опасности.

Заклони изван објеката морају бити лако приступачни.

Одстојање од заклона до најудаљенијег мјеста са кога се врши запосједање заклона износи највише 250 м.

Вертикална удаљеност рачуна се троструко.

Члан 133.

Заклони изван објеката изграђују се на мјестима која су изван домета рушевина сусједних објеката.

Заклони у објектима из члана 131. став 1. тачка 2. ове уредбе изграђују се тако да имају излаз изван домета рушевина, односно излаз непосредно повезан са сусједним објектом.

Члан 134.

Положај заклона изван објеката треба одредити на слободним површинама изван траса подземних инсталација (водоводних, канализацијских, плинских, телефонских, грејних, електричних и др.).

Члан 135.

Отворени ровови и покривени ровови изграђују се за смјештај највише 60 лица, с тим да у једном дијелу рова, који се простире праволинијски, не смије да буде смјештено више од 15 лица.

Јаме се изграђују за индивидуални смјештај.

Капацитет заклона у објектима одређује се зависно од врсте, отпорности и положаја објекта у коме се заклон налази.

Члан 136.

Заклони се, у правилу, уређују за сједење, осим отворених рова који се изграђују за стајање.

Отворени ровови и покривени ровови треба да буду изведени тако да се могу у каснијим фазама изградње прилагодити за склоништа допунске заштите.

Члан 137.

Основни дијелови отворених рова и покривених рова изграђују се по изломљеној траси чији пријеломни угао износи од 90° до 120°.

Међусобна удаљеност заклона не може бити мања од 15 м.

Заклони морају имати улаз, односно излаз, простор за боравак и тоалет.

Члан 138.

Заклони за смјештај преко 50 лица морају имати резервни излаз.

Улаз у заклон може бити хоризонталан или у нагибу са рампом, односно степеницама.

Свјетла ширина улазног отвора у заклону треба да износи најмање:

- 1) за 50 лица - 62,5 цм;
- 2) за 100 лица - 80 цм;
- 3) за 150 лица - 100 цм;
- 4) за 200 лица - 25 цм.

Отворени ровови и покривени ровови за смјештај до 15 лица морају имати један улаз, а за смјештај преко 15 лица морају имати два улаза постављена на супротним крајевима.

Оса улаза у ров, поставља се, у правилу, управно на правац трасе рова.

Свјетла ширина улаза у ров једнака је ширини рова и мора бити усклађена са Уредбом из члана 22. ове уредбе.

Члан 139.

Простор за боравак у заклонима износи 1,5 м² површине основе по једном лицу, а у рову износи 60 цм дужине рова по једном лицу.

Висина заклона у објектима осигурава се зависно од димензије објекта у коме се заклон налази.

Висина рова износи најмање 190 цм.

Свјетла ширина рова износи, и то:

- 1) за стајање - при дну 40 цм, а при врху 70 цм
- 2) за сједење - при дну 80 цм, а при врху 110 цм.

Члан 140.

У заклонима треба предвидјети један тоалет за 30 лица.

Тоалети се осигуравају као септичка јама или као тоалетна посуда.

Септичке јаме граде се у отвореним рововима и покривеним рововима.

Запремина септичке јаме, односно број тоалетних посуда одређује се по нормативу 1,3 литра на дан по једном лицу.

Тоалетни простори у отвореним рововима и покривеним рововима треба да буду у виду ниша које су од простора за боравак одвојене лаком преградом.

Члан 141.

За израду заклона из члана 131. став 1. тачка 2. ове уредбе могу се употријебити све врсте грађевинског материјала.

Члан 142.

Заштитне особине заклона из члана 131. став 1. тачка 2. ове уредбе осигуравају се:

- 1) димензионисањем елемената конструкције према одредбама важећих техничких прописа у грађевинарству. При прорачуну за стање граничне отпорности парцијални коефицијент сигурности за нарочито оптерећење износи $\gamma = 1.0$. У колико се прорачун врши по методи допуштених напона дозвољени напони за неочекивана дејства могу се увећати до 50%.
- 2) дебљином елемената конструкције зависно од врсте употријебљеног материјала:
 - од бетона - дебљине најмање 20 цм;
 - од опеке или камена - дебљине најмање 40 цм;
 - од пијеска или шљунка - дебљине најмање 70 цм;
 - од збијене земље - дебљине најмање 80 цм;
 - од обле грађе дебљине најмање 40 цм.

Код слојевитих конструкција изграђених од разнородних материјала, укупна дебљина слојева мора одговарати еквивалентној дебљини било ког материјала из става 1. тачке 2. овог члана.

Члан 143.

Под заклона треба, у правилу, да се налази најмање 30 цм изнад нивоа подземне воде.

Отворени ровови и покривени ровови треба да имају уздужни пад, а по потреби, и дренажни канал на дну рова.

Воду која се сакупља у рову треба одводити изван рова или у дренажне јаме, односно у бунаре који се постављају на најнижа мјеста рова.

Дренажна јама за прикупљање воде мора бити покривена, ако није испуњена шљунком или другим порозним материјалом.

Од површинске воде ровове треба осигурати израдом канала на одстојању 2 до 3 м од ивице рова.

Члан 144.

У покривеним рововима треба извести хидроизолацију, ако за то постоје услови. Хидроизолацију треба извести уобичајеним поступцима у грађевинарству или импровизацијом приручним средствима.

Члан 145.

У законима треба предвидјети најнужнију опрему за самоспа-савање.

У законима се користи индивидуална опрема за боравак, посуде за храну и воду, опрема за прву помоћ и минимум обавезних средстава за личну заштиту од ратних дејстава.

XIII - КОНТРОЛА И ОДРЖАВАЊЕ ОПРЕМЕ, ИНСТАЛАЦИЈА И УРЕЂАЈА У СКЛОНИШТУ

1. Опрема склоништа, инсталације и уређаји

Члан 146.

Опрема склоништа, инсталације и уређаји су:

- 1) опрема за затварање отвора за кретање;
- 2) инсталације и уређаји за одвод зрака и елементи за заштиту од ударног вала;
- 3) инсталације и уређаји за довод зрака;
- 4) инсталације и уређаји за чишћење зрака;
- 5) инсталације и уређаји за расподелу зрака;
- 6) инсталације и уређаји за контролу система за провјетравање.

2. Именовање органа за преглед склоништа

Члан 147.

Техничке и контролне прегледе и издавање употребних дозвола за склоништа може вршити надлежни орган, односно општинска служба за управу, у складу са чл. 48. до 50. Закона о грађењу.

Надлежни орган из става 1. овога члана, мора испуњавати све услове из члана 50. Закона о грађењу.

3. Техничко испитивање

Члан 148.

Техничко испитивање се обавља за новоизграђена склоништа основне заштите, то:

- 1) техничко испитивање у току градње;
- 2) техничко испитивање по завршетку градње.

Техничко испитивање склоништа обухвата:

- 1) преглед конструкције;
- 2) преглед опреме за затварање отвора за кретање;
- 3) преглед инсталација и уређаја за одвод зрака и елемената за заштиту од ударног вала;
- 4) преглед инсталација и уређаја за довод зрака;
- 5) преглед инсталација и уређаја за чишћење зрака;
- 6) преглед инсталација и уређаја за расподелу зрака;
- 7) преглед инсталација и уређаја за контролу система за провјетравање;
- 8) преглед електроенергетских и других инсталација;
- 9) преглед опреме за боравак.

Код техничког прегледа склоништа морају се провјерити још и:

- 1) записници мјерења електричних и машинских уређаја, инсталација и канализације;
- 2) потврда о извршеној ревизији пројектне документације за склоништа;
- 3) упутство за кориштење склоништа;
- 4) упутство за одржавање склоништа.

Испитивање из става 1. овога члана, врши се у складу са одредбама чл. 48. до 60. Закона о грађењу.

Члан 149.

Један извод записника о извршеном техничком прегледу предвиђеног у одредбама чл. 48. до 60. Закона о грађењу, доставља се и кантоналној управи цивилне заштите и општинској служби цивилне заштите.

4. Одржавање склоништа и контролни преглед склоништа

Члан 150.

Склоништа се морају редовно одржавати. Корисник склоништа мора имати књигу одржавања, у коју се уносе подаци о органу који има надлежност над склоништем и кориснику склоништа, о контролним испитивањима, извршеним инспекцијским прегледима и мјерама које треба предузети за санирање недостатака у случају утврђивања недостатака који нарушавају заштитну функцију склоништа.

Кантонална управа цивилне заштите својим општим актом регулисат ће начин одржавања и кориштења јавних склоништа у миру, у складу са чланом 59. став 2. и чланом 60. Закона о заштити и спашавању.

Општим актом из става 2. овога члана, утврђује се и висина закупнине у складу са чланом 60. став 1. Закона о заштити и спашавању.

Уколико је корисник склоништа приликом склапања уговора о закупу склоништа са кантоналном управом цивилне заштите, прихватио услове за санацију, адаптацију, одржавање и сл. износ закупнине ће се умањити за ту вриједност.

Висину трошкова из става 4. овог члана, корисник склоништа доказује приложеним рачунима, важећим сертификатима и код контролног испитивања утврђеним стањем.

Поред услова из става 4. овог члана, закупнина се може свести на најмањи износ или се не би требала наплаћивати, ако склониште користе (удружења ратних војних инвалида или организације које у својим програмима рада имају утврђене задатке и активности за заштиту и спашавање и сл.), под условом да се склоништа редовно одржавају у исправном и функционалном стању.

Члан 151.

Контролни преглед склоништа основне и допунске заштите обавља се сваке пете године. На основу контролног прегледа склоништа из става 1. овог члана, израђује се записник о техничкој исправности склоништа.

Уколико се установе недостаци приликом прегледа из става 1. овог члана, у записник се уносе недостаци са роковима за отклањање тих недостатака. Провјера отклањања недостатака је обавезна и записнички се констатира.

Уколико се приликом контролног прегледа констатира да прописана санитарна, ватрогасна и самоспасилачка, као и опрема за боравак нису у исправном и достатном стању, то се записнички се констатира и налаже да се поменута опрема и средства набаве у року од 90 дана за постојећа склоништа, а за новоизграђена склоништа ова средства се морају набавити у року од 90 дана од дана издавања употребне дозволе.

Контролни преглед из става 1. овог члана, обухвата прегледе из члана 148. ове уредбе и функционално испитивање склоништа (само код склоништа основне заштите).

Члан 152.

По један примјерак записника из члана 151. став 1. ове уредбе, доставља се кантоналној управи цивилне заштите и општинској служби цивилне заштите.

XIV - НАДЗОР НАД ПРИМЈЕНОМ ОВЕ УРЕДБЕ

Члан 153.

Надзор над примјеном ове уредбе врши Федерално министарство просторног уређења и околиша и кантонално министарство надлежно за послове просторног уређења и околиша, сваки по питању из своје надлежности с тим што у контроли учествују и представници кантоналне управе цивилне заштите, за склоништа за која је надлежна та управа, а за остала склоништа представник општинске службе цивилне заштите.

На подручју на коме се за изградњу склоништа користе општи прописи из области градње објеката, надлежан је инспектор кантоналног министарства надлежног за послове просторног уређења и околиша.

XV - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 154.

За склоништа изграђена до ступања на снагу Закона о заштити и спашавању, која немају употребну дозволу, провест ће се поступак за издавање ове дозволе у складу са одредбама чл. 48. до 60. Закона о грађењу и члана 151. ове уредбе.

Члан 155.

Блоковска, кућна и склоништа у привредним друштвима која нису приватизована, а која су изграђена до ступања на снагу Закона о заштити и спашавању, морају се прилагодити одредбама ове уредбе.

Када се изврши прилагођавање склоништа из става 1. овог члана, према одредбама ове уредбе, та склоништа постају јавна склоништа или склоништа допунске заштите, зависно од налаза контролног испитивања које се изврши у складу са чланом 154. ове уредбе.

Надзор над прилагођавањем склоништа из става 1. овог члана, врши кантонална управа цивилне заштите, односно општинска служба цивилне заштите, сваки у односу на склоништа која им припадају.

Контролно испитивање из члана 154. ове уредбе и прилагођавање склоништа из става 1. овога члана, извршиће се најкасније у року од једне године од дана ступања на снагу ове уредбе.

Трошкове контролног испитивања сноси кантонална управа цивилне заштите.

Члан 156.

Кантони и општине су дужни у року од једне године од дана ступања на снагу ове уредбе, ускладити своје прописе о грађењу са одредбама ове уредбе.

Члан 157.

Даном ступања на снагу ове уредбе престаје примјена Правилника о техничким нормативима за изградњу склоништа ("Службени лист СФРЈ", број 55/83).

Члан 158.

Ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

В број 158/05

23. марта 2005. године

Сарајево

Премијер

др. **Ахмет Хаџипашић**, с.р.

На основу члана 61. Закона о заштити и спаšаванју људи и материјалних добара од природних и других несрећа ("Службене новине Федерације БиХ", број 39/03) и члана 8. став 4. Закона о просторном уређењу ("Службене новине Федерације БиХ", број 52/02), Влада Федерације Босне и Херцеговине, на приједлог Федералне управе цивилне заштите и Федералног министарства просторног уређења и околиша, доноси

UREDBU

O MJERILIMA, KRITERIJIMA I NAČINU IZGRADNJE SKLONIŠTA I TEHNIČKIM NORMATIVIMA ZA KONTROLU ISPRAVNOSTI SKLONIŠTA

I - OPĆE ODREDBE

Члан 1.

Овом уредбом, у складу са законом, утврђују се мјерила и критерији о начину изградње склоништа и технички нормативи за контролу исправности склоништа, подручја гдје се требају градити склоништа, као и услови за изградњу и одржавање склоништа на подручју Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Федерација).

При планирању, пројектовању и изградњи склоништа примјенјиват ће се одредбе Закона о просторном уређењу ("Службене новине Федерације БиХ", број 52/02), Уредбе о јединственој методологији за израду докумената просторног уређења ("Службене новине Федерације БиХ", број 63/04).

Члан 2.

Склоништем, у смислу ове уредбе, подразумјева се двонамјенски објекат или посебан објекат који се користи за заштиту људи и материјалних добара од ваздушних, ракетних, топовских, минобацачких и других напада, употребе радиоактивних, хемијских и биолошких средстава, односно настанка опасности од тих средстава услед техничко - технолошких несрећа, као и за смјештај евакуисаних грађана у случају природне и друге несреће.

Склоништа из става 1. овог члана граде се као склоништа основне заштите и као склоништа допунске заштите.

Члан 3.

Склоништа се, у правилу, граде у склопу објеката или као посебни објекти.

Као двонамјенски објекат, односно двонамјенска просторија, у смислу ове уредбе, сматра се грађевински објекат, односно дио грађевинског објекта који се у миру може користити за одређене привредне или друге намјене, а у рату за скланјање људи и материјалних добара.

Организовање простора и опреме склоништа за мирnodopske намјене морају бити прилагодене брзом уклањању (монтажно - демонтажни елементи прилагодени једноставној манипулацији), тако да се у случају опасности склониште може одмах прилагодити условима коришћења за скланјање људи и материјалних добара.

II - PLANIRANJE I IZGRADNJU SKLONIŠTA

Члан 4.

Потребе за изградњу склоништа утврђују се на основу процјене угрожености подручја кантона, односно подручја општине од ратних дејстава или одређених природних и других несрећа и потребе за скланјањем људи и материјалних добара која могу бити у рату угрожена ратним дејствима, а у миру одређеним природним и другим несрећама.

На основу процјене из става 1. овог члана, документ који се односи на просторно уређење обавезно садржи и прилог о склоништима који обухвата детаљне урбанистичко-техничке увјете изградње склоништа ускладене са нивоом документа просторног уређења.

Просторни план кантона дефинише размјештај склоништа на подручју кантона са макролокацијом, врстом и оријентационим капацитетом.

Просторни план општине, односно града и просторни план подручја посебних обилежја (уколико је дефинисана градња овог објекта у документу који разрађује шире подручје) дефинише локацију, врсту и капацитет ових објеката, у показатељима који су у складу са нивоом просторног плана.

Урбанистички план на основу преузетих података из докуманата просторног уређења ширег подручја детаљније разрађује, поред наведених података и зоне гравитације, отпорност и тд.

Регулациони план, уколико обухвата локалитете са објектима у којима се треба да граде склоништа детаљно разрађује податке из става 2. овог члана, а нарочито: локацију са припадajuћом парцелом, габарите објекта са грађевинским и регулационим линијама, јасно назначене прилазе, инфраструктурну повезаност и друге темелјне податке о објекту.

Урбанистички пројекат у оквиру идејних рјешења свих објеката разрађује и идејно рјешење склоништа (уколико је пројектом обухваћено), а у складу са условима презентираним из плана ширег подручја.

Сагласност на планове из одредба овога члана који се односе на склоништа даје кантонална управа цивилне заштите у сарадњи с кантонaлним органом управе који је надлежан за послове просторног уређења кантона.

Члан 5.

За јавна склоништа могу се користити погодни подземни јавни и комунални објекти који су прилагодени за ту намјену.

Подземним комуналним објектима, у смислу ове уредбе, сматрају се: подземни пролази, јавни подземни parking простори и гараже, тунели, подземни дијелови жељезничких станица и станица јавног градског саобраћаја и други погодни комунални објекти.

Члан 6.

Инвеститор приликом изградње објеката из члана 5. ове уредбе, обавезан је те објекте прилагодити и за потребе скланјања људи и материјалних добара.

За објекте из члана 5. ове уредбе, урбанистичко - техничке услове у изведбеном плану утврђује кантонални орган управе надлежан за просторно уређење, уз претходно прибављено мишљење кантоналне управе цивилне заштите.

Члан 7.

Склоништа се граде на основу изведбене пројектне документације.

Пројектна документација мора бити урађена на начин дефинисан чл. 24. до 29. Закона о градењу.

Члан 8.

Кантон може повјерити вођење стручних послова vezаних за ревизију и овјеру пројеката склоништа одговарајућем стручном органу уколико нема стручни орган који може квалификовано да обавља ове послове.

Трошкове прегледа пројектно - техничке документације сноси инвеститор.

Члан 9.

На изграђеном дијелу ужег урбаног подручја општине може се вршити прилагодивање погодних просторија за склониште допунске заштите.

Одлуку о прилагодивању погодних просторија из става 1. овог члана за скланјање, на приједлог опćинске службе цивилне

zaštite i općinske službe za prostorno i urbanističko planiranje, donosi općinsko vijeće.

Član 10.

Skloništa osnovne zaštite grade se kao samostalni objekti ili kao dijelovi građevinskog objekta.

Stepen zaštite skloništa osigurava se poštivanjem sljedećih parametara, i to:

- 1) zaštitna osobina;
- 2) veličina (kapacitet - broj lica koji boravi u skloništu);
- 3) vrijeme mogućeg neprekidnog boravka.

Član 11.

Zaštitne osobine skloništa određuju se otpornošću na dejstva koje skloništa izdrže, a da ne bi bila oštećena njihova funkcija, i to:

- 1) mehaničko dejstvo - veličina nadpritiska zračnog udarnog vala eksplozije (u daljnjem tekstu: nadpritisk) i težina urušenog materijala;
- 2) radioaktivnom dejstvu - s jačinom i intenzitetom radioaktivnog zračenja;
- 3) toplotno dejstvo - s intenzitetom i količinom toplote;
- 4) hemijsko i biološko dejstvo - s koncentracijom otrovnih materija u vanjskom okruženju.

Zaštitne osobine skloništa izražavaju se veličinom nadpritiska pri čemu se u obzir uzimaju i zaštitne osobine u pogledu dejstava iz stava 1. ovog člana (u daljnjem tekstu: obim zaštite).

Član 12.

Skloništa se razlikuju po obimu zaštite, koji određuju njihove zaštitne osobine, i to:

- 1) sklonište dopunske zaštite mora imati:
 - obim zaštite do 50 kPa nadpritiska;
 - funkcionalno uređene prostorije u skladu sa ovom uredbom opremljene za 24 satni neprekidni boravak do 50 ljudi.
- 2) sklonište osnovne zaštite mora imati:
 - obim zaštite od 50 do 100 kPa nadpritiska;
 - funkcionalno izgrađene prostorije u skladu sa ovom uredbom opremljene za sedmodnevni neprekidni boravak do 300 ljudi i više.

Član 13.

Skloništa osnovne zaštite izgrađuju se u objektima koji su namijenjeni za sljedeće potrebe:

- 1) zdravstvene ustanove s više od 50 ležaja;
- 2) vaspitno - obrazovne ustanove za više od 50 djece;
- 3) redovno obrazovanje za više od 100 učenika obrazovnog programa;
- 4) javno - telekomunikacijskim centrima;
- 5) televizije i radio postaje i drugim objektima ovakve namjene ako se grade na području Federacije BiH;
- 6) željezničkim i autobuskim stanicama;
- 7) aerodromima;
- 8) važnijim energetskim i industrijskim objektima koji će u slučaju rata obavljati poslove od posebnog značaja za odbranu i zaštitu;
- 9) hotelima;
- 10) ustanove za zaštitu dobara kulturno - istorijskog nasleđa (muzeji, galerije, arhive, biblioteke i drugi objekti od istorijskog značaja).

Skloništa osnovne zaštite grade se i u vojnim objektima kao što su stacionarni - telekomunikacijski objekti, uređeni položaji i sjedišta operativnih komandi.

III - MJERILA I KRITERIJI ZA IZGRADNJU SKLONIŠTA

Član 14.

Veličina skloništa određuje se tako da se osigura sklanjanje:

Veličina skloništa određuje se tako da se osigura sklanjanje:

- 1) u objektima namijenjenim zdravstvenim ustanovama: za broj uposlenih u najbrojnijoj smjeni i predviđen broj bolesnika, odnosno u obimu koji omogućava obavljanje najnužnije medicinske djelatnosti;
- 2) u obdaništima, osnovnim, srednjim, visokoškolskim ustanovama: za štice, učenika, đaka ili studenata u smjeni i za $2/3$ uposlenih u najbrojnijoj radnoj smjeni;

3) u hotelima: najmanje za $1/2$ ukupnog broja ležaja i za $2/3$ uposlenih u najvećoj smjeni;

4) u objektima željezničkih i autobuskih stanica i aerodromima: za prosječan jednosatni broj putnika na tim mjestima i za $2/3$ uposlenih u najbrojnijoj smjeni. Prosječan jednosatni broj putnika izračunava se tako da se polovina popunjenosti sjedišta u vozu, autobusima i avionima koji dnevno dolaze i odlaze, dijeli brojem 16;

5) u objektima namijenjenim javnim telekomunikacijama, televiziji i radiju i ovakvim sličnim objektima koji se grade na području Federacije BiH, važnim energetskim i industrijskim objektima u kojima će se obavljati djelatnost od posebnog značaja za odbranu i zaštitu, za $2/3$ uposlenih i za procijenjeni broj posjetilaca;

6) u ustanovama za zaštitu dobara kulturno - istorijskog naslijeđa: za $2/3$ uposlenih u najbrojnijoj smjeni i za $2/3$ predviđenog broja posjetilaca;

7) za javna skloništa - prema procijenjenom broju stanovnika koji se mogu zateći na javnom mjestu, u poluprečniku gravitacije toga skloništa.

Član 15.

Javna skloništa se grade kao skloništa osnovne zaštite i trebaju ispunjavati sljedeće uslove:

- 1) moraju biti projektovana i izgrađena na način koji osigurava nesmetan pristup i kretanje licima sa teškoćama u kretanju, kao i da se tokom njihovog korištenja izbjegnemo mogućnosti njihovih ozljeda;
- 2) lokacija skloništa mora biti takva da se u sklonište može doći u najkraćem vremenu, pri čemu treba u obzir uzeti da udaljenost ulaza u sklonište do najudaljenijeg mjesta iz koga se ide u sklonište iznosi najviše 250 m; vertikalna udaljenost se računa trostruko;
- 3) sklonište mora biti udaljeno najmanje 25 m od lako zapaljivih materija i otrovnih gasova, kao i od eksplozije opasnih materija;
- 4) da je osigurano bezbjedno napuštanje skloništa ako se objekat poruši ili uruši dio objekta u kojem se nalazi sklonište.

Član 16.

Domet ruševina, odnosno odstojanje do koga se glavne količine ruševina rasprostiru prilikom razaranja zgrada, mjereno upravno na strane osnove zgrade, iznosi:

- 1) Kod zidanih zgrada: $d = H/3$
- 2) Kod skeletnih zgrada: $d = H/4$,

gdje je:

d - domet ruševina u m,

H - visina kuće ili objekta u m, mjereno od površine tla do donje ivice krova.

Član 17.

Kroz sklonište ne smiju prolaziti instalacije za vodovod, kanalizaciju, grijanje i gas, kao ni električne instalacije visokog napona koje ne pripadaju skloništu.

U dvonamjenskim skloništima, instalacije za vodu, kanalizaciju i grijanje moraju biti izvedene u posebnom prostoru koji je izvan skloništa. Taj prostor omogućava odvajanje napajanja kada treba sklonište upotrijebiti za osnovnu funkciju, a mora imati uređaje, sigurnosne i protuudarne ventile za sve vrste instalacija.

Ukoliko se skloništa grade u sklopu objekata, sukladno članku 52. stavak 1. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća (u daljnjem tekstu: Zakon o zaštiti i spašavanju), u skloništima se ne smiju nalaziti kontrolni, razvodni i drugi šahtovi, dimnjaci, dimovodi, kanali za ventilaciju i razne odvodne cijevi (za smeće, kišnicu i dr.) koji ne pripadaju skloništu.

IV - FUNKCIONALNA RJEŠENJA SKLONIŠTA

1. Ulaz

Član 18.

Ulaz u sklonište treba konstruisati tako da sredstva za zatvaranje ulaznog otvora budu zaštićena od neposrednog mehaničkog, toplotnog i radioaktivnog dejstva oružja ili kontaminacije.

Član 19.

Otvor skloništa koji se koristi samo u vrijeme mira, a neposredno je izložen mehaničkom, toplotnom, radioaktivnom i hemijskom dejstvu oružja, zatvara se hermetički sredstvom za zatvaranje otvora otpornim na proboj.

Kada prestane mirnodopsko korištenje otvora iz stava 1. ovog člana, otvor se mora zatvoriti i isključiti iz upotrebe.

Član 20.

Broj i minimalne dimenzije ulaznih otvora u sklonište su sljedeći:

- 1) za skloništa do 100 lica jedan svijetli otvor 100/200 cm;
- 2) za skloništa preko 100 do 200 lica po jedan svijetli otvor 120/200 cm ili po jedan svijetli otvor 100/200 cm na svakih 100 lica;
- 3) za skloništa preko 200 lica jedan svijetli otvor 120/200 na svakih 200 lica.

Član 21.

Ispred ulaznog otvora može se po potrebi proširiti ulazni hodnik. Dimenzije tog proširenja određuju se prema vrsti i konstrukciji sredstava za zatvaranje ulaznog otvora tako da se svijetli ulazni otvor i svijetli otvor ulaznog hodnika, ne smanjuju kada su vrata otvorena.

Član 22.

Ulazni hodnik skloništa, kao samostalnog objekta, može biti vodoravan ili u nagibu - sa rampom, odnosno sa stepenicama, u skladu sa Uredbom o prostornim standardima, urbanističko-tehničkim uslovima i normativima za sprečavanje stvaranja svih barijera za osobe sa umanjnim tjelesnim sposobnostima ("Službene novine Federacije BiH," broj 10/04);

Ulazni hodnik skloništa dopunske zaštite kao samostalnog objekta, treba da ima najmanje jedan vodoravni i jedan kosi zalom.

Ulazni hodnik skloništa osnovne zaštite, kao samostalnog objekta, mora imati najmanje dva vodoravna zavoja pod uglom $d = 90^\circ \pm 15^\circ$, razmjere između dužnih osa pravouglonog dijela hodnika i svijetla širina hodnika mora biti što veća i tolika da ulazni otvor nije neposredno izložen dejstvima iz člana 11. ove uredbe.

Član 23.

Svijetla širina ulaznog hodnika u sklonište iznosi najmanje:

- 1) za prolaz do 100 lica 120 cm;
- 2) za prolaz više od 100 lica do 200 lica 140 cm;
- 3) za prolaz 200-300 lica 180 cm.

Najmanja svijetla visina ulaznog hodnika u sklonište iznosi 220 cm.

Član 24.

Ako se predviđa da se u sklonište ulazi iz podrumске prostorije, ulazni hodnik treba da je paralelan sa ulaznim otvorom uz proširenje u skladu sa članom 22. ove uredbe.

Ulazni hodnik mora pokrивati ulazni otvor s jedne, odnosno s obje strane za veličinu:

$$L = 1,5 \times \check{S}, \text{ gdje je } \check{S} - \text{ širina hodnika.}$$

2. Pomoćni izlaz

Član 25.

Pomoćni izlaz iz skloništa mora biti konstruisan tako da je sredstvo za zatvaranje izlaznog otvora zaštićeno od neposrednog mehaničko - toplotnog i radioaktivnog dejstva.

Član 26.

Ispred elemenata za zatvaranje izlaznog otvora, obrazuje se, po potrebi, proširenje izlaznog hodnika. Dimenzije tog proširenja određuju se prema vrsti i konstrukciji sredstva za zatvaranje otvora i elemenata sistema za provjetravanje, tako da se svijetli otvor izlaza i izlaznog hodnika ne smanjuje kad su vrata otvorena.

Član 27.

Hodnik pomoćnog izlaza - kanal rezervnog izlaza i usisni otvor moraju voditi izvan područja rušenja objekta.

Hodnik pomoćnog izlaza, u pravilu se upotrebljava za dovod zraka i mora imati vodoravni ili vertikalni zalom pod uglom $\alpha = 90^\circ \pm 15^\circ$.

Pomoćni izlaz iz skloništa može se izvesti kao ulaz, u skladu sa odredbama čl. 18. do 24. ove uredbe.

Vertikalno okno mora imati penjalice, metalne ljestve ili stepenice.

U skladu sa Uredbom iz člana 22. ove uredbe, za osobe sa umanjnom tjelesnom sposobnošću treba osigurati iznošenje iz skloništa.

Član 28.

Dimenzije hodnika pomoćnog izlaza iz skloništa su:

- 1) za pravougli presjek: 80 cm x 140 cm;
- 2) za kružni presjek \varnothing 100 cm.

Najmanje dimenzije hodnika pomoćnog izlaza iz skloništa iznose:

- 1) za kvadratni presjek: 60 x 60 cm;
- 2) za kružni presjek: \varnothing 80 cm.

Lica sa umanjnim tjelesnim sposobnostima koje se u određenom momentu nalaze u skloništu, u slučaju napuštanja skloništa kroz pomoćni izlaz trebaju se iznositi na nosilima ili izvoditi uz pomoć drugih lica.

Član 29.

3. Prostorije skloništa

Skloništa moraju imati ovisno od kapaciteta sljedeće prostorije:

Red. broj	NAZIV PROSTORIJE U SKLONIŠTU	do 50 lica	do 300 lica	preko 300 lica
1	2	3	4	5
1.	PROSTORIJE ZA KRETANJE (Ustava ulaza)	0	0	0
	Ustava pomoćnog izlaza		0	0
	Prostorija za dekontaminaciju		(0) ⁺	(0) ⁺
2.	PROSTORIJA ZA BORAVAK	0	0	0
3.	SANITARNE PROSTORIJE (Nužnik)	0	0	0
	Predprostor		0	0
	Prostorija za otpatke i ekspanziona komora	0	0	0
4.	PROSTORIJE ZA UREĐAJE Prostorije za ventilacione i električne uređaje		0	0
	Prostorija za prefiltrar i ekspanziona komora	(0)	0	0
5.	DRUGE PROSTORIJE Prostorija za vodu		0	0
	Prostorije za rukovodioca skloništa			(0)
	Ostava za hranu, opremu, pribor i alat		(0)	(0)
	Prostorija za podgrijavanje hrane			(0)
	Prostorija za pružanje medicinske pomoći			(0)

0 - prostorije koje moraju da imaju skloništa

(0) - prostorije koje mogu da imaju skloništa

+ - samo u skloništima u kojima se predviđa ulazak i izlazak specijaliziranih ekipe civilne zaštite za vrijeme opasnosti

a) Prostorije za kretanje

Član 30.

Najmanja površina ustave ulaza određuje se po normativu 0,03 m² po jednom licu s tim što ukupna površina ustave ulaza ne može biti manja od 3 m².

Ako se ustava ulaza koristi za odlaganje otpadaka mora se povećati.

Visina ustave ulaza ne može da bude manja od 220 cm.

Otvori ustave ulaza zatvaraju se vratima.

Član 31.

Spoljna vrata ustave ulaza moraju biti otporna na nadpritisak iz člana 19. ove uredbe. Unutrašnja vrata ustave ulaza moraju biti otporna na toplotni udar, moraju se hermetički zatvarati i otvarati u prostor ustave ulaza.

Propusna moć unutrašnjih vrata ustave ulaza mora biti jednaka propusnoj moći spoljašnjih vrata ustave ulaza.

Ustava ulaza može imati i vrata prema prostoru za otpatke koja se otvaraju u prostor ustave ulaza, a otporna su na toplotni talas i hermetički se zatvaraju.

Otvor za odvod iskorištenog zraka iz prostorija za boravak u ustavu ulaza zatvara se ventilom za podešavanje nadpritiska, otvor za odvod iskorištenog zraka iz ustave ulaza odvodi se protuudarnim ventilom za održavanje nadpritiska.

Član 32.

Površina ustave pomoćnog izlaza mora biti najmanje 3 m².

Visina ustave pomoćnog izlaza ne smije biti manja od 220 cm i mora biti prilagođena visini nasipa pješčanog predfiltera i ugradnji vrata u pješčani predfilter.

Član 33.

Otvor ustave pomoćnog izlaza zatvara se vratima veličine 80 cm x 200 cm ili kapkom veličine 60 cm x 60 cm, za skloništa do 50 lica.

Spoljašna vrata, odnosno kapak ustave pomoćnog izlaza treba da bude otporan na dejstva iz člana 19. ove uredbe. Unutrašnja vrata, odnosno kapak, treba da bude otporan na temperaturni talas, da se hermetički zatvara i da se otvara u ustavu pomoćnog izlaza.

Donja ivica unutrašnjeg kapka ustave pomoćnog izlaza treba da bude podignuta od kote poda skloništa za 40 cm do 50 cm.

Član 34.

Najmanja površina prostorije za dekontaminaciju određuje se po normativu od 0,045 m² po jednom licu, s tim što ukupna površina te prostorije ne može biti manja od 4,5 m².

Visina prostorije za dekontaminaciju jednaka je visini prostorije za boravak.

Prostorija za dekontaminaciju treba da ima:

- 1) na svakih 100 ljudi kabinu za pranje;
- 2) prostor za smještaj sredstava za radiološko-biološko-hemijsku zaštitu;
- 3) prostor za čistu odjeću i obuću za predviđeni broj ljudi specijalnih ekipa u skloništu;
- 4) prostor za kontaminiranu odjeću i obuću;
- 5) prostor za smještaj vode za dekontaminaciju.

Otvori prostorije za dekontaminaciju zatvaraju se vratima koja su otporna na temperaturni talas i koja se hermetički zatvaraju. Vrata između ustave i prostorije za dekontaminaciju otvaraju se u ustavu ulaza, a vrata između prostorije za dekontaminaciju i prostorije za boravak otvaraju se u prostoriju za dekontaminaciju.

b) Prostorije za boravak

Član 35.

Površina prostorije za boravak određuje se po sljedećim normativima:

- 1) najmanje $0,10 \left(6 + \frac{n}{100} \right) \text{m}^2$ po jednom licu u skloništu-

ma koja se prinudno provjetravaju, a ne klimatiziraju se, gdje je n - predviđeni broj lica u popunjenom skloništu.

- 2) najmanje 0,60 m² po jednom licu u skloništima koja se provjetravaju prinudno i klimatiziraju se.

Visina prostorije za boravak nesmije biti manja od 2,60 m, a u dvonamjenskom objektu, visina ove prostorije određuje se prema predviđenoj mirmodopskoj upotrebi.

Prostori za boravak, u pravilu, se predviđaju najviše za 100 lica i mogu biti međusobno odvojeni unutrašnjih montažnim zidovima.

c) Sanitarne prostorije

Član 36.

U skloništu potrebno je predvidjeti, zavisno od funkcije skloništa, određen broj toaleta za druge namjene.

U skladu sa Uredbom iz člana 22. stav 1. ove uredbe u skloništu treba predvidjeti i toalet za lica sa umanjnim tjelesnim sposobnostima, odnosno koje koriste kolica, dimenzija 225 x 225 cm tip- A ili 155 x 225 cm tip - B ili 190 x 190 cm tip - C .

Ako broj nužnika u skloništu ne zadovoljava uvjet, jedan toalet na 30 lica, u skloništu se dodatno predviđaju suhi toaleti.

Suhi nužnici moraju biti dimenzija 0,90 m x 1,20 m i imati predprostor sa vratima koja se sama zatvaraju. U predprostoru mora biti barem jedan umivaonik za tri toaleta. Najmanja površina predprostora iznosi 0,035 m² po jednom licu, ali površina predprostora ne smije biti manja od 1,50 m².

Član 37.

U skloništu treba predvidjeti prostoriju za otpatke, i fekalije. Površina prostora za ovu namjenu određuje se prema normativu od najmanje 0,03 m² po jednom licu.

Član 38.

Prostoriju za otpatke treba, u pravilu, koristiti kao ekspanzi- onu komoru u koju se ventilom za regulisanje nadpritiska dovodi iskorišteni zrak iz sanitarnih prostorija iz člana 37. ove uredbe i odvodi u spoljnu sredinu preko protuudarnog ventila za regulisanje nadpritiska. Otvor treba da se zatvara vratima koja su otporna na toplotni val i koja se hermetički zatvaraju, a otvaraju se u prostoriju za otpatke.

U skladu sa članom 36. stav 1. ove uredbe, sanitarne prostorije dvonamjenskih objekata koji se koriste u vrijeme mira grade se odvojeno od skloništa.

d) Prostori i prostorije za uređaje

Član 39.

Površina dijela prostora za ventilacione uređaje određuje se zavisno od vrste ventilacionog uređaja.

Dimenzije prostorije u koju se smješta generator jednosmje- rne struje iznose najmanje 0,80 x 1,20 m.

Površina dijela prostora za razvodni ormar sa električnom opremom mora da iznosi najmanje 1 m², s tim što se mora osiguru- rati slobodan prostor na udaljenosti od 0,80 m ispred razvodnog ormara.

Površina dijela prostora za rezervne filtere mora da iznosi od 0,5 m² do 1,0 m², zavisno od tipa primjenjenog filtera.

Svi uređaji navedeni u ovom članu, u pravilu, postavljaju se u jedan prostor.

Član 40.

Za smještaj pješčanih predfiltera, odnosno mehaničkih predfiltera osigurava se posebna prostorija. Prostorija za predfiltere treba da bude odvojena od prostorije za uređaje i od prostorije za boravak betonskim zidom debljine 40 cm.

Pristup u prostoriju za predfiltere mora biti predviđen iz ustave pomoćnog izlaza. Ulaz se hermetički zatvara vratima otpornim protiv toplotnog talasa koja se otvaraju u prostor za predfiltere.

Član 41.

Površina prostorije za smještaj predfiltera određuje se zavisno od broja, veličine i rasporeda jedinica od kojih se ti filtri obrazuju. Dno prostorije za pješčane predfiltere treba da bude sa nagibom od 2%. Na najnižoj tački te prostorije treba predvidjeti odvod kondenzovane vode iz pješčanog filtera u ustavu izlaza. Zračni prostor u prostoriji za predfiltere namjenjen je za ekspanziju udarnog vala.

e) Druge prostorije

Član 42.

Najneophodnije količine vode za piće i higijenske potrebe, treba držati u posebnom prostoru ili u prostoriji za boravak.

Površina prostora, odnosno prostorije određuje se zavisno od potrebne količine vode i usvojenog načina uskladištenja vode, odnosno treba da iznosi najmanje 0,025 m² po jednoj osobi.

Površina prostora za vodu osigurava se u prostoru za skladištenje opreme.

Za smještaj vode i hrane koju, u skloništu, donose korisnici, po pravili, koriste se neiskorišteni dijelovi prostora skloništa.

Veličina prostora za skladištenje opreme, određuje se prema količini opreme koju treba uskladištiti.

Član 43.

Veličina prostorija za rukovođenje i administraciju skloništa, ostave, kuhinje, medicinsku pomoć i drugih prostorija određuje se prema veličini i prvobitnoj namjeni skloništa.

4. Obrada unutrašnjih prostorija

Član 44.

Podovi skloništa moraju biti ravni i glatki, ali ne i klizavi. Podna obloga mora biti izrađena od materijala koji se lako čisti, pere i dekontaminira i mora biti otporna na habanje.

Hodne površine moraju biti protuklizno obrađene, pragovi moraju biti zaobljeni, a razlika u visinama ne smije biti veća od 2 cm, u skladu sa Uredbom iz člana 22. ove uredbe.

Podovi u dvonamjenskom objektu moraju ispunjavati uslove propisane za toplotnu provodljivost.

Član 45.

Površina zidova, pregrada, tavanica i drugih konstrukcionih elemenata skloništa ne malteriše se. Površine se moraju izravnati, okrećiti i bojiti premazima koji osiguravaju i zaštitu za beton i armaturu betona.

Zidovi, pregrade i tavanice skloništa mogu se trajno oblagati svim vrstama obloga koje nisu lomljive i koje se ne odvajaju od podloge prilikom potresa. Ukrasne obloge i drugi predmeti od lomljivih materijala moraju se ukloniti pri korištenju takvog objekta kada se koristi za zaštitu.

V - ZAŠTITNE OSOBINE SKLONIŠTA

1. Otpornost skloništa na mehanička dejstva

Član 46.

Otpornost skloništa na mehanička dejstva određuje se na:

- 1) osnovno opterećenje (stalna, prometna i druga opterećenja);
- 2) naročito opterećenja (opterećenje od udarnog vala eksplozije, parčadi i ruševina).

Član 47.

Opterećenje od udarnog vala eksplozije uzima se kao zamjenjujuće statičko ravnomjerno podijeljeno opterećenje okomito na površine elemenata konstrukcije skloništa i uređaja za zatvaranje.

Zamjenjujuće statičko opterećenje iznosi:

$$P = K \cdot p_0$$

gdje je:

P - zamjenjujuće statičko opterećenje

K - koeficijent zamjenjujućeg opterećenja

p_0 - najveći nadpritisk udarnog talasa eksplozije, i to:

- za skloništa dopunske zaštite 50 kPa.
- za skloništa osnovne zaštite do 50 lica 50 kPa
- za skloništa osnovne zaštite preko 50 lica 100 kPa

Koeficijent K, zavisno od elemenata konstrukcije i njegovog položaja, iznosi:

REDNI BROJ	ELEMENTI KONSTRUKCIJE	KOEFICIJENT K
1	2	3
1	Tavanica-strop	1
2.	Spoljnji zidovi- iznad površine tla:	2,5
3.	Spoljnji zidovi u podrumskoj prostoriji:	
3.1	Na prvom podrumskom katu	2
3.2	Na drugom podrumskom katu	1
4.	Spoljnji zidovi u dodiru sa tlom:	
4.1	Nevezano tlo- suvo u prirodno vlažno	0,5
4.2	Vežano tlo- prirodno vlažno	0,5
4.3	Nevezano i vezano tlo zasićeno vodom	1,00
5.	Temeljna ploča:	1,0

Član 48.

Zamjenjujuće opterećenje od potresa usljed eksplozije za pregradne zidove ili stropove je statičko opterećenje ravnomjerno raspoređeno okomito na površinu u oba smjera i određuje se po obrascu

$$q_p = \pm K_1 q$$

gdje je:

q_p - zamjenjujuće opterećenje;

q - opterećenje vlastite težine elemenata;

K_1 - koeficijent zamjenjujućeg opterećenja koji iznosi, i to:

1,0 za obim zaštite 50 kPa;

2,0 za obim zaštite 50 - 100 kPa.

Član 49.

Zamjenjujuće statičko koncentrično opterećenje usljed eksplozije za predmete, uređaje, instalacije i opremu u skloništu djeluje u svim smjerovima i određuje se po obrascu:

$$Q_p = K_2 G$$

Q_p - zamjenjujuće opterećenje;

G - sopstvena težina predmeta;

K_2 - koeficijent zamjenjujućeg opterećenja koji iznosi $2K_1$ ako su predmeti i uređaji priključeni na tavanicu i K_1 kada su priključeni na zidove i pod.

Član 50.

Opterećenje od ruševina zgrade iznad podrumskih prostorija uzimati u obzir kao osnovno opterećenje kao zamjenjujuće ravnomjerno podijeljeno opterećenje, i to:

1) vertikalno opterećenje

- 10 kN/m²- za zidane zgrade do P+2;

- 5 kN/ m² za svaki slijedeći sprat, a ukupno najviše 50 kN/ m²;

- 2,5 kN/ m² za svaki slijedeći sprat u skeletnim zgradama.

2) horizontalno opterećenje na zidove

- 10 kN/ m² za sve vanjske zidove skloništa ispod površine tla,

- 20 kN/ m² za zidove iznad površine tla.

Opterećenje iz stava 1. ovoga člana, ne stavlja se iznad opterećenja od udarnog vala (ne superponiraju se sa opterećenjem od udarnog vala).

Ova opterećenja ne uzimaju se u obzir ukoliko je pokretno opterećenje u vrijeme mira veće.

2. Otpornost skloništa na toplotno dejstvo

Član 51.

Za osiguranje otpornosti skloništa na toplotno dejstvo, dijelovi konstrukcije skloništa koji mogu biti izloženi toplotnom djelovanju moraju imati:

1) debljinu betona najmanje 30 cm za skloništa otpornosti 50 kPa;

2) debljinu betona najmanje 40 cm za skloništa otpornosti 100 kPa;

3) odgovarajuću debljinu drugog nezapaljivog materijala sa jednakom toplotnom provodljivošću.

Nezavisno od zahtijevanih minimalnih debljina elemenata skloništa, preporučuje se dodatna zaštita slojevima zemlje, šljunka, pijeska i sl.

3. Otpornost skloništa na radijacijska dejstva

Član 52.

Otpornost skloništa na radioaktivna dejstva osigurava se površinskom gustinom dopunskih zaštitnih elemenata, i to:

1) tavanica skloništa (tavanicom skloništa, zatim podrumskom tavanicom, kao i tavanicama katova iznad skloništa i nasipima od zemlje ukoliko je sklonište ukopanog tipa);

2) spoljnjih zidova skloništa iznad površine tla (spoljnji zid skloništa, zid ulaznog i izlaznog hodnika, nasip od zemlje);

3) spoljnjih zidova skloništa u podrumu (spoljnji zid skloništa, zid ulaznog ili izlaznog hodnika, tavanica iznad podrumске prostorije).

Površinska gustoća zaštitnih elemenata određuje se po slijedećem obrascu:

$$\sum d_i \cdot p_i \geq m_p$$

gdje je:

d_i - debljina pojedinog zaštitnog elementa(m);

p_i - gustina pojedinog sloja (kg/m³);

m_p - potrebna površinska gustoća svih slojeva, koja iznosi:

OBIM ZAŠTITE kPa	POVRŠINSKA GUSTOĆA ZBIJENOG MATERIJALA mp kg/m ²	
	Skloništa van zgrada- m _{p1}	Skloništa ispod jednokatnih i višekatnih zgrada- m _{p2}
50	1000	750
50 do 100	1800	1300

Spoljašni zidovi ukopanih skloništa koji dodiruju tlo ne računaju se na opterećenja radijacijskog zračenja ako je tavanica prostorije za boravak ispod razine okolnog terena.

4. Dokazivanje otpornosti skloništa na mehanička dejstva

Član 53.

Materijali koji se koriste za izgradnju skloništa moraju osigurati statičku i dinamičku čvrstoću konstrukcija.

Za sve vanjske dijelove konstrukcije (ploče i zidove) mora se koristiti armirani beton. Unutrašnji nosivi elementi mogu se graditi i od čelika, a za pregradne zidove mogu se koristiti i ostali građevinski materijali.

Za noseće (nosive) elemente konstrukcije skloništa osnovne zaštite mora se upotrijebiti armirani beton najmanje MB - 30 i čelik za armirani beton prema važećim standardima i propisima.

Za vrata sa betonskim punilom mora se upotrijebiti beton najmanje MB - 40.

Član 54.

Proračunska analiza konstrukcija vrši se prema priznatim teorijama za proračun konstrukcija.

Član 55.

Za proračun graničnih uticaja u presjecima konstrukcija parcijalni koeficijent sigurnosti za neočekivana projektna stanja iznosi $\gamma = 1.0$.

Član 56.

Čelične noseće konstrukcije mogu se proračunavati i po metodi dopuštenih napona.

Ako se čelične konstrukcije proračunavaju metodom dopuštenih napona dopušteni napon čelika ne smije preći 80% karakteristične vrijednosti granice tečenja.

Član 57.

Kontrola naprezanja u tlu nije potrebna za naročitu kombinaciju opterećenja (nadpritisak).

Član 58.

Predmeti, uređaji, instalacije i oprema koji se ugrađuju u skloništa ili se nalaze u skloništu moraju biti otporni na potres i osigurani da se ne prevrnu i da se nekontrolisano ne pomjeraju.

VI - POSEBNI USLOVI KOJE MORA DA ISPUNJAVA KONSTRUKCIJA SKLONIŠTA

Član 59.

Minimalni procenat armiranja na mjestu ekstremnih momenta savijanja (sredina polja i uklještenja) na zategnutoj strani presjeka mora iznositi 0.2% od betonskog presjeka.

Armatura za poprečne sile određuje se prema važećim propisima.

Svi vanjski i unutrašnji zidovi armiraju se obostrano sa minimalnom armaturom prema važećim propisima.

Unutrašnje strane tavanice i zidova moraju biti armirane u dva ortogonalna pravca s razmakom šipki od najviše 15 cm.

Član 60.

Armatura postavljena na obje strane presjeka ploča i zidova mora biti povezana međusobno sa najmanje četiri S-kuke na 1m² površine, prečnika 6mm ili većeg prečnika.

Član 61.

Debljina zaštitnog sloja betona prema važećim propisima.

Član 62.

Svi konstrukcijski elementi skloništa moraju biti međusobno kruto povezani.

Elementi ulaza i pomoćnog izlaza koji se nalaze van osnovne geometrijske figure skloništa i koji se ne zatvaraju hermetički, moraju se izvesti sa dilatacionim spojnicaama na dodirnim površinama.

Dilatacione spojnice na dijelu konstrukcije skloništa koje se nehermetički zatvara nisu dozvoljene.

VII - SREDSTVA ZA ZATVARANJE OTVORA ZA KRETANJE

1. Opšti uslovi

Član 63.

Otvori za kretanje u skloništu moraju se zatvarati vratima, kopcima ili pokretnim pregradama (u daljem tekstu: sredstva za zatvaranje) koji funkcionalnim rješenjem, konstrukcijom, oblikom i položajem osiguravaju zaštitu od ratnih dejstava i drugih opasnosti.

Član 64.

Zaštitna svojstva sredstava za zatvaranje izražavaju se otpornošću na dejstvo različitih djelovanja koje sredstvo za zatvaranje mora da podnese bez narušavanja funkcije i to:

- 1) sredstva za zatvaranje koja su neposredno izložena mehaničkom, toplotnom, radioaktivnom i hemijskom dejstvu (u daljem tekstu: sredstva za zatvaranje) koja su otporna na proboj i koja se hermetički zatvaraju treba da su: otporna na proboj parčadi, na nadpritisak udarnog vala, eksplozije i na požar i nepropusna na prodiranje kontaminiranog materijala;
- 2) sredstva za zatvaranje koja su posredno izložena mehaničkom, toplotnom, radioaktivnom i hemijskom dejstvu (u daljem tekstu: sredstva za zatvaranje) koja su otporna na pritisak i koja se hermetički zatvaraju treba da su otporna na nadpritisak udarnog vala eksplozije i nepropusna za prodiranje kontaminiranog materijala;
- 3) sredstva za zatvaranje koja su posredno izložena toplotnom i hemijskom dejstvu (u daljem tekstu: sredstva za zatvaranje) koja su otporna na temperaturni val i koja se hermetički zatvaraju treba da su otporna na toplotno opterećenje i povišeni pritisak i nepropusna za prodiranje kontaminiranog materijala;
- 4) sredstva za zatvaranje koja nisu izložena ratnim dejstvima iz člana 11. ove uredbe treba da su otporna na dejstvo zemljotresa.

Član 65.

Svijetla širina vrata iznosi od 80 do 120 cm, a visina 200 cm. Vrata pomoćnog izlaza mogu biti dimenzija 60x60 cm ili 80x200 cm, pod uslovom da se osigura pomoć licama sa umanjenim tjelesnim sposobnostima.

Član 66.

Čelični dijelovi sredstava za zatvaranje moraju biti zaštićeni protiv korozije. Premazna sredstva za zaštitu od korozije nakon sušenja na zraku ne smiju oslobadati otrovne tvari pri temperaturi 363 K (Kelvina).

Član 67.

Materijal koji se primjenjuje za izradu zaptivke (zaptivne trake) sredstva za zatvaranje treba da imaju tvrdoću 40⁹ ShA so 50⁹ ShA, prekidnu čvrstoću najmanje 10 MPa i prekidno izduženje najmanje 250%. Dopuštene promjene fizičko - mehaničkih karakteristika poslije ubrzanog starenja u toplom zraku na 373 K u toku 70 sati iznose: prekidna čvrstoća najviše -15%, prekidno izduženje najviše - 20% i tvrdoća najviše +5⁹ ShA. Dopuštena trajna deformacija može da iznosi najviše 40%.

2. Zaštitna svojstva sredstava za zatvaranje

Član 68.

Otpornost sredstva za zatvaranje na proboj parčadi izražava se debljinom od 30 cm armiranog betona ili ekvivalentnom debljinom drugog materijala.

Otpornost sredstava za zatvaranje na nadpritisak udarnog vala određuje se za opterećenje od udarnog vala i to:

- 1) na spoljnu stranu krila sredstava za zatvaranje kao zamjenjujuće statičko ravnomjerno podijeljeno opterećenje koje djeluje okomito na površinu krila (pozitivno opterećenje);
- 2) na unutarnju stranu krila sredstava za zatvaranje u iznosu od 20% pozitivnog opterećenja (negativno opterećenje).

Pozitivno opterećenje sredstava za zatvaranje iz člana 64. tačka 1. ove uredbe utvrđuje se prema članu 47. ove uredbe i iznosi 125 odnosno 250 kPa.

Pozitivno opterećenje sredstava za zatvaranje iz člana 64. tačka 2. ove uredbe utvrđuje se prema članu 47. stav 3. ove uredbe i iznosi 50, 100, 150, 200 odnosno 300 kPa.

Pozitivno i negativno opterećenje ne superponiraju se.

Član 69.

Otpornost sredstva za zatvaranje iz člana 64. tačka 3. ove uredbe, na povišeni pritisak izražava se otpornošću konstrukcije na statičko ravnomjerno podijeljeno opterećenje od najmanje 10 kPa koje djeluje upravno na površinu krila u oba smijera.

Član 70.

Statički uticaji opterećenja iz člana 69. ove uredbe, u presjecima konstrukcijskih sistema sredstava za zatvaranje izračunavaju se po teoriji konstrukcija. Ti uticaji se mogu odrediti i ispitivanjem konstrukcije i njenih elemenata.

Granična stanja otpornosti materijala za izradu sredstava zatvaranja određuju se u skladu sa stavom 1. ovoga člana.

Član 71.

Otpornost sredstva za zatvaranje na toplotno opterećenje izražava se toplotnom otpornošću od 90 minuta.

Toplotno opterećenje kome je izložena spoljna površina krila sredstva za zatvaranje odgovara srednjoj aritmetičkoj vrijednosti mjerenih temperatura zraka (t) u ispitnoj komori i treba da iznosi:

Vrijeme (min)	10	20	30	40	50	60	70	80	90
T (K)	333	429	464	493	519	543	564	584	603

Otpornost na toplotno opterećenje je zadovoljavajuće ako nakon izlaganja toplotnom opterećenju temperatura na neizloženoj strani krila ne pređe 343 K iznad početne temperature okoline.

Član 72.

Otpornost sredstava za zatvaranje protiv požara izražava se 90 minutnom otpornošću konstrukcije.

Otpornost je zadovoljavajuća ako tokom 90 minutnog požarnog ispitivanja ne nastanu pukotine i drugi otvori i ako temperatura na neizloženoj strani krila ne pređe srednju temperaturu 413 K iznad početne temperature okoline.

Član 73.

Otpornost sredstva za zatvaranje na radioaktivno zračenje izražava se debljinom krila koja je ekvivalentna debljini armiranog betona i to:

- 1) 0,40 m - za obim zaštite 50 kPa;
- 2) 0,70 m - za obim zaštite 100 kPa.

Član 74.

Otpornost sredstava za zatvaranje na prodiranje kontaminiranog zraka izražava se hermetičkim zatvaranjem krila i dopuštenim padom pritiska u ispitnoj komori.

Uslovi u pogledu nepropusnosti su ispunjeni kada pritisak u ispitnoj komori u toku 5 min ne padne više od 100 Pa.

Početni nadpritisak u komori mora biti 1700 Pa.

3. Konstruktivne karakteristike

Član 75.

Vrata iz člana 64. tač. 1., 2. i 3. ove uredbe, moraju biti s pragom koji može biti stalan, pokretan ili upušten, odnosno moraju biti usklađena sa članom 22. ove uredbe.

Prag mora biti na istoj strani na koju nadliježe krilo vrata visok najmanje 5 cm.

Pokretne pregrade mogu biti sa stalnim pragom, pokretnim pragom, upuštenim pragom ili bez praga, ako je konstruktivnim rješenjem zagarantovana funkcionalnost zatvaranja otvora.

Član 76.

Mehanizmi za zatvaranje - odnosno otvaranje vrata i kapaka moraju omogućiti otvaranje i zatvaranje s vanjske i unutarnje strane.

Mehanizmi moraju imati na unutarnjoj strani izvedenu zaštitu od nekontrolisanog otvaranja s vanjske strane.

Smijerovi pokretanja mehanizama za zatvaranje, odnosno otvaranje treba da budu vidno obilježeni.

Član 77.

Vrata i kapci koji se ugrađuju u spoljnje zidove ustava skloništa treba da budu konstruisani tako da i u zatvorenom položaju omoguće odvajanje krila od okvira s unutarnje strane skloništa bez pokretanja zatvarača.

Zaptivka mora biti funkcionalna i postavljena tako da ne bude direktno izložena požarnom, odnosno toplotnom opterećenju, a po potrebi, treba je dodatno zaštititi termoizolacijskim sredstvima.

Okviri sredstava za zatvaranje treba da imaju sidra za prenošenje opterećenja u zidnu masu.

Raspored sidara treba da bude takav da se osigura direktno prenošenje opterećenja u skladu sa čl. 49., 69. i 70. ove uredbe, sa zatvarača i šarki, odnosno drugih vrsta ležišta na sidra.

Sredstva za zatvaranje treba ugraditi tada kada se gradi sklonište, odnosno konstruktivni element u koji se ugrađuju.

VIII - OPREMA ZA SKLONIŠTA

1. Oprema za boravak

Član 78.

Opremu za boravak čine: sjedišta i ležaji, a po potrebi, stolovi, stolice, ormari i police i dr.

Oprema skloništa namjenjena za korištenje u osnovnoj funkciji skloništa, koja se može koristiti i za opremanje skloništa kada je u zaštitnoj funkciji, za opremanje prostora za boravak mora biti osigurana tako da se ne može preturati.

Član 79.

Broj ležaja u skloništu treba da iznosi najmanje jednu trećinu od broja lica koje se mogu smjestiti u sklonište.

Najmanja širina prolaza između sjedišta, odnosno ležaja treba da iznosi 70 cm.

Ležaji mogu biti postavljeni jedan pored drugoga bez prolaza između njih, ali mora biti prolaz do ležaja moguć sa njihove čone strane.

Gornji ležaj, po dužoj strani prema prolazu, treba opremiti sigurnosnim pojaseom, a pristup osigurati penjalicama, ljestvicama i sl.

Smještaj na ležaj lica sa umanjenom tjelesnom sposobnošću i lica koja se kreću u kolicima omogućit će ekipa za održavanje reda u skloništu, kao i druga pokretna lica.

Uputstvo za održavanje reda u skloništu izrađuje kantonalna uprava civilne zaštite.

2. Sanitarna oprema

Član 80.

Sanitarnu opremu čine: toaleti, pisoari, umivaonici, posude za fekalije, posude za otpatke i druga slična oprema.

Član 81.

Sklonište može imati i suhe toalete.

Ako sklonište nema suhih toaleta moraju biti mokri toaleti opremljeni tako da se po potrebi mogu koristiti i kao suhi toaleti.

Suhi toaleti, posude za otpatke i fekalije moraju biti funkcionalni i zaptiveni te odgovarati higijenskim uslovima za upotrebu i korištenje. Masa napunjene posude ne smije iznositi više od 30 kg.

3. Oprema za pripremanje hrane i oprema za vodu

Član 82.

U kuhinjama se mogu koristiti sva standardna oprema koja odgovara odredbama ove uredbe i drugim sanitarnim uslovima.

Posude i rezervoari za držanje obaveznih zalih vode moraju odgovarati propisanim higijensko-tehničkim uslovima i mogu se održavati puniti, prazniti i čistiti.

Za punjenje i pražnjenje posuda koriste se PVC ili gumene cijevi i priključci. Dužina cijevi za pitku vodu određuje se od rezervoara za vodu u skloništu do najbližega izvora vode i za otpadnu vodu od posuda za otpadnu vodu u skloništu do platoa ispod skloništa.

4. Vatrogasna i oprema za samospašavanje

Član 83.

Skloništa, u pravilu treba da imaju jedan komplet vatrogasne opreme na 50 sklonišnih mjesta i to: po jedan vatrogasni aparat S6, S9 i CO2-5 kg i 5 komada naprtnjača (25 litara).

Pored sredstava iz stava 1. ovoga člana skloništa na 50 sklonišnih mjesta treba da ima i sredstva navedena u tački IV stav 1. pod. tač. 1) do 5) Odluke o vrsti i minimalnim količinama sredstava potrebnih za provođenje lične i kolektivne zaštite građana i zaposlenika u poslovnim objektima i stambenim zgradama od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", broj 23/04).

IX - OSIGURANJE VODOM I ODSTRANJIVANJE OTPADNIH VODA I FEKALIJA

1. Zalihe vode

Član 84.

Zalihe vode za piće i zalihe vode za higijenske potrebe iznose tri litra na dan po jednom licu, u najmanjoj ukupnoj količini za jedan dan u skloništim dopunske zaštite, odnosno u najmanjoj ukupnoj količini za sedam dana u skloništim osnovne zaštite.

2. Vodovodne instalacije

Član 85.

Vodovodne instalacije moraju zadovoljiti sljedeće uslove:

- 1) vodovodna cijev za prostoriju za dekontaminaciju na mjestu prolaska kroz spoljni zid skloništa mora da bude ugrađena hermetički;
- 2) obje strane zida moraju biti opremljene sa zapornim zasunima ili ventilima;
- 3) na spoljnoj strani moraju biti cijevi fleksibilno priključene na dovodne cijevi tako da je omogućen relativni pomak 7 cm;
- 4) mora biti omogućen pristup do ventila s obje strane prolaza;
- 5) ako se vodovod u skloništu ne koristi stalno mora biti izveden kao protočni sistem;
- 6) ako se vodovod koristi samo za osnovnu namjenu skloništa može se izvesti kao suhi slijepi vod. U tom slučaju mora imati jasno označene zaporne ventile i ispušni za pražnjenje slijepog voda.

3. Kanalizacija

Član 86.

Kanalizacija u skloništu može biti izvedena u kineti temeljne ploče ili iznad temeljne ploče.

Mora ispunjavati sljedeće uslove:

- 1) izlaz kanalizacije iz skloništa treba biti izveden preko sabirne jame u skloništu;
- 2) prolaz kanalizacije iz skloništa mora biti zaštićen od protuudara;
- 3) cijevi kroz spoljni zid moraju biti ugrađene nepropusno i opremljene zasunima.

Član 87.

Septička jama u skloništu mora biti izvedena i opremljena tako da su ispunjeni ovi uslovi:

- 1) Veličina jame mora biti najmanje 1 m³ za skloništa do 100 lica i najmanje 2 m³ za skloništa do 300 lica;
- 2) pretočna jama mora biti zatvorena nepropusnim pokrivačem;
- 3) sredstva za crpljenje su na električni pogon, dodatno mogu biti na ručni pogon;

- 4) crpljenje se u pravilu izvodi u spoljnu kanalizaciju, dodatno se može predvidjeti i crpljenje na slobodni prostor.

Član 88.

Otpadne vode, fekalije iz suhih toaleta i otpaci skupljaju se u namjenskim posudama u skloništu. Njihova zapremina određuje se u ukupnoj količini za jedan dan u skloništu dopunske zaštite, odnosno za sedam dana u skloništu osnovne zaštite, po normativu:

- 1) za otpadne vode - 1 litra po licu dnevno;
- 2) za fekalije - 1,3 litra po licu dnevno;
- 3) za otpatke - 2 litra po licu dnevno.

X - INSTALACIJE ZA PROVJETRANJE

1. Vrste i načini provjetravanja

Član 89.

Skloništa moraju imati instalacije za prinudno provjetravanje na električni ili ručni pogon. Izuzetno, skloništa dopunske zaštite za smještaj do 50 lica mogu biti i bez instalacija za prinudno provjetravanje.

Skloništa veća za smještaj više od 300 lica moraju biti klimatizirana. U njima treba osigurati poseban kablovski vod za ventilacione uređaje koji je neovisan od ostalih instalacija ili je rezervni izvor napajanja.

U skloništim treba osigurati prinudno provjetravanje, i to:

- 1) za osnovnu namjenu skloništa po propisima zaštite na radu i drugim propisima za provjetravanje radnih i drugih prostorija;
- 2) za zaštitnu funkciju skloništa u skladu sa odredbama ove uredbe.

Član 90.

Sistemom za provjetravanje treba osigurati normalno i zaštitno provjetravanje skloništa, kao i brz prelaz s jednog načina provjetravanja na drugi ili u stanje izolacije skloništa.

Pod normalnim provjetranjem podrazumjeva se dovođenje zraka u skloništa, prečišćavanje od grube prašine i odvođenje iskorišćenog zraka iz skloništa.

Pod zaštitnim provjetranjem podrazumjeva se dovođenje zraka u skloništa, prečišćavanje od grube prašine i radioaktivnih, bioloških i hemijskih kontaminata i odvođenje iskorišćenog zraka iz skloništa.

Pod stanjem izolacije podrazumjeva se hermetičko zatvaranje svih otvora u skloništu i prestanak rada uređaja za provjetravanje.

Član 91.

Pri normalnom provjetranju, ukupna količina zraka koja se dovodi u skloništa treba da iznosi najmanje 6,0 m³/h po jednom licu.

Pri zaštitnom provjetranju, ukupna količina zraka koja se dovodi u skloništa treba da iznosi najmanje 2 m³/h po jednom licu.

U stanju izolacije skloništa vrijeme boravka ograničeno je količinom zraka u skloništu, računajući da je za jedan sat potrebno 1,5 m³ zračnog prostora za jedno lice.

Član 92.

Ukupnu količinu zraka iz člana 91. ove uredbe treba razdijeliti:

- 1) u prostor za uređaje - 10 m³/h po licu koji pokreće uređaj;
- 2) u prostor za vodu - količina potrebna za jednokratnu izmjenu zraka na sat;
- 3) u prostorije za boravak - preostale količine zraka srazmjerno broju lica u tim prostorijama.

Obavezno je redovno provjetravati ustavu ulaza prostora za otpatke i sanitarne prostorije.

Količina zraka iz stava 2. ovog člana, razdjeljuje se:

- 1) u ustavu ulaza: 60% ukupno iskorišćenog zraka;
- 2) u sanitarne prostorije: 40% ukupno iskorišćenog zraka.

Član 93.

Pri zaštitnom provjetranju treba u skloništim prostorijama osigurati nadpritisak od 50 do 200 Pa kod odvođenja iskorišćenog zraka taj nadpritisak treba osigurati:

- 1) ventilima za regulisanje nadpritiska između prostora za boravak i ekspanzione komore;
- 2) protuudarnim ventilima za regulisanje nadpritiska između ekspanzione komore i spoljnjih prostora.

Član 94.

Sistem za provjetravanje skloništa mora imati elemente za dovod zraka, za zaštitu od udarnog vala, za podjelu zraka za čišćenje zraka, za odvod zraka, za ispitivanje kvaliteta zraka, a po potrebi i za prigušenje buke.

2. Otvori za dovodenje i odvođenje zraka i elementi za zaštitu od udarnog vala

Član 95.

Za dovodenje i odvođenje zraka i kao elemente zaštite od udarnog talasa treba koristiti:

- 1) usisne otvore i otvore za dovodenje svježeg zraka u sklonište;
- 2) otvore za dovodenje zraka iz skloništa;
- 3) protivudarne ventile;
- 4) protivudarne ventile za regulisanje nadpritiska;
- 5) ekspanzione komore.

Veličina svih napajanja i uređaja određuje se u pogledu potrebnih količina zraka po standardnim metodama za izračun provjetravanja.

Usisni otvori postavljaju se, u pravilu, u hodniku pomoćnog izlaza ili u okno pomoćnog izlaza, u skladu sa čl. 25. do 28. ove uredbe.

Član 96.

Otvor za dovodenje svježeg zraka u prostoriju za uređaje treba zaštititi od dejstva nadpritiska udarnog vala protivudarnim ventilom i ekspanzionom komorom pješčanoga filtra, otvor za odvođenje zraka van skloništa - protivudarnim ventilom za regulisanje nadpritiska koji su ugrađeni u vanjski zid ustave ulaza i odlagališta otpadaka.

Član 97.

Otvore za dovodenje i odvođenje zraka dijela instalacije za provjetravanje skloništa koji se koriste isključivo za osnovnu namjenu skloništa treba, u slučaju promjene u zaštitnu funkciju skloništa hermetički zatvoriti zasunima, kopcima, vratima, montažno - demontažnim pregradama i drugim elementima u skladu sa obimom zaštite skloništa.

Član 98.

Instalacije i uređaji za zaštitu od udarnog vala moraju biti otporne u skladu sa obimom zaštite skloništa.

Promjena nadpritiska kod udarnog vala je linearna. Vrijeme trajanja pozitivne faze nadpritiska je linearno. Vrijeme trajanja pozitivne faze nadpritiska iznosi najviše tri sekunde - za nadpritisak 100 kPa.

Kod djelovanja nadpritiska, elementi za zaštitu od udarnog vala treba da zadrže svoju funkciju.

Član 99.

Protivudarnim ventilom treba da se osigura:

- 1) dovodenje svježeg zraka u sklonište;
- 2) zatvaranje otvora za dovodenje svježeg zraka u slučaju udarnog ili protuudarnog vala;
- 3) pri normalnom provjetranju otpor ne može biti veći od 200 Pa.

Protivudarnim ventilom za regulisanje natpritiska treba da se osigura:

- 1) odvođenje iskorištenog zraka iz skloništa;
- 2) za regulisanje natpritiska u skloništu prema odredbi člana 93. ove uredbe;
- 3) zatvaranje otvora za odvođenje zraka;
- 4) zaštita otvora za odvođenje zraka od prodiranja udarnog vala u sklonište;
- 5) nadpritisak koji je potreban za otvaranje ventila ne smije biti veći od 50 Pa.

Otvori za odvod zraka iz sklonišnih prostora u ustave i ekspanzione komore moraju biti opremljeni ventilima za regulisanje nadpritiska.

Ventil za regulisanje nadpritiska mora osigurati:

- 1) odvod zraka iz sklonišnog prostora u ustavu ili ekspanzionu komoru;
- 2) regulisanje nadpritiska u skloništu;
- 3) zatvaranje otvora za odvod zraka.

Član 100.

Dužina uzidanih elemenata protivudarnih ventila i protivudarnih ventila za regulisanje natpritiska mora biti usaglašena sa zaštitnim debljinama zidova u koje se ti ventili ugrađuju.

Dužine uzidanih elemenata protivudarnih ventila i protivudarnih ventila za regulisanje nadpritiska mogu se prilagoditi različitim debljinama zidova i tavanica sa montažnim nastavcima sa vanjske strane.

Sve cijevi treba ugraditi u toku betoniranja zidova skloništa.

Član 101.

Protuudarni ventili za regulisanje nadpritiska treba da budu izvedeni tako da se sami zatvaraju prema ekspanzionoj komori skloništa kad nadpritisak udarnog vala dostigne vrijednost od 30 kPa, odnosno da se zatvaraju u suprotnom smjeru kad podpritisak dostigne vrijednost od 15 kPa i da se, pošto prestane opterećenje, sami otvaraju, ne smanjujući nominalan protočni presjek.

Vrijeme zatvaranja protivudarnog ventila i protivudarnog ventila za regulisanje nadpritiska iznosi najviše 5 m/s - za natpritisak od 100 kPa.

3. Uređaji za dovod zraka

Član 102.

Kao elemente za dovodenje zraka treba koristiti dovodne cjevovode za normalno i zaštitno provjetravanje, brzo - zatvarajuće ventile, obilazne cjevovode, ventile za promjenu načina provjetravanja i elastične veze.

Član 103.

Otvor dovodnog cjevovoda za zaštitno provjetravanje postavlja se na sabirni kanal rešetke pješčanog prefiltra ili se priključuje na mehanički prefilter.

Na dovodne cjevovode treba ugraditi brzozatvarajuće ventile za hermetičko zatvaranje protočnog presjeka.

U cjevovode i druge elemente filtroventilacionog sistema brzozatvarajuće ventile treba ugraditi sa standardnim prirubnicama, s vijcima i odgovarajućim dihtunzima.

Član 104.

Zaobilazni cjevovod povezuje cjevovode za zaštitno i normalno provjetravanje.

Nominalne veličine zaobilaznog cjevovoda određuju se od protočnih količina zraka sa fleksibilnom spojnicom povezanom sa filtroventilacionim uređajem.

4. Instalacije i uređaji za prečišćavanje zraka

Član 105.

Kao instalacije i uređaji za prečišćavanje zraka u skloništu treba koristiti pješčane prefiltere ili druge mehaničke prefiltere za grubu prašinu i filtere za RHB zaštitu, a mogu se koristiti i filteri za ugljični monoksid.

Član 106.

Pješčani prefilter koristi se pri zaštitnom provjetranju skloništa sam ili u vezi sa filtrom za RHB zaštitu i filtrom za ugljen-monoksid.

Pješčani prefilter čine pješčane ispune smještene u sud i sabirni kanali s prorezima koji su smješteni na dnu pješčanog prefiltera.

Zidovi sabirnog kanala dimenzionišu se na vanredno opterećenje od 30 kPa i težinu ispunu uvećane za koeficijent K1 iz člana 48. ove uredbe.

Za ispunu pješčanog prefiltra mora se upotrijebiti prirodni ili drobljeni agregat za pripremanje betona frakcije 1 mm do 4 mm, ili 4 mm do 8 mm.

Ako se za ispunu upotrijebi agregat frakcije 1 mm do 4 mm, visina sloja ispunje treba da iznosi 80 cm, a ako se upotrijebi agregat frakcije 4 mm do 8 mm, visina sloja ispunje treba da iznosi 120 cm od gornje ivice sabirnog kanala.

Pješčani prefiltere čine jedinice osnove 1m x 1m ili 1m x 2m.

Broj jedinica pješčanih pretfiltara određuje se prema protoku zraka za zaštitno provjetravanje skloništa koje iznosi za 1m² površine:

- 1) 50 m³/h - za pješčanu ispunu Φ 1 mm do 4 mm;
- 2) 100 m³/h - za pješčanu ispunu Φ 4 mm do 8 mm.

Član 107.

Efikasnost prečišćavanja zraka filtrom za grubu prašinu uslovljava se zadržavanjem čestica prašine za najmanje 80%, a određuje se po jednoj od priznatih metoda.

Početni otpor strujanja zraka pri nominalnim protocima treba da iznosi najviše 100 Pa.

Filtri za grubu prašinu treba da podnesu nadpritisak od 10 kPa bez narušavanja funkcije.

5. Instalacije i uređaji za raspodjelu zraka

Član 108.

Kao instalacije i uređaje za raspodjelu zraka u skloništu treba koristiti ventilacione uređaje, anemostate, cjevovode za raspodjelu zraka, prigušivače buke, zasune za zrak i ventile za regulisanje nadpritisaka.

Član 109.

U skloništa treba ugrađivati ventilacione uređaje koji, pored električnih, imaju i ručni ili nožni pogon i koji osiguravaju neprekidan rad u trajanju od najmanje 400 sati.

Pogonska snaga na ručici za pokretanje ventilacionog uređaja ne smije prelaziti 60W i pri 30 do 45 obrtaja u minuti.

Veličina i broj ventilacionih uređaja određuje se ovisno od potrebne količine zraka.

Za raspodjelu zraka u skloništu treba koristiti anemostate koji svojom konstrukcijom omogućuju regulisanje količine zraka koji ulazi.

Član 110.

Nivo buke u praznoj prostoriji za boravak ne smije da prelazi 65 dB.

Buka se mjeri na sredini prazne prostorije za boravak na 1,5 m od poda.

Za prigušivanje nedozvoljene buke, u cjevovode za raspodjelu zraka moraju se ugraditi standardni prigušivači.

6. Instalacije i uređaji za kontrolu sistema za provjetravanje skloništa

Član 111.

Kao instalacije i uređaje za kontrolu sistema za provjetravanje skloništa treba koristiti mjerače protoka zraka, mjerače natpritisaka, termometre, detektor ugljen monoksida i po potrebi druge elemente za kontrolu i druge detektore.

Član 112.

Ventilacijske uređaje treba opremiti mjeračem protoka zraka za kontinuiranu kontrolu protoka zraka pri normalnom i zaštitnom provjetravanju.

Član 113.

Mjerač natpritisaka treba postaviti u prostoriju za smještaj ventilacijskih uređaja ili u njegovu neposrednu blizinu.

Područje mjerenja mjerača natpritisaka treba da iznosi od 0 do 1500 Pa.

Mjerač natpritisaka povezuje se s vanjskom atmosferom preko cijevi.

Priključni otvor mjerača natpritisaka treba da ima hermetički zatvarač.

7. Svojstva korištenog materijala

Član 114.

Materijal za izradu elemenata sistema za provjetravanje mora biti elastičan, žilav i negoriv.

Materijal za izradu elemenata za zaštitu od udarnog vala treba da bude otporan na toplotno opterećenje od 473 K u trajanju od 180 minuta.

Član 115.

Materijali koji se upotrebljavaju za zaštitu elemenata sistema za provjetravanje od korozije moraju ispunjavati uslove iz člana 66. ove uredbe.

8. Postupak i način kontrolisanja i verificiranja svojstva, karakteristika i kvaliteta elemenata sistema za provjetravanje i ostalih elemenata skloništa

Član 116.

Nakon završene montaže sistema za provjetravanje i opreme za zatvaranje otvora u skloništu treba provjeriti:

- 1) količinu zraka za normalno i zaštitno provjetravanje koja se dovodi u sklonište kroz otvore za dovod zraka pri mašinskom i ručnom pogonu i to tako da se u obzir uzmu svi otpori odnosno njihovi simulatori (filtri za kolektivnu zaštitu, pješčani predfilter);
- 2) djelovanje ventila za regulisanje nadpritisaka i protuudarnih ventila za regulisanje nadpritisaka te dostignuti nadpritisak u skloništu pri zaštitnom ventilisanju;
- 3) funkcije svih elemenata sistema za zračenje skloništa;
- 4) nivo buke;
- 5) uslovno trajanje nadpritisaka.

Član 117.

Uslovno trajanje nadpritisaka određuje se mjerenjem opadanja nadpritisaka od početnog $P_1=250$ Pa na $P_2=50$ Pa u zatvorenom prostoru boravka ako su zatvoreni svi otvori za kretanje i drugi otvori u skloništu. Uslovno trajanje nadpritisaka u intervalu $P_1=250$ Pa do $P_2=50$ Pa u vremenskom intervalu od 15 minuta ne smije biti veći od 60%.

XI - ELEKTROENERGETSKE I KOMUNIKACIJSKE INSTALACIJE I UREĐAJI

1. Instalacije u skloništu

Član 118.

Skloništa moraju da imaju instalacije za:

- 1) osnovnu rasvjetu;
- 2) rezervno osvjetljenje;
- 3) snagu;
- 4) telekomunikacijske uređaje.

Elektroenergetski i komunikacijski uređaji i instalacije u skloništimu moraju ispunjavati i uslove za vlažne prostorije te posebne zahtjeve zbog mogućih vibracija i impulsa u slučaju eksplozija.

2. Izvori električne energije

Član 119.

Električni potrošači u skloništu napajaju se iz distributivne električne mreže, rezervnog izvora električne energije u objektu ili vlastitog rezervnog izvora električne energije.

Za rezervni samostalni izvor koriste se agregati na motorni pogon. Dovod i odvod zraka za motorni pogon mora biti izveden odvojeno od sistema za provjetravanje skloništa.

Pomoćna rasvjeta može se napajati ručnim električnim generatorom ili pomoćnim akumulatorima, svjetilkama koje osiguravaju najmanje tri sata električne energije iz vlastitog akumulatora.

Ako u objektu u kome se nalazi sklonište postoji rezervni izvor električne energije mora se i sklonište napajati iz toga izvora električne energije.

3. Elektroenergetske instalacije

Član 120.

Razvodni ormar električne energije u skloništu mora biti u prostoru za uređaje ili u hodniku ako je dovoljno širok za nesmetano kretanje.

Prolazi kablova električnih instalacija kroz spoljne zidove i zidove ekspanzionih komora moraju biti nepropusni za plin.

Član 121.

Prekidači pomoćne rasvjete moraju se vidno razlikovati od drugih prekidača po obliku ili oznakama.

Član 122.

Broj električnih priključnica određuje se po normativu, jedan komad na svakih 25 lica, a ne manje od dva komada u prostoriji za boravak.

4. Osvjetljenje

Član 123.

Najmanja prosječna osvjetljenost pri osnovnom osvjetljenju prostorija za boravak i uređaja mora biti 80 luksa, a za ostale prostorije 50 luksa.

Osvjetljen mora biti prostor ispred ulaza u sklonište i pomoćni izlaz.

Član 124.

Kao pomoćno osvjetljenje koriste se svjetiljke čiji svjetlosni izvor ima snagu od 0,2 W/ m² osnove, pri čemu snaga jedne svjetiljke ne smije biti manja od 5W. Površina osnove koja osvjetljava jednom svjetiljkom pomoćnog osvjetljenja ne može biti veća od 50 m².

Svjetiljke osnovnog i pomoćnog osvjetljenja moraju biti zaštićene od mehaničkih oštećenja.

Svjetiljke pomoćnog osvjetljenja uključuju se centralno za prostorije za boravak, a za ostale prostorije - lokalno.

5. Komunikacijski uređaji

Član 125.

Telefonsku instalaciju za vezu sa mjesnom telefonskom kablovskom mrežom treba izvesti u prostoriji za boravak.

Član 126.

Kablovsko napajanje za prijem radijsignala treba izvesti od priključka za antenu do priključka potrošača koji treba da bude u prostoriji za boravak.

Priključci korisnika moraju biti označeni simbolom za prijemne antene.

Antena mora biti napravljena za prijem opsega vrlo visokih frekvencija - VHF, FM, montažnog tipa, u obliku štapa i u skladu sa planom radio - veza u sistemu zaštite i spašavanja.

Za učvršćivanje antene treba sa spoljašnje strane rezervnog ulaza predvidjeti odgovarajući nosač.

Član 127.

Sva oprema u skloništu mora pored odredbi ove uredbe biti u skladu sa važećim propisima i standardima.

Član 128.

Skloništa iz člana 50. stav 2. Zakona o zaštiti i spašavanju, koja štite od mehaničkih dejstava, mogu štiti od toplotnih, hemijskih i radioaktivnih dejstava, ako ispunjavaju uslove iz odredbi čl. 12., 15., 16., i 17 ove uredbe.

Član 129.

Za skloništa dopunske zaštite nije obavezna instalacija za prisilno provjetravanje, pješčani prefilter i filter za RHB zaštitu. Zbog toga se kod skloništa dopunske zaštite prema potrebi planski koriste odredbe čl. 89. do 117. ove uredbe.

Površina prostora za boravak u skloništima dopunske zaštite određena je po normativu 2 m² po osobi.

XII - ZAKLONI

Član 130.

Kao zaklon za zaštitu stanovništva od ratnih dejstava smatra se djelimično zatvoren prostor, koji je izgrađen ili prilagođen tako da po svom funkcionalnom rješenju, konstrukciji i oblikovanju pruža ograničenu zaštitu od ratnih dejstava.

Član 131.

Zakloni, zavisno od mjesta na kome se grade, mogu biti:

- 1) samostalni zakloni izvan objekata (u daljem tekstu: zakloni izvan objekata), i to:
 - otvoreni rovovi;
 - pokriveni rovovi;
 - prirodni i vještački objekti (špilje, vrtače, uvale, napuštene rudničke jame, tuneli, podvoznjaci i sl.);

- 2) zakloni u pogodnim ukopanim ili djelimično ukopanim prostorijama postojećih i novih objekata (u daljem tekstu: zakloni u objektima), i to:
 - zakloni u zgradama i individualnim stambenim objektima;
 - zakloni u drugim građevinskim objektima.

Zakloni iz stava 1. tačka 1. ovoga člana, zavisno od nivoa tla, mogu biti: podzemni, ukopani, djelimično ukopani i nadzemni.

Otvoreni rovovi i pokriveni rovovi mogu biti: duboki, plitki ili izdignuti.

Zakloni iz stava 1. tačka 2. ovog člana, podrazumjevaju podrumске prostorije, potpuno ili djelimično ukopane u tlo. Ovi zakloni moraju biti projektovani i izgrađeni u skladu sa odredbama čl. 46. do 63. ove uredbe.

Član 132.

Zakloni se moraju graditi na mjestima koja nisu neposredno ugrožena od drugih objekata, postrojenja, materijala i predmeta, koji mogu za zaklone predstavljati izvor opasnosti.

Zakloni izvan objekata moraju biti lako pristupačni.

Odstojanje od zaklona do najudaljenijeg mjesta sa koga se vrši zaposjedanje zaklona iznosi najviše 250 m.

Vertikalna udaljenost računata se strokuro.

Član 133.

Zakloni izvan objekata izgrađuju se na mjestima koja su izvan dometa ruševina susjednih objekata.

Zakloni u objektima iz člana 131. stav 1. tačka 2. ove uredbe izgrađuju se tako da imaju izlaz izvan dometa ruševina, odnosno izlaz neposredno povezan sa susjednim objektom.

Član 134.

Položaj zaklona izvan objekata treba odrediti na slobodnim površinama izvan trasa podzemnih instalacija (vodovodnih, kanalizacijskih, plinskih, telefonskih, grejnih, električnih i dr.).

Član 135.

Otvoreni rovovi i pokriveni rovovi izgrađuju se za smještaj najviše 60 lica, s tim da u jednom dijelu rova, koji se prostire pravolinijski, ne smije da bude smješteno više od 15 lica.

Jame se izgrađuju za individualni smještaj.

Kapacitet zaklona u objektima određuje se zavisno od vrste, otpornosti i položaja objekta u kome se zaklon nalazi.

Član 136.

Zakloni se, u pravilu, uređuju za sjedenje, osim otvorenih rovova koji se izgrađuju za stajanje.

Otvoreni rovovi i pokriveni rovovi treba da budu izvedeni tako da se mogu u kasnijim fazama izgradnje prilagoditi za skloništa dopunske zaštite.

Član 137.

Osnovni dijelovi otvorenih rovova i pokrivenih rovova izgrađuju se po izlomljenoj trasi čiji prijelomni ugao iznosi od 90° do 120°.

Međusobna udaljenost zaklona ne može biti manja od 15 m.

Zakloni moraju imati ulaz, odnosno izlaz, prostor za boravak i toalet.

Član 138.

Zakloni za smještaj preko 50 lica moraju imati rezervni izlaz.

Ulaz u zaklon može biti horizontalan ili u nagibu sa rampom, odnosno stepenicama.

Svjetla širina ulaznog otvora u zaklonu treba da iznosi najmanje:

- 1) za 50 lica - 62,5 cm;
- 2) za 100 lica - 80 cm;
- 3) za 150 lica - 100 cm;
- 4) za 200 lica - 25 cm.

Otvoreni rovovi i pokriveni rovovi za smještaj do 15 lica moraju imati jedan ulaz, a za smještaj preko 15 lica moraju imati dva ulaza postavljena na suprotnim krajevima.

Osa ulaza u rov, postavlja se, u pravilu, upravno na pravac trase rova.

Svjetla širina ulaza u rov jednaka je širini rova i mora biti usklađena sa Uredbom iz člana 22. ove uredbe.

Član 139.

Prostor za boravak u zaklonima u objektima iznosi 1,5 m² površine osnove po jednom licu, a u rovu iznosi 60 cm dužine rova po jednom licu.

Visina zaklona u objektima osigurava se zavisno od dimenzije objekta u kome se zaklon nalazi.

Visina rova iznosi najmanje 190 cm.

Svjetla širina rova iznosi, i to:

- 1) za stajanje - pri dnu 40 cm, a pri vrhu 70 cm
- 2) za sjedenje - pri dnu 80 cm, a pri vrhu 110 cm.

Član 140.

U zaklonima treba predvidjeti jedan toalet za 30 lica.

Toaleti se osiguravaju kao septička jama ili kao toaletna posuda.

Septičke jame grade se u otvorenim rovovima i pokrivenim rovovima.

Zapremina septičke jame, odnosno broj toaletnih posuda određuje se po normativu 1,3 litra na dan po jednom licu.

Toaletni prostori u otvorenim rovovima i pokrivenim rovovima treba du budu u vidu niša koje su od prostora za boravak odvojene lakom pregradom.

Član 141.

Za izradu zaklona iz člana 131. stav 1. tačka 2. ove uredbe mogu se upotrijebiti sve vrste građevinskog materijala.

Član 142.

Zaštitne osobine zaklona iz člana 131. stav 1. tačka 2. ove uredbe osiguravaju se:

- 1) dimenzionisanjem elemenata konstrukcije prema odredbama važećih tehničkih propisa u građevinarstvu. Pri proračunu za stanje granične otpornosti parcijalni koeficijent sigurnosti za naročito opterećenje iznosi $\gamma = 1.0$. U koliko se proračun vrši po metodi dopuštenih napona dozvoljeni naponi za neočekivana dejstva mogu se uvećati do 50%.
- 2) debljinom elemenata konstrukcije zavisno od vrste upotrijebljenog materijala:
 - od betona - debljine najmanje 20 cm;
 - od opeke ili kamena-debljine najmanje 40 cm;
 - od pijeska ili šljunka-debljine najmanje 70 cm;
 - od zbijene zemlje-debljine najmanje 80 cm;
 - od oble građe debljine najmanje 40 cm.

Kod slojevitih konstrukcija izgrađenih od raznorodnih materijala, ukupna debljina slojeva mora odgovarati ekvivalentnoj debljini bilo kog materijala iz stava 1. tačke 2. ovog člana.

Član 143.

Pod zaklona treba, u pravilu, da se nalazi najmanje 30 cm iznad nivoa podzemne vode.

Otvoreni rovovi i pokriveni rovovi treba da imaju uzdužni pad, a po potrebi, i drenažni kanal na dnu rova.

Vodu koja se sakuplja u rovu treba odvoditi izvan rova ili u drenažne jame, odnosno u bunare koji se postavljaju na najniža mjesta rova.

Drenažna jama za prikupljanje vode mora biti pokrivena, ako nije ispunjena šljunkom ili drugim poroznim materijalom.

Od površinske vode roveve treba osigurati izradom kanala na odstojanju 2 do 3 m od ivice rova.

Član 144.

U pokrivenim rovovima treba izvesti hidroizolaciju, ako za to postoje uslovi. Hidroizolaciju treba izvesti uobičajenim postupcima u građevinarstvu ili improvizacijom priručnim sredstvima.

Član 145.

U zaklonima treba predvidjeti najnužniju opremu za samospasavanje.

U zaklonima se koristi individualna oprema za boravak, posude za hranu i vodu, oprema za prvu pomoć i minimum obaveznih sredstava za ličnu zaštitu od ratnih dejstava.

XIII - KONTROLA I ODRŽAVANJE OPREME, INSTALACIJA I UREĐAJA U SKLONIŠTU

1. Oprema skloništa, instalacije i uređaji

Član 146.

Oprema skloništa, instalacije i uređaji su:

- 1) oprema za zatvaranje otvora za kretanje;
- 2) instalacije i uređaji za odvod zraka i elementi za zaštitu od udarnog vala;
- 3) instalacije i uređaji za dovod zraka;
- 4) instalacije i uređaji za čišćenje zraka;
- 5) instalacije i uređaji za raspodjelu zraka;
- 6) instalacije i uređaji za kontrolu sistema za provjetravanje.

2. Imenovanje organa za pregled skloništa

Član 147.

Tehničke i kontrolne preglede i izdavanje upotrebnih dozvola za skloništa može vršiti nadležni organ, odnosno općinska služba za upravu, u skladu sa čl. 48. do 50. Zakona o građenju.

Nadležni organ iz stava 1. ovoga člana, mora ispunjavati sve uslove iz člana 50. Zakona o građenju.

3. Tehničko ispitivanje

Član 148.

Tehničko ispitivanje se obavlja za novoizgrađena skloništa osnovne zaštite, i to:

- 1) tehničko ispitivanje u toku gradnje;
- 2) tehničko ispitivanje po završetku gradnje.

Tehničko ispitivanje skloništa obuhvata:

- 1) pregled konstrukcije;
- 2) pregled opreme za zatvaranje otvora za kretanje;
- 3) pregled instalacija i uređaja za odvod zraka i elemenata za zaštitu od udarnog vala;
- 4) pregled instalacija i uređaja za dovod zraka;
- 5) pregled instalacija i uređaja za čišćenje zraka;
- 6) pregled instalacija i uređaja za raspodjelu zraka;
- 7) pregled instalacija i uređaja za kontrolu sistema za provjetravanje;
- 8) pregled elektroenergetskih i drugih instalacija;
- 9) pregled opreme za boravak.

Kod tehničkog pregleda skloništa moraju se provjeriti još i:

- 1) zapisnici mjerenja električnih i mašinskih uređaja, instalacija i kanalizacije;
- 2) potvrda o izvršenoj reviziji projektne dokumentacije za skloništa;
- 3) uputstvo za korištenje skloništa;
- 4) uputstvo za održavanje skloništa.

Ispitivanje iz stava 1. ovoga člana, vrši se u skladu sa odredbama čl. 48. do 60. Zakona o građenju.

Član 149.

Jedan izvod zapisnika o izvršenom tehničkom pregledu predviđenog u odredbama čl. 48. do 60. Zakona o građenju, dostavlja se i kantonalnoj upravi civilne zaštite i općinskoj službi civilne zaštite.

4. Održavanje skloništa i kontrolni pregled skloništa

Član 150.

Skloništa se moraju redovno održavati. Korisnik skloništa mora imati knjigu održavanja, u koju se unose podaci o organu koji ima nadležnost nad skloništem i korisniku skloništa, o kontrolnim ispitivanjima, izvršenim inspeksijskim pregledima i mjerama koje treba preduzeti za saniranje nedostataka u slučaju utvrđivanja nedostataka koji narušavaju zaštitnu funkciju skloništa.

Kantonalna uprava civilne zaštite svojim općim aktom regulisat će način održavanja i korištenja javnih skloništa u miru, u skladu sa članom 59. stav 2. i članom 60. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Općim aktom iz stava 2. ovoga člana, utvrđuje se i visina zakupnine u skladu sa članu 60. stav 1. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Ukoliko je korisnik skloništa prilikom sklapanja ugovora o zakupu skloništa sa kantonalnom upravom civilne zaštite,

prihvaćio uslove za sanaciju, adaptaciju, održavanje i sl. iznos zakupnine će se umanjiti za tu vrijednost.

Visinu troškova iz stava 4. ovog člana, korisnik skloništa dokazuje priloženim računima, važećim certifikatima i kod kontrolnog ispitivanja utvrđenim stanjem.

Pored uslova iz stava 4. ovog člana, zakupnina se može svesti na najmanji iznos ili se ne bi trebala naplaćivati, ako sklonište koriste (udruženja ratnih vojnih invalida ili organizacije koje u svojim programima rada imaju utvrđene zadatke i aktivnosti za zaštitu i spašavanje i sl.), pod uslovom da se skloništa redovno održavaju u ispravnom i funkcionalnom stanju.

Član 151.

Kontrolni pregled skloništa osnovne i dopunske zaštite obavlja se svake pete godine. Na osnovu kontrolnog pregleda skloništa iz stava 1. ovog člana, izrađuje se zapisnik o tehničkoj ispravnosti skloništa.

Ukoliko se ustanove nedostaci prilikom pregleda iz stava 1. ovog člana, u zapisnik se unose nedostaci sa rokovima za otklanjanje tih nedostataka. Provjera otklanjanja nedostataka je obavezna i zapisnički se konstatira.

Ukoliko se prilikom kontrolnog pregleda konstatuje da propisana sanitarna, vatrogasna i samospasilačka, kao i oprema za boravak nisu u ispravnom i dostatnom stanju, to se zapisnički se konstatuje i nalaže da se pomenuta oprema i sredstva nabave u roku od 90 dana za postojeća skloništa, a za novoizgrađena skloništa ova sredstva se moraju nabaviti u roku od 90 dana od dana izdavanja upotrebne dozvole.

Kontrolni pregled iz stava 1. ovog člana, obuhvata preglede iz člana 148. ove uredbe i funkcionalno ispitivanje skloništa (samo kod skloništa osnovne zaštite).

Član 152.

Po jedan primjerak zapisnika iz člana 151. stav 1. ove uredbe, dostavlja se kantonalnoj upravi civilne zaštite i općinskoj službi civilne zaštite.

XIV - NADZOR NAD PRIMJENOM OVE UREDBE

Član 153.

Nadzor nad primjenom ove uredbe vrši Federalno ministarstvo prostornog uređenja i okoliša i kantonalno ministarstvo nadležno za poslove prostornog uređenja i okoliša, svaki po pitanju iz svoje nadležnosti s tim što u kontroli učestvuju i predstavnici kantonalne uprave civilne zaštite, za skloništa za koja je nadležna ta uprava, a za ostala skloništa predstavnici općinske službe civilne zaštite.

Na području na kome se za izgradnju skloništa koriste opći propisi iz oblasti gradnje objekata, nadležan je inspektor kantonalnog ministarstva nadležnog za poslove prostornog uređenja i okoliša.

XV - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 154.

Za skloništa izgrađena do stupanja na snagu Zakona o zaštiti i spašavanju, koja nemaju upotrebnu dozvolu, provest će se postupak za izdavanje ove dozvole u skladu sa odredbama čl. 48. do 60. Zakona o građenju i člana 151. ove uredbe.

Član 155.

Blokovska, kućna i skloništa u privrednim društvima koja nisu privatizovana, a koja su izgrađena do stupanja na snagu Zakona o zaštiti i spašavanju, moraju se prilagoditi odredbama ove uredbe.

Kada se izvrši prilagođavanje skloništa iz stava 1. ovog člana, prema odredbama ove uredbe, ta skloništa postaju javna skloništa ili skloništa dopunske zaštite, zavisno od nalaza kontrolnog ispitivanja koje se izvrši u skladu sa članom 154. ove uredbe.

Nadzor nad prilagođavanjem skloništa iz stava 1. ovog člana, vrši kantonalna uprava civilne zaštite, odnosno općinska služba civilne zaštite, svaki u odnosu na skloništa koja im pripadaju.

Kontrolno ispitivanje iz člana 154. ove uredbe i prilagođavanje skloništa iz stava 1. ovoga člana, izvršiće se najkasnije u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ove uredbe.

Troškove kontrolnog ispitivanja snosi kantonalna uprava civilne zaštite.

Član 156.

Kantoni i općine su dužni u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ove uredbe, uskladiti svoje propise o građenju sa odredbama ove uredbe.

Član 157.

Danom stupanja na snagu ove uredbe prestaje primjena Pravilnika o tehničkim normativima za izgradnju skloništa ("Službeni list SFRJ", broj 55/83).

Član 158.

Ova uredba stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

V broj 158/05
23. marta 2005. godine
Sarajevo

Premijer
dr. Ahmet Hadžipašić, s.r.

Na osnovi člana 35. i 36. Zakona o izvršavanju Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine za 2005. godinu ("Službene novine Federacije BiH", broj 78/04), na prijedlog federalnog ministra obrazovanja i nauke, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU

O USVAJANJU PROGRAMA UTROŠKA SREDSTAVA S KRITERIJIMA RASPODJELE SREDSTAVA TEKUĆIH TRANSFERA UTVRĐENIH BUDŽETOM FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2005. GODINU
FEDERALNOM MINISTARSTVU OBRAZOVANJA I NAUKE

Usvaja se Program utroška sredstava sa kriterijima raspodjele sredstava tekućih transfera Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, utvrđenih u razdjelu 54. Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine za 2005. godinu, kako slijedi:

PROGRAM UTROŠKA SREDSTAVA S KRITERIJIMA RASPODJELE SREDSTAVA TEKUĆIH TRANSFERA

1. Opći kriteriji raspodjele sredstava tekućih transfera za obrazovanje i nauku

- Ravnopjerna raspodjela na područje Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacije), odnosno svih deset kantona, uz uvažavanje minimalnih standarda i kvaliteta ponuđenih programa, projekata i zahtjeva.
- Preraspodjela sredstava transfera na području kantona i općina čije su vlade, odnosno općinski načelnici, na osnovu realnih pokazatelja, nisu u mogućnosti da finansijski podrže određene projekte iz područja obrazovanja i nauke, a posebno institucijama obrazovanja koje rade u otežanim uvjetima, odnosno minimalnih standarda.
- Prilikom finansiranja i sufinansiranja projekata i zahtjeva, kandidiranih od strane pojedinaca, odnosno fizičkih lica, preferirat će se podnosioci zahtjeva mlade starosne dobi i slabijeg socijalnog statusa uz maksimalno poštovanje kvaliteta i standarda ponuđenog projekta, odnosno zahtjeva.

2. Program raspodjele sredstava transfera za finansiranje studentskog standarda za 2005. godinu

R. br.	NAZIV PROGRAMA	ORGANIZACIJA-PRIMALAC	IZNOS
1	Subvencioniranje nastajajućih i starih studenata/kinja	županijski centri i domovi u općinama BiH i Hercegovine	500.000

Kriteriji:

Subvencioniranje studenata/kinja koji dolaze iz manje razvijenih kantona, Republike Srpske i studenata koji dolaze iz susjednih država Srbije i Crne Gore i Republike Hrvatske.

Na osnovu člana III. tačka 5.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlament Federacije Bosne i Hercegovine na sjednici Predstavničkog doma, održanoj 4. jula 2007. godine, i na sjednici Doma naroda, održanoj 26. jula 2007. godine, donio je

ODLUKU

O ODOBRAVANJU ODLUKE O DAVANJU SAGLASNOSTI ZA ZAKLJUČIVANJE SUPODRIJANOG KREDITNOG SPORAZUMA IZMEĐU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE I BOSNE I HERCEGOVINE ZA DODATNI KREDIT MEĐUNARODNE ASOCIJACIJE ZA RAZVOJ (IDA) ZA PROJEKT URBANE INFRASTRUKTURE I PRUŽANJA USLUGA

I.

Odobrava se Odluka o davanju saglasnosti za zaključivanje Supsidijarnog kreditnog sporazuma između Federacije Bosne i Hercegovine i Bosne i Hercegovine za dodatni kredit Međunarodne asocijacije za razvoj (IDA) za Projekt urbane infrastrukture i pružanja usluga, koju je donijela Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, pod brojem V, broj 276/2007 od 23.05.2007. godine.

II.

Ova Odluka objavljuje se u "Službenim novinama Federacije BiH".

PF broj 01.02-02-544/07

26. jula 2007. godine

Sarajevo

Predsjedavajući

Doma naroda

Parlamenta Federacije BiH

Stjepan Krešić, s. r.

Predsjedavajući

Predstavničkog doma

Parlamenta Federacije BiH

Sufet Softić, s. r.

VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

703

Na temelju članka 52. stavak 5. i članka 61. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", broj 39/03 i 22/06), te članka 111. stavak 3. i članka 112. stavak 4. Zakona o planiranju i korišćenju zemljišta na razini Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/06), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na usuglašen prijedlog Federalne uprave civilne zaštite i Federalnog ministarstva prostornog uređenja, donosi

UREDBU

O IZMJENAMA I DOPUNAMA UREDBE O MJERILIMA, KRITERIJIMA I NAČINU IZGRADNJE SKLONIŠTA I TEHNIČKIM NORMATIVIMA ZA KONTROLU ISPRAVNOSTI SKLONIŠTA

Članak 1.

U Uredbi o mjerilima, kriterijima i načinu izgradnje skloništa i tehničkim normativima za kontrolu ispravnosti skloništa ("Službene novine Federacije BiH", broj 21/05) u nazivu u drugom i trećem redu iza riječi "skloništa" dodaju se riječi: „i zaklona".

Članak 2.

U članku 1. stavak 1. u drugom, trećem i četvrtom redu iza riječi "skloništa" dodaju se riječi „i zaklona".

U stavku 2. u prvom redu iza riječi "skloništa" dodaju se riječi: "i zaklona", a u drugom redu riječi: "Zakona o prostornom

uređenju ("Službene novine Federacije BiH", broj 52/02)" zamjenjuju se riječima: "Zakona o prostornom planiranju i korišćenju zemljišta na razini Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/06 - u daljnjem tekstu: Zakon o prostornom planiranju)", a u petom redu iza riječi: „63/04)" dodaju se riječi: " i kantonalni propisi u prostornom planiranju i građenju".

Članak 3.

U članku 4. stavak 1. u prvom redu iza riječi "skloništa", dodaju se riječi "i zaklona".

U stavku 2. u trećem redu iza riječi "skloništima" dodaju se riječi: "i zaklonima", a u četvrtom redu iza riječi "skloništa" dodaju se riječi: „i zaklona".

U stavku 3. u prvom redu iza riječi "skloništa" dodaju se riječi: "i zaklona".

U stavku 6. u drugom redu iza riječi "skloništa" dodaju se riječi: "i zakloni".

U stavku 7. u drugom redu iza riječi "skloništa" dodaju se riječi: "i zaklona".

U stavku 8. u drugom redu iza riječi "skloništa", dodaju se riječi: "i zaklone", u četvrtom redu točka se briše i dodaju riječi: "odnosno općinska služba civilne zaštite u suradnji sa općinskom službom za upravu koja je nadležna za poslove prostornog uređenja".

Iza stavka 8. dodaje se novi stavak 9. koji glasi:

"Zavisno od razine donošenja planskih dokumenata prostornog uređenja iz odredbi ovoga članka, suglasnosti iz članka 4. stavak 8. ove Uredbe daju tijela uprave nadležna za poslove prostornog uređenja na čijoj se razini donose ti dokumenti".

Članak 4.

U članku 6. stavak 2. u trećem redu iza riječi "uređenje" dodaju se riječi: "odnosno općinsko tijelo uprave nadležno za poslove prostornog uređenja", a u četvrtom redu točka se zamjenjuje zarezom i dodaju riječi: "odnosno općinske službe civilne zaštite".

Članak 5.

U članku 7. stavak 1. u prvom redu iza riječi "skloništa" dodaju se riječi: "i zakloni".

U stavku 2. u drugom redu riječi: "čl. 24. do 29. Zakona o građenju" zamjenjuju se riječima: "odredbama čl. 24. do 28. Zakona o prostornom planiranju".

Iza stavka 2. dodaju se novi st. 3. i 4. koji glase:

"Suglasnost na projektnu dokumentaciju iz stavka 1. ovoga članka daje služba civilne zaštite općine.

Za objekte iz stavka 1. ovoga članka koji su od značaja za županiju - suglasnost iz stavka 3. ovoga članka daje županijska uprava civilne zaštite, a za objekte iz članka 40. Zakona o prostornom planiranju, suglasnost iz stavka 3. ovoga članka daje Federalna uprava civilne zaštite".

Članak 6.

U članku 8. stavak 1. u prvom redu iza riječi "Županija" dodaje se zarez i riječi: odnosno općina", a u drugom redu iza riječi "skloništa" dodaju se riječi: "i zaklona".

Članak 7.

U članku 47. stavak 2. alineja 1. iza riječi "zaštite" dodaju se riječi: "i zaklone".

Članak 8.

U članku 83. stavak 2. u sedmom redu iza broja "23/04" dodaju se: riječi: " i 58/06".

Članak 9.

Članak 130. mijenja se i glasi:

"Zaklon za zaštitu stanovništva smatra se zatvoren prostor, koji je izgrađen ili prilagođen tako da po svom funkcionalnom rješenju, konstrukciji i obliku pruža ograničenu zaštitu stanovništva od rušenja".

Članak 10.

U članku 131. stavak 4. u četvrtom redu; broj "63" zamjenjuje se brojem: "50".

Članak 11.

U članku 147. stavak 1. mijenja se i glasi:

"Tehničke i kontrolne preglede i izdavanje odobrenja za uporabu za skloništa, može vršiti nadležno tijelo uprave, koje je izdalo odobrenje za građenje, sukladno važećim propisima o građenju".

U stavku 2. u drugom redu riječi: "iz članka 50. Zakona o građenju" zamjenjuju se riječima: "iz članka 68. Zakona o prostornom planiranju, odnosno kantonalnih propisa o prostornom planiranju i građenju".

Članak 12.

U članku 148. stavak 2. u drugom redu riječi: „čl. 48. do 60. Zakona o građenju" zamjenjuju se riječima: "stavka 2. članka 68. Zakona o prostornom planiranju, odnosno županijskim propisima o prostornom planiranju i građenju".

Članak 13.

U članku 149. u drugom redu riječi: "predviđenog u odredbama čl. 48. do 60. Zakona o građenju" brišu se.

Članak 14.

U članku 150. stavak 2. mjenja se i glasi:

"Županijska uprava civilne zaštite svojim općim aktom regulirat će način održavanja i korištenja javnih skloništa u miru, za objekte koji su od posebnog značaja za kanton, a općinska služba civilne zaštite za ostala skloništa, odnosno zaklone, sukladno članku 59. stavak 2. i članku 60. Zakona o zaštiti i spašavanju".

Članak 15.

U članku 151. stavak 1. u prvom redu iza riječi "zaštite" dodaju se riječi: "i zaklona".

Članak 16.

U članku 153. stavak 1. i drugom i trećem redu riječi: „i okoliša" brišu se, u petom redu riječi: "za skloništa" zamjenjuju se riječima: "za javna skloništa u objektima od značaja za kanton", u šestom i sedmom redu riječi: „a za ostala skloništa predstavnik općinske službe civilne zaštite" zamjenjuju se riječima: "a za druga javna skloništa na području općine i ostala skloništa za koja su nadležni, predstavnici službi civilne zaštite općina".

U stavku 2. u četvrtom redu riječi: „i okoliša" brišu se.

Članak 17.

U članku 154. u trećem i četvrtom redu riječi: „čl. 48. do 60. Zakona o građenju" zamjenjuju se riječima: "čl. 66. do 77. Zakona o prostornom planiranju, odnosno županijskim propisima o prostornom planiranju i građenju".

Članak 18.

U članku 155. stavak 2. u trećem redu iza riječi: "zaštite" dodaju se riječi "ili zakloni".

Iza stavka 2. dodaju se novi st. 3., 4. i 5. koji glase:

"Skloništa iz stavka 1. ovoga članka koja i nakon prilagođavanja ne zadovoljavaju kriterije utvrđene u odredbama ove Uredbe za skloništa osnovne i dopunske zaštite ili zaklone ne mogu biti skloništa, odnosno zakloni i takva skloništa se brišu iz evidencije skloništa, odnosno zaklona.

Odluku o prilagođavanju skloništa iz stavka 1. ovoga članka, na prijedlog službe civilne zaštite općine i općinske službe za upravu nadležne za prostorno i urbanističko planiranje, donosi općinski načelnik, a za objekte koji su od posebnog značaja za kanton, na prijedlog županijske uprave civilne zaštite, donosi Vlada kantona.

Zahtjev za prilagođavanje skloništa iz stavka 1. ove Uredbe, koja su od značaja za kanton, nadležnom tijelu iz članka 147. ove Uredbe, podnosi županijska uprava civilne zaštite, a za ostala skloništa na području općine služba civilne zaštite općine".

Dosadašnji stavak 4. mijenja se i glasi:

"Kontrolno ispitivanje iz članka 154. ove Uredbe izvršit će se u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ove Uredbe, a prilagođavanje iz stavka 1. ovoga članka vršit će se sukladno raspoloživim financijskim sredstvima i dugoročnim programom i godišnjim planom izgradnje skloništa, koje donose kantoni i općine".

U dosadašnjem stavku 5. u drugom redu, iza riječi "zaštite" dodaju se riječi: "i služba civilne zaštite općine".

Dosadašnji st. 3., 4. i 5. postaju st. 6., 7. i 8.

Članak 19.

Ova Uredba stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

V broj 556/07

22. kolovoza 2007. godine
Sarajevo

Premijer

dr. Nedžad Branković, v. r.

Na osnovu člana 52. stav 5. i člana 61. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", broj 39/03 i 22/06), te člana 111. stav 3. i člana 112. stav 4. Zakona o planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/06), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na usaglašen prijedlog Federalne uprave civilne zaštite i Federalnog ministarstva prostornog ureђења, donosi

УРЕДБУ

О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА УРЕДБЕ О МЈЕРИЛИМА, КРИТЕРИЈИМА И НАЧИНУ ИЗГРАДЊЕ СКЛОНИШТА И ТЕХНИЧКИМ НОРМАТИВИМА ЗА КОНТРОЛУ ИСПРАВНОСТИ СКЛОНИШТА

Члан 1.

У Уредби о мјерилима, критеријима и начину изградње склоништа и техничким нормативима за контролу исправности склоништа ("Službene novine Federacije BiH", бр. 21/05) у називу у другом и трећем реду iza riječi "склоништа" додају се riječi: „и заклона".

Члан 2.

У члану 1. став 1. у другом, трећем и четвртм реду iza riječi "склоништа" додају се riječi "и заклона".

У ставу 2. у првом реду iza riječi "склоништа" додају се riječi: "и заклона", а у другом реду riječi: "Закон о просторном уређењу ("Službene novine Federacije BiH", бр. 52/02)" замјењују се riječима: "Закон о просторном планирању и кориштењу земљишта на нивоу Федерације Босне и Херцеговине ("Službene novine Federacije BiH", бр. 2/06 - у даљем тексту: Закон о просторном планирању)", а у петом реду iza riječi: „63/04)" додају се riječi: "и кантонални прописи у просторном планирању и грађењу".

Члан 3.

У члану 4. став 1. у првом реду iza riječi "склоништа", додају се riječi: "и заклона".

У ставу 2. у трећем реду iza riječi "склоништима" додају се riječi: "и заклонима", а у четвртм реду iza riječi "склоништа" додају се riječi: „и заклона".

У ставу 3. у првом реду iza riječi "склоништа" додају се riječi: "и заклона".

У ставу 6. у другом реду iza riječi "склоништа" додају се riječi: "и заклони".

У ставу 7. у другом реду iza riječi "склоништа" додају се riječi: "и заклона".

У ставу 8. у другом реду iza riječi "склоништа", додају се riječi: "и заклоне", у четвртм реду тачка се брише и додају riječi: "односно општинска служба цивилне заштите у сарадњи са општинском службом за управу која је надлежна за послове просторног уређења".

Иза става 8. додаје се нови став 9. који гласи:

"Зависно од разине доношења планских докумената просторног уређења из одредби овога члана, сагласности из члана 4. став 8. ове уредбе дају тијела управе надлежна за послове просторног уређења на чијем се нивоу доносе ти документи".

Члан 4.

У члану 6. став 2. у трећем реду иза ријечи "уређење" додају се ријечи: "односно општинско тијело управе надлежно за послове просторног уређења", а у четвртном реду тачка се замјењује зарезом и додају ријечи: "односно општинске службе цивилне заштите".

Члан 5.

У члану 7. став 1. у првом реду иза ријечи "склоништа" додају се ријечи: "и заклони".

У ставу 2. у другом реду ријечи: „чл. 24. до 29. Закона о грађењу" замјењују се ријечима: "одредбама чл. 24. до 28. Закона о просторном планирању".

Иза става 2. додају се нови ст. 3. и 4. који гласе:

"Сугласност на пројектну документацију из става 1. овога члана даје служба цивилне заштите општине.

За објекте из става 1. овога члана који су од значаја за кантон - сагласност из става 3. овога члана даје кантонална управа цивилне заштите, а за објекте из члана 40. Закона о просторном планирању, сагласност из става 3. овога члана даје Федерална управа цивилне заштите".

Члан 6.

У члану 8. став 1. у првом реду иза ријечи "Кантон" додаје се зарез и ријечи: односно општина", а у другом реду иза ријечи "склоништа" додају се ријечи: "и заклона".

Члан 7.

У члану 47. став 2. алинеја 1. иза ријечи "заштите" додају се ријечи: "и заклоне".

Члан 8.

У члану 83. став 2. у седмом реду иза броја "23/04" додају се ријечи: "и 58/06".

Члан 9.

Члан 130. мијења се и гласи:
"Заклон за заштиту становништва сматра се затворен простор, који је изграђен или прилагођен тако да по свом функционалном рјешењу, конструкцији и облику пружа ограничену заштиту становништва од рушења".

Члан 10.

У члану 131. став 4. у четвртном реду број: "63" замјењује се бројем: "50".

Члан 11.

У члану 147. став 1. мијења се и гласи:

"Техничке и контролне прегледе и издавање одобрења за упорабу за склоништа, може вршити надлежно тијело управе, које је издало одобрење за грађење, у складу са важећим прописима о грађењу".

У ставу 2. у другом реду ријечи: "из члана 50. Закона о грађењу" замјењују се ријечима: "из члана 68. Закона о просторном планирању, односно кантоналних прописа о просторном планирању и грађењу".

Члан 12.

У члану 148. став 2. у другом реду ријечи: „чл. 48. до 60. Закона о грађењу" замјењују се ријечима: "става 2. члана 68. Закона о просторном планирању, односно кантоналним прописима о просторном планирању и грађењу".

Члан 13.

У члану 149. у другом реду ријечи: "предвиђеног у одредбама чл. 48. до 60. Закона о грађењу" бришу се.

Члан 14.

У члану 150. став 2. мијења се и гласи:

"Кантонална управа цивилне заштите својим општим актом регулисаће начин одржавања и кориштења јавних склоништа у миру, за објекте који су од посебног значаја за кантон, а општинска служба цивилне заштите за остала склоништа, односно заклоне, у складу са чланом 59, став. 2. и чланом 60. Закона о заштити и спасавању".

Члан 15.

У члану 151. став 1. у првом реду иза ријечи "заштите" додају се ријечи: "и заклона".

Члан 16.

У члану 153. став 1. у другом и трећем реду ријечи: "и околиша" бришу се, у петом реду ријечи: "за склоништа" замјењују се ријечима: "за јавна склоништа у објектима од значаја за кантон", у шестом и седмом реду ријечи: „а за остала склоништа представник општинске службе цивилне заштите" замјењују се ријечима: "а за друга јавна склоништа на подручју општине и остала склоништа за која су надлежни, представници служби цивилне заштите општина".

У ставу 2. у четвртном реду ријечи: "и околиша" бришу се.

Члан 17.

У члану 154. у трећем и четвртном реду ријечи: „чл. 48. до 60. Закона о грађењу" замјењују се ријечима: „чл. 66. до 77. Закона о просторном планирању, односно кантоналним прописима о просторном планирању и грађењу".

Члан 18.

У члану 155. став 2. у трећем реду иза ријечи: "заштите" додају се ријечи "или заклони".

Иза става 2. додају се нови ст. 3., 4. и 5. који гласе:

"Склоништа из става 1. овога члана која и након прилагођавања не задовољавају критерије утврђене у одредбама ове Уредбе за склоништа основне и допунске заштите или заклоне не могу бити склоништа, односно заклони и таква склоништа се бришу из евиденције склоништа, односно заклона.

Одлуку о прилагођавању склоништа из става 1. овога члана, на приједлог службе цивилне заштите општине и општинске службе за управу надлежне за просторно и урбанистичко планирање, доноси општински начелник, а за објекте који су од посебног значаја за кантон, на приједлог кантоналне управе цивилне заштите, доноси Влада кантона.

Захтјев за прилагођавање склоништа из става 1. ове Уредбе, која су од значаја за кантон, надлежном тијелу из члана 147. ове Уредбе, подноси кантонална управа цивилне заштите, а за остала склоништа на подручју општине служба цивилне заштите општине".

Досадашњи став 4. мијења се и гласи:

"Контролно испитивање из члана 154. ове Уредбе извршиће се у року од двије године од дана ступања на снагу ове Уредбе, а прилагођавање из става 1. овога члана вршиће се у складу са расположивим финансијским средствима и дугорочним програмом и годишњим планом изградње склоништа, које доносе кантони и општине".

У досадашњем ставу 5. у другом реду, иза ријечи "заштите" додају се ријечи: "и служба цивилне заштите општине".

Досадашњи ст. 3., 4. и 5. постају ст. 6., 7. и 8.

Члан 19.

Ова Уредба ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

В број 556/07

22. августа 2007. године
Сарајево

Премијер
др Нецад Бранковић, с. р.

Na osnovu člana 52. stav 5. i člana 61. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", broj 39/03 i 22/06), te člana 111. stav 3. i člana 112. stav 4. Zakona o planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/06), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na usuglašen prijedlog Federalne uprave civilne zaštite i Federalnog ministarstva prostornog uređenja, donosi

UREDBU**O IZMJENAMA I DOPUNAMA UREDBE O
MJERILIMA, KRITERIJIMA I NAČINU IZGRADNJE
SKLONIŠTA I TEHNIČKIM NORMATIVIMA ZA
KONTROLU ISPRAVNOSTI SKLONIŠTA****Član 1.**

U Uredbi o mjerilima, kriterijima i načinu izgradnje skloništa i tehničkim normativima za kontrolu ispravnosti skloništa ("Službene novine Federacije BiH", br. 21/05) u nazivu u drugom i trećem redu iza riječi "skloništa" dodaju se riječi: „i zaklona”.

Član 2.

U članu 1. stav 1. u drugom, trećem i četvrtom redu iza riječi "skloništa" dodaju se riječi: "i zaklona".

U stavu 2. u prvom redu iza riječi "skloništa" dodaju se riječi: "i zaklona", a u drugom redu riječi: "Zakona o prostornom uređenju ("Službene novine Federacije BiH", br. 52/02)" zamjenjuju se riječima: "Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/06 - u daljnjem tekstu: Zakon o prostornom planiranju)", a u petom redu iza riječi: „63/04)" dodaju se riječi: " i kantonalni propisi u prostornom planiranju i građenju".

Član 3.

U članu 4. stav 1. u prvom redu iza riječi "skloništa", dodaju se riječi: "i zaklona".

U stavu 2. u trećem redu iza riječi "skloništima" dodaju se riječi: " i zaklonima", a u četvrtom redu iza riječi "skloništa" dodaju se riječi: „i zaklona".

U stavu 3. u prvom redu iza riječi "skloništa" dodaju se riječi: "i zaklona".

U stavu 6. u drugom redu iza riječi "skloništa" dodaju se riječi: "i zakloni".

U stavu 7. u drugom redu iza riječi "skloništa" dodaju se riječi: "i zaklona".

U stavu 8. u drugom redu iza riječi "skloništa", dodaju se riječi: "i zaklone", u četvrtom redu tačka se briše i dodaju riječi: "odnosno općinska služba civilne zaštite u suradnji sa općinskom službom za upravu koja je nadležna za poslove prostornog uređenja".

Iza stava 8. dodaje se novi stav 9. koji glasi:

"Zavisno od razine donošenja planskih dokumenata prostornog uređenja iz odredbi ovoga člana, suglasnosti iz člana 4. stav 8. ove Uredbe daju tijela uprave nadležna za poslove prostornog uređenja na čijem se nivou donose ti dokumenti".

Član 4.

U članu 6. stav 2. u trećem redu iza riječi "uređenje" dodaju se riječi: "odnosno općinsko tijelo uprave nadležno za poslove prostornog uređenja", a u četvrtom redu tačka se zamjenjuje zarezom i dodaju riječi: "odnosno općinske službe civilne zaštite".

Član 5.

U članu 7. stav 1. u prvom redu iza riječi "skloništa" dodaju se riječi: "i zakloni".

U stavu 2. u drugom redu riječi: "čl. 24. do 29. Zakona o građenju" zamjenjuju se riječima: "odredbama čl. 24. do 28. Zakona o prostornom planiranju".

Iza stava 2. dodaju se novi st. 3. i 4. koji glase:

"Suglasnost na projektnu dokumentaciju iz stava 1. ovoga člana daje služba civilne zaštite općine.

Za objekte iz stava 1. ovoga člana koji su od značaja za kanton - suglasnost iz stava 3. ovoga člana daje kantonalna uprava civilne zaštite, a za objekte iz člana 40. Zakona o prostornom planiranju, suglasnost iz stava 3. ovoga člana daje Federalna uprava civilne zaštite".

Član 6.

U članu 8. stav 1. u prvom redu iza riječi "Kanton" dodaje se zarez i riječi: "odnosno općina", a u drugom redu iza riječi "skloništa" dodaju se riječi: "i zaklona".

Član 7.

U članu 47. stav 2. alineja 1. iza riječi "zaštite" dodaju se riječi: "i zaklone".

Član 8.

U članu 83. stav 2. u sedmom redu iza broja "23/04" dodaju se: riječi: " i 58/06".

Član 9.

Član 130. mijenja se i glasi:

"Zaklon za zaštitu stanovništva smatra se zatvoren prostor, koji je izgrađen ili prilagođen tako da po svom funkcionalnom rješenju, konstrukciji i obliku pruža ograničenu zaštitu stanovništva od rušenja".

Član 10.

U članu 131. stav 4. u četvrtom redu broj "63" zamjenjuje se brojem: "50".

Član 11.

U članu 147. stav 1. mijenja se i glasi:

"Tehničke i kontrolne preglede i izdavanje odobrenja za uporabu za skloništa, može vršiti nadležno tijelo uprave, koje je izdalo odobrenje za građenje, u skladu sa važećim propisima o građenju".

U stavu 2. u drugom redu riječi: "iz člana 50. Zakona o građenju" zamjenjuju se riječima: "iz člana 68. Zakona o prostornom planiranju, odnosno kantonalnih propisa o prostornom planiranju i građenju".

Član 12.

U članu 148. stav 2. u drugom redu riječi: „čl. 48. do 60. Zakona o građenju" zamjenjuju se riječima: "stava 2. člana 68. Zakona o prostornom planiranju, odnosno kantonalnim propisima o prostornom planiranju i građenju".

Član 13.

U članu 149. u drugom redu riječi: "predviđenog u odredbama čl. 48. do 60. Zakona o građenju" brišu se.

Član 14.

U članu 150. stav 2. mijenja se i glasi:

"Kantonalna uprava civilne zaštite svojim općim aktom regulirat će način održavanja i korištenja javnih skloništa u miru, za objekte koji su od posebnog značaja za kanton, a općinska služba civilne zaštite za ostala skloništa, odnosno zaklone, u skladu sa članom 59. stav. 2. i članom 60. Zakona o zaštiti i spašavanju".

Član 15.

U članu 151. stav 1. u prvom redu iza riječi "zaštite" dodaju se riječi: "i zaklona".

Član 16.

U članu 153. stav 1. u drugom i trećem redu riječi: "i okoliša" brišu se, u petom redu riječi: "za skloništa" zamjenjuju se riječima: "za javna skloništa u objektima od značaja za kanton", u šestom i sedmom redu riječi: „a za ostala skloništa predstavnik općinske službe civilne zaštite" zamjenjuju se riječima: " a za druga javna skloništa na području općine i ostala skloništa za koja su nadležni, predstavnici službi civilne zaštite općina".

U stavu 2. u četvrtom redu riječi: "i okoliša" brišu se.

Član 17.

U članu 154. u trećem i četvrtom redu riječi: „čl. 48. do 60. Zakona o građenju" zamjenjuju se riječima: „čl. 66. do 77. Zakona o prostornom planiranju, odnosno kantonalnim propisima o prostornom planiranju i građenju".

Član 18.

U članu 155. stav 2. u trećem redu iza riječi: "zaštite" dodaju se riječi: "ili zakloni".

Iza stava 2. dodaju se novi st. 3., 4. i 5. koji glase:

"Skloništa iz stava 1. ovoga člana koja i nakon prilagođavanja ne zadovoljavaju kriterije utvrđene u odredbama ove Uredbe za skloništa osnovne i dopunske zaštite ili zaklone ne mogu biti skloništa, odnosno zakloni i takva skloništa se brišu iz evidencije skloništa, odnosno zaklona.

Odluku o prilagodavanju skloništa iz stava 1. ovoga člana, na prijedlog službe civilne zaštite općine i općinske službe za upravu nadležne za prostorno i urbanističko planiranje, donosi općinski načelnik, a za objekte koji su od posebnog značaja za kanton, na prijedlog kantonalne uprave civilne zaštite, donosi Vlada kantona.

Zahtjev za prilagodavanje skloništa iz stava 1. ove Uredbe, koja su od značaja za kanton, nadležnom tijelu iz člana 147. ove Uredbe, podnosi kantonalna uprava civilne zaštite, a za ostala skloništa na području općine služba civilne zaštite općine".

Dosadašnji stav 4. mijenja se i glasi:

"Kontrolno ispitivanje iz člana 154. ove Uredbe izvršit će se u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ove Uredbe, a prilagodavanje iz stava 1. ovoga člana vršit će se u skladu sa raspoloživim finansijskim sredstvima i dugoročnim programom i godišnjim planom izgradnje skloništa, koje donose kantoni i općine".

U dosadašnjem stavu 5. u drugom redu, iza riječi "zaštite" dodaju se riječi: "i služba civilne zaštite općine".

Dosadašnji st. 3., 4. i 5. postaju st. 6., 7. i 8.

Član 19.

Ova Uredba stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

V broj 556/07
22. augusta 2007. godine
Sarajevo

Premijer
dr. Nedžad Branković, s. r.

704

Temeljem članka 18. stavak 1. Zakona o federalnim robnim rezervama ("Službene novine Federacije BiH", broj 46/99), na prijedlog Federalne direkcije robnih rezervi, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 21. sjednici održanoj 22. kolovoza 2007. godine, donijela je

ODLUKU

O DAVANJU NA ZAJAM PŠENICE IZ FEDERALNIH ROBNIH REZERV ODREĐENIM PRAVNIM OSOBAMA

I.

Daje se na zajam pšenica iz federalnih robnih rezervi u količini do 15.000 tona, određenim pravnim osobama.

II.

Pšenica iz točke I. ove Odluke daje se na zajam radi interveniranja na tržištu, kako bi se spriječili veći poremećaji na tržištu, odnosno osigurala stabilnost u snabdijevanju stanovništva.

III.

Pšenica se daje na zajam pravnim osobama koja će odrediti Federalna direkcija robnih rezervi i predstavnici mlinsko-pekararske industrije.

Pšenica se daje na zajam pravnim osobama iz stavka I. ove točke na period do naredne žetve.

IV.

Međusobna prava i obveze Federalne direkcije robnih rezervi i pravnih osoba iz stavka I. točke III. ove Odluke regulirat će se ugovorom o zajmu.

V.

Za realiziranje ove Odluke zadužuju se Federalna direkcija robnih rezervi i pravne osobe iz stavka I. točke III. ove Odluke, svatko u okviru svoje nadležnosti.

VI.

Ova Odluka stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH".

V broj 566/07
22. kolovoza 2007. godine
Sarajevo

Premijer
dr. Nedžad Branković, v.
r.

Na osnovu člana 18. stav 1. Zakona o federalnim robnim rezervama ("Službene novine Federacije BiH", broj 46/99), na prijedlog Federalne direkcije robnih rezervi, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 21. sjednici održanoj 22. augusta 2007. godine, donijela je

ODLUKU

O DAVANJU NA ZAJAM PŠENICE IZ FEDERALNIH ROBNIH REZERV ODREĐENIM PRAVNIM LIČIMA

I.

Daje se na zajam pšenica iz federalnih robnih rezervi u količini do 15.000 tona, određenim pravnim licima.

II.

Pšenica iz točke I. ove Odluke daje se na zajam radi intervencije na tržištu, kako bi se spriječili veći poremećaji na tržištu, odnosno osigurala stabilnost u snabdijevanju stanovništva.

III.

Pšenica se daje na zajam pravnim licima koja će odrediti Federalna direkcija robnih rezervi i predstavnici mlinsko-pekararske industrije.

Pšenica se daje na zajam pravnim licima iz stava 1. ove točke na period do naredne žetve.

IV.

Međusobna prava i obaveze Federalne direkcije robnih rezervi i pravnih licia iz stava 1. točke III. ove Odluke regulirat će se ugovorom o zajmu.

V.

Za realizaciju ove Odluke zadužuju se Federalna direkcija robnih rezervi i pravna licia iz stava 1. točke III. ove Odluke, svako u okviru svoje nadležnosti.

VI.

Ova Odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

V broj 566/07
22. augusta 2007. godine
Sarajevo

Premijer
dr. Nedžad Branković, s. r.

Na osnovu člana 18. stav 1. Zakona o federalnim robnim rezervama ("Službene novine Federacije BiH", broj 46/99), na prijedlog Federalne direkcije robnih rezervi, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 21. sjednici održanoj 22. augusta 2007. godine, donijela je

ODLUKU

O DAVANJU NA ZAJAM PŠENICE IZ FEDERALNIH ROBNIH REZERV ODREĐENIM PRAVNIM LICIMA

I.

Daje se na zajam pšenica iz federalnih robnih rezervi u količini do 15.000 tona, određenim pravnim licima.

II.

Pšenica iz točke I. ove Odluke daje se na zajam radi intervencije na tržištu, kako bi se spriječili veći poremećaji na tržištu, odnosno osigurala stabilnost u snabdijevanju stanovništva.

III.

Pšenica se daje na zajam pravnim licima koja će odrediti Federalna direkcija robnih rezervi i predstavnici mlinsko-pekararske industrije.

Pšenica se daje na zajam pravnim licima iz stava 1. ove točke na period do naredne žetve.